I. O istocie najwyższej samowładczej władzy.

1. Cesarz rossyjski jest monarchą nieograniczonym; ulegać jego władzy sam Bóg nakazuje.

2. Małżonek panującej monarchini nie uważa się za monarchę; używa takich zaszczytów jak małżonki monarchów.

II. O porządku w następstwie na tron.

5. Prawo następstwa na tron należy przedewszystkiem do płci męzkiej, według porządku pierworodztwa; po przerwaniu się ostatniego pokolenia męzkiego, następstwo na tron przechodzi do pokolenia żeńskiego.

8. Kiedy się przerwie ostatnie męzkie pokolenie synów Cesarza, następstwo przechodzi do pokolenia żeńskiego tegoż samego rodu z zachowaniem tegoż samego porządku co do pierwszeństwa osoby męzkiej; też przytem osoba żeńska od której to prawo bezpośrednio przyszło, nie traci nigdy prawa.

13. Kiedy następstwo dojdzie do pokolenia żeńskiego panującego już na innym tronie, wtedy osoba następująca powinna wybrać wiarę i tron, a zrzec się wraz z Następcą drugiej wiary i trona; jeżeli się zaś nie zrzecze to wstępuje wtedy osoba z porządku najbliższa.

14. Dzieci z małżeństwa z osobą nie należącą do żadnego panującego domu nie mają prawa do następstwa.

III. O pełnoletności cesarza, rządzie i opiece

Panujący obojga płci i następca uważają się za pełnoletnich po skończeniu 16 lat.

20 Zarząd i opieka oddają się albo jednej osobie razem, albo dwom rozdzielnie.
22. Jeżeli za życia cesarza zarząd i opieka nie były ustanowione to one należą do ojca lub matki a nigdy do ojczyma lub macochy.
24. Wdowy tracą prawo do zarządu i opieki wstępujące w związki małżeńskie.
25. Zarządzającemu państwem dodaje się Rada – tak że ani on bez niej ani ona bez niego istnieć nie mogą.
26. Rada składa się z wybranych przez Zarządzającego ~~6~~ trzech osób pierwszych ~~2~~ dwóch klass.
27 Do tej Rady mogą należeć osoby płci męskiej cesarskiej familii wybrane przez zarządzającego ale pełnoletnie i nie w liczbie ~~6~~ trzech.
28 Rada rozstrzyga wszystkie czynności o których sam cesarz lub jego Rada stanowi – ale opieka jest od niej niezależna.
30. Naznaczenie Rady i wybór jej członków następuje ~~...~~ w braku ~~...~~ rozporządzenia zmarłego Cesarza; ~~...~~ przypuszczam się bowiem że on najlepiej w tym rozporządzi względzie znając okoliczności i ludzi.

I. I. O istocie najwyższej samowładzy ~~władzy~~

1. Cesarz rossyjski jest monarchą nieograniczonym; ulegać jego władzy sam Bóg nakazuje

2. Małżonek panującej monarchini nie uważa się za monarchę; używa takich zaszczytów jakich małżonki monarchów

II O porządku w następstwie na tron

5 Prawo następstwa na tron należy przed ewszystkiem do płci męskiej według porządku pierworodztwa; po przerwaniu się ostatniego pokolenia męskiego, na-

6. stępstwo to przechodzi do pokolenia żeńskiego

8. Kiedy się przerwie ostatnie męskie pokolenie synów cesarza następstwo przechodzi do pokolenia żeńskiego tegoż samego rodu, w którym jeżeli męzka płeć ~~z zachowaniem tego~~ ~~tegoż porządku co do pier-~~ ~~worodztwa~~ ~~[illegible]~~

pierworodztwo ma przód żeńskiej; a jeśli

~~[illegible]~~ osoba żeńska od której
bezpośrednio to prawo przyszło,
nie traci nigdy prawa.

13. Kiedy następstwo dojdzie do
położenia żeńskiego panują-
cego już na innym tronie,
wtedy osoba następująca po-
winna wybrać wiarę i tron
zrzec się wraz z następcami swymi
drugiej wiary i tronu, jeżeli
się zaś nie zrzecze, wstępuje
wtedy osoba najbliższa.

14. Dzieci z małżeństwa zawartego z o-
sobą nie należącą do jedne-
go z panujących domów,
nie mają prawa do nastę-
pstwa

~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ z [illegible]-
ne

I

3. a.

И

III O pełnoletności cesarza i za-
rządzie i opiece.

18. Panujący obojga płci i nastę-
pca uważają się za pełno-
letnich po skończeniu 16 lat

20 Zarząd i opieka oddają się albo
jednej osobie razem albo dwom
rozdzielnie

22. Jeżeli za życia cesarza
zarząd i opieka nie były ustanowione
to one należą do ojca lub
matki a nigdy do ojczyma
lub macochy

24 Wdowy tracą prawo do za-
rządu i opieki wstępując
w związki małżeńskie

25. Zarządzającemu pań-
stwem dodaje się Rada
tak że ani on bez niej ani
ona bez niego istnieć nie
mogą

26 Rada składa się z wybranych
przez zarządzającego sześciu
osób pierwszych dwóch klass

27 Do tej Rady mogą należeć
osoby płci męskiej cesarskiej
familii wybrane przez za-
rządzającego ale pełnoletnie
i nie więcej sześciu.

28. Rada roztrząsa wszystkie
czynności, o których sam
cesarz lub jego Rada Sta-
nowi – ale opinia jest od
niej niezależna.

30 Naznaczenie Rady i wy-
bór jej członków należy
je w braku rozporządze-
nia zmarłego cesarza;
przypuszcza się bowiem
że on najlepiej rozporzą-
dzi w tym względzie, zna-
jąc okoliczności i ludzi.

3.6

2. 6

IV O wstąpieniu ~~ta~~ na tron i o przysiędze poddaństwa.

31. Po śmierci Cesarza, następca jego wstępuje na tron, na mocy samego prawa o następstwie; wstąpienie to liczy się od dnia śmierci jego poprzednika

34. Każdy składa przysięgę podług swojej wiary i prawa. [ślubującego zwykle]

~~Uwaga I. Gdzie się składa przysięga na wierność.~~

~~Uwaga II. Chłopi nie składają przysięgi.~~

~~Uwaga III. W formie przysięgi wyrażono: „przysięgam, że nie tylko będę donosił natychmiast, o uszczerbku interesu jego królestwa, szkodzie i ubytku, ale i wszystkiemi sposobami ~~...~~ zapobiegać i nie dopuszczać będę"~~

koronacyi i namaszczeniu.

3. V O ~~[illegible]~~ koronacyi ~~i pomazaniu olejem~~: 4. 7

35. Po wstąpieniu na tron dokonywa się koronacyja i ~~pomazanie~~ namaszczenie według obrządku prawosławnej grekorossyjskiej cerkwi – czas na tę koronacyję wyznacza się Najwyższą ~~szej~~ wolą i podaje ~~się~~ do wiadomości całego narodu.

36. Za zezwoleniem cesarza dopuszcza się do tego obrządku i jego małżonka – a gdyby się dopiero po koronacyi ożenił, to małżonka jego może być koronowaną tylko ~~po~~ za szczególnem jego pozwoleniem.

~~Uwaga. Modlitwa cesarza w czasie koronacyi: niechaj go naucza, natchnie i rządzi w wielkiej służbie jako ~~[illegible]~~ Cara i Sędziego carstwu wszechrossyjskiemu, niechaj z nim będzie mądrość bożego tronu i niech będzie serce jego w ręku boskim, aby tak wszystkiem rządził na pożytek panującego mu ludu i sławę bożą, jako aby i w dzień sądu jego mógł dać mu wygraną bez zawstydzenia~~

(słowo)

VI O tytule cesarskiej wysoko-
ści i o herbie państwa.

37. Tytuł cesarza kładzie się
w aktach do władz zagrani-
cznych wysełanych ~~jest~~ zupeł-
ny: w pismach urzędowych
wewnątrz państwa wyda-
wanych kładzie się krótszy.
Rozwój tytułu tego samo wyraża
wyobrażenie herbu ~~herbu~~
cesarstwa ~~wyraża~~. Postać jego
jest następująca.

39. Na czarnem polu przedsta-
wiony jest dwóchgłowny
ukoronowany trzema ko-
ronami orzeł, trzymają-
cy w prawej nodze złote
berło, a w lewej jabłko pań-
stwa. Na piersi orła na
czerwonem polu wyraża
herb moskiewski święty
wielki męczennik i zwy-
cięzca Jerzy, siedzący na

białym koniu i przeszywającym kopiją węża. Na prawem skrzydle orła są trzy tarcze z herbami nowogrodzkim, kijowskim i astrachańskim, na lewem tyleż ich z herbami władimirskim, kazańskim i sybirskim. Na około zaś tarczy na piersi orła zawieszony łańcuch orderu św. Andrzeja Apostoła. W wielkiej pieczęci państwa są naokoło jej tarczy herby wszystkich guberniij i krajów połączonych z cesarstwem.

4. 5. 10

VI O tytule cesarskiej wyznaniu i o herbie państwa.

37 Tytuł cesarza znajduje się w aktach ~~państwa~~

39. Na czarnem polu czarny dwugłowy, ukoronowany trzema koronami orzeł, trzymający w prawej nodze złote berło, a w lewej jabłko państwa. Na piersi orła na czerwonem polu herb moskiewski: święty wielki męczennik i zwycięzca Jerzy, siedzący na białym koniu i przebijający kopiją węża. Na prawem skrzydle orła trzy tarcze z herbami nowogrodzkim, kijowskim i astrachańskim, na lewem trzy z herbami władimirskim, kazańskim i sybirskim. Na około zaś tarczy na piersi orła zawieszony łańcuch orderu św. Andrzeja Apostoła.

W wielkiej zaś pieczęci państwa, naokoło tarczy herby wszystkich gubernij i krajów z cesarstwem połączonych wyszczególnionych jest zupełny: władców zagranicznych w pismach urzędowych

F przed. szaruny jest
F wyraża
F Ja

wewnątrz państwa wydawanych [widzie się] listy.
~~jest~~. Rozwój stylu tego [samo] wyobrażenie
herbu cesarstwa wyraża. Pałac jego [jest] nie-
odpowiadający.

5. VII O wierze 6.

11

40 Panująca religija w państwie rossyjskiem jest wiara prawosławna wschodnia greckorossyjska

43 Zarząd kościelny sprawuje najwyższa władza za pośrednictwem najświętszego synodu.

45 Wolność wyznania przyznaje się nie tylko wszystkim w ogóle chrześcijanom, lecz i żydom, także mahometanom a nawet poganom.

46. Sprawy kościelne innych wyznań są załatwiane przez ich zgromadzenia duchowne, najwyższą władzę zatwierdzane.

6.

7.

VIII. O stanowieniu, wyjaśnieniu i dopełnieniu praw.

49. Napisanie nowego prawa wynika albo z bezpośredniego rozkazu [illegible], albo bierze początek z ogólnego biegu rzeczy, kiedy przy rozpatrywaniu w Rządzącym Senacie w Najświętszym Synodzie i w ministerstwach uznanem będzie, że prawo być albo wyjaśnione albo dopełnione, ułożone być winno postanowienie. Wtedy urząd ten robi przedstawienie do Najwyższej władzy [illegible] przepisy.

50. Nowo ułożone prawa rozważone w Radzie państwa, idzie do rozpoznania Najwyższej władzy za [illegible] postanowieniem a mniej wchodzi w wykonanie.

51. Żadna władza nie może sama postanowić prawa ani żadne prawo nie może mieć mocy obowiązującej bez potwierdzenia Samowładzcy.

Natomiast

52. ~~...~~ każda ~~posiada~~ może i nia ~~...~~ obowiązek przedstawiać ~~to~~ swojej zwierzchności ~~...~~ nie tłumaczy się samym duchem prawa, ~~to~~ wtedy zwierzchność dalej powinna przedstawić rzecz ~~...~~ Rządzącemu Senatowi lub ministerstwu.

według wzrokiem? — margin note: według przepisu

~~Uwaga 3) zabrania się, pod pozorem niniemanej niejasności, domagać się ukazu na ukaz.~~

i których dla tworzenia nowych prawa! tłumaczenie? jeżeli się

7.

13

VIII O stanowieniu, objaśnieniu i dopełnieniu praw

49. Napisanie nowego prawa wynika albo z bezpośredniego rozkazu cesarza, albo bierze początek z ogólnego biegu rzeczy, kiedy przy rozpatrywaniu w Rządzącym Senacie, w Najświętszym Synodzie i w ministerstwach dotąd obowiązującego prawa, uznanem będzie, że prawo to albo wyjaśnione albo dopełnione albo nowe natomiast ułożone i postanowione być winno, tedy urzędy owe, robią przedstawienia do Najwyższej władzy według danego na to przepisu.

50. Nowo skreślone prawo rozważone w Radzie państwa idzie do rozpoznania Najwyższej władzy, za której postanowieniem, a inaczej bynajmniej, wchodzi w wykonanie.

51 Żadna bowiem władza nie może sama postanowić prawa, ani żadne prawo nie ~~może~~ mieć mocy obowiązującej bez potwierdzenia Samowładzcy

52. Natomiast każda władza może i ma obowiązek przed~~stawi~~ać według przepisu swojej zwierzchności, ilekroć dostrzeże niejasność prawa! która jeżeli się nie tłomaczy samym duchem prawa, wtedy zwierzchność przedłożona dalej powinna przedstawić rzecz Rządzącemu Senatowi lub ministerstwu.

7 O formie i zachowaniu praw.

15

53 Prawa wydają się w formie ułożeń, ustaw, utwierdzeń, pism, postanowień, ~~nak~~ instrukcyi, manifestów ukazów, zdań Rady państwa i dodatków.

55 Objaśnienia prawa, któremi ustanowia się tylko sposób jego wykonania, albo też określa prawdziwy jego duch, mogą być wydawane na imiecy Najwyższych rozkazów w formie ukazów, objawionych przez urzęda i osoby upełnomocnione.

O ogłoszeniu praw

7. B. 16

Uwaga Podaje się prawo do druku, dołącza się Najświętszemu Synodowi, i posyła się rządowym ~~m~~iejscom i osobo~~wym~~ przy ukazach według porządku ustanowionego.

17

8. O terminie, od którego zaczyna się moc prawa.

59. Prawo otrzymuje siłę obowiązującą, dopiero od dnia jego objawienia. W rządowych miejscach każde prawo otrzymuje swoję siłę dopiero od dnia otrzymania go w tem miejscu.

60. Prawo obowiązuje tylko na przyszłość, i nie może rozciągać się do czynów dokonanych przed jego ogłoszeniem.

61. Wyjątki:
1) kiedy powiedziano w niem że jest tylko wyjaśnieniem lub potwierdzeniem istniejącego
2) kiedy powiedziano w niem że siła jego rozciąga się i na czasy poprzednie.

9.

18

O wykonaniu i przeciwdziałaniu prawa :

62. Nikt nie może się wymawiać niewiadomością, kiedy prawo zostało ogłoszone ustanowionym porządkiem.

63. Wszyscy bez różnicy stanu i płci poddani i cudzoziemcy przebywający w Rossyi powinni wykonywać święcie obowiązujące ich prawo.

65 Prawa powinny być wykonywane podług literalnego ich znaczenia bez żadnej zmiany lub rozszerzenia. Wszystkie ~~[illegible]~~ urzędy, nie wyłączając i wyższych władz powinny zakładać określenia swoje na rzeczywistych wyrazach prawa nie zmieniając w nich ani jednej litery.

66. Ogłaszane prawo nie może mieć mocy w cy-

niach: o pozbawieniu życia, czci lub majątku, o postanowieniu i zmienieniu podatków, o złożeniu braków i skarbowych pożyczkach, o wypuszczeniu pieniędzy [illegible], wyższych nad ograniczone szczególnemi postanowieniami, o nadaniu Szlachectwa, o pozbawieniu go. i o wprowadzeniu w urzędy pierwszych 6 klass i z 9 do 8ej.

67. Ukaz separatny, jeżeli nie wyrażono że on się rozciąga i na przyszłość i jeżeli nie będzie ogłoszony według należytego porządku, nie ma siły prawa.

71. Przywileje nadane przez Najwyższą władzę wyjmują szczególowe osoby od obowiązku prawa ogólnych w tych przedmiotach na które w przywilejach znajdują się postanowienia –

10. O zmianie praw.

72. ~~Zakon~~ Prawo zatrzymuje swoją siłę, dopóki nie będzie zmienione siłą nowego prawa.

74. Jeżeli istniejące prawo co do ogólnych państwowych i obywatelskich przedmiotów jest połączone z niedogodnościami w wykonaniu, to wolno Rządzącemu Senatowi przedstawić to Cesarzowi.

20

IX O władzy zwierzchniczego rządu.

II. 8.

80 Władza rządu w całej swej rozciągłości należy do Monarchy. W rządzie zwierzchniczym władza jego działa bezpośrednio; w czynnościach zaś zarządu podwładnego określony stopień władzy powierza się urzędom i osobom działającym w jego imieniu i za jego rozkazem.

13.

12 21

~~1. O stopniach rodu w familii cesarskiej.~~

82. Wszystkie osoby pochodzące z krwi cesarskiej z prawnego potomstwa zawartego [~~...~~] panującego Cesarza, uważają się za członków cesarskiej familii.

84. Najstarszy syn Cesarza i wszyscy najstarsi, [~~pochodzący~~] z najstarszego pokolenia, dopóki pochodzą od niego familija cesarska, uważają się za następców tronu i noszą nazwę monarszych dzieci.

88. Urodzona z najstarszej osoby najstarszego pokolenia uznaje się za córkę cesarską; urodzona zaś z młodszej osoby tegoż pokolenia za wnuczkę, i tak dalej, jest uważana.

Rzecz o praw. do tejże kategorii wchodzących, określa sposoby, herby i inne zewnętrzne oznaki, a także uczynki cesarskiej wchodzących. Prawa zasadnicze w następujący je wyrażają sposób.

II O urodzeniu i śmierci członków familii cesarskiej i księdze rodowodu.

13

92. Osoby bawiące po za granicami państwa przesyłają cesarzowi podniesione zawiadomienie o urodzeniu dzieci przez miejscowych rosyjskich dyplomatycznych ajentów.

93. Cesarz odebrawszy takie zawiadomienie rozkazuje wnieść imię nowonarodzonego lub nowonarodzonej w księgę rodowodu familii cesarskiej i zawiadomić o tem ich familiję.

94. Tak samo oznacza się w księdze rodowodu i śmierć osób familii cesarskiej.

14.

23

14

III ~~O tytułach, herbach i innych zewnętrznych oznakach (odznaczeniach)~~

100. Tytuły członków familii cesarskiej są:

1) Następca, Cesarzewicz ~~wielki książę i cesarska wysokość~~

2) Wielki książę, wielka księżna i cesarskie wysokości

3) Książę i księżna krwi cesarskiej i wysokości

103. Tytuł wielkiego księcia, wielkiej księżnej i cesarskiej wysokości ~~jest~~ służy ogólnie wszystkim synom, córkom, wnukom i prawnukom Cesarza nadawany.

105. W zebraniach ~~[illegible]~~ uroczystych ~~[illegible]~~ wielcy książęta i księżne, także książęta i księżne krwi cesarskiej, mają pierwsze miejsce po Cesarzu i Cesarzowej, ~~[illegible]~~ baczą między sobą na starszeństwo urodzenia, a w rodzinach starszeństwo ~~[illegible]~~ wieku.

109. Wdowy zachowują tytuł i miejsce jakie miały za życia małżonków. Cesarzowa zaś wdowa ma nadto pierwsze miejsce przed małżonką panującego Cesarza.

111 Noszący tytuł książąt i księżen, krwi cesarskiej nie mogą używać znaku matkiewskiego herbu.

113. Wielcy książęta przy chrzcie otrzymują ordery św. apostoła Andrzeja św. Aleksandra Newskiego i św. Anny.

118. Służba Następcy tronu nosi mundury i liberyje ustanowione dla cesarskiego dworu; w mundurach zaś i liberyjach używanych od służby dworu innych członków cesarskiego domu jest pewna różnica w barwach.

2.

a utrzymania

139. Przy postanowieniu powyższych zasadniczych prawideł, dalsze prócz tego urządzenie osób familii cesarskiej zależy od woli panującego i od stanu udziałowych dochodów.

15

W1

24

IV O utrzymaniu członków familii cesarskiej.

119. Dla zabezpieczenia na zawsze utrzymania cesarskiej familii i dla zmniejszenia rozchodów państwa na jej utrzymanie przeznaczają się oddzielne nieruchome majątki i pieniężny kapitał, pod nazwą udzielnych, skład których i forma zarządu za pośrednictwem ustanowionego do tego departamentu określa się w oddzielnej ustawie.

121. Skala utrzymania określa się odpowiednio bliskości stopni rodu; dlatego najstarszym z najstarszego pokolenia naznacza się utrzymanie równe z Następcą tronu; każdy ich brat i każdy syn młodszego porównywa się w utrzymaniu z synami cesarza; każdemu zaś od

-nich pochodzącemu prawo do odbioru naznaczonego, uważa się podług stopnia rodu ojca, albo jego samego z cesarzem, od którego on w prostej linii pochodzi.

122. Cesarzowa w czasie panowania jej małżonka otrzymuje po 600000 rs. na rok i utrzymanie jej dworu. wszystko to zatrzymuje i wstanie wdowim; lecz jeżeli wtedy opuści Rossyję, to otrzymuje połowę.

123. Na każde z dzieci monarszych do pełnoletności naznacza się po 100000 rs. na rok.

128 Każdemu pełnoletniemu synowi cesarza prócz następcy naznacza się na utrzymanie po 500000 rs. na rok

132. Przewnuki płci męskiej pełnoletni otrzymują udział we wsiach przynoszących rocznego dochodu 300000 rs. i 150000 rs. rocznej pensyi

16

Zawarcie małżeństwa

140. Na małżeństwo każdej osoby familii cesarskiej; koniecznym jest zezwolenie cesarza, i bez niego małżeństwo nie uznaje się za prawne

141. Dotychczas pozwolenia wolą wstępować w małżeństwo członkowie familii cesarskiej jak z osobami wyznania prawosławnego tak i innych wyznań

142. Osoba męska mająca mieć prawo do następstwa tronu może wstąpić w małżeństwo z osobą innego wyznania tylko po przyjęciu przez nią prawosławia

142 Osoba familii cesarskiej wstępująca we małżeństwo z osobą nie należącą do

żadnego panującego domu nie może Jéj nadać praw człon-ków familii cesarskiéj.

Umowy małżeńskie i posag.

17 27

149. 1. Posag w. księżnej i księżnej krwi cesarskiej wychodzącej za mąż do państwa zagranicznego powinien być zabezpieczony i określone prawo używania dochodów z niego przez całe życie.

2. W razie bezdzietnej śmierci posag ma być zwrócony departamentowi udziałów za wydzieleniem małżonkowi części według praw rossyjskich.

4. Powinno być określone jakiego wyznania mają być dzieci z tego małżeństwa.

5. Książę cudzoziemski ożeniony z w. księżną lub księżną krwi cesarskiej osiadły w Rossyi powinien

ulegać wszystkim obowiązującym prawom.

150. Ojciec powinien dać córce według możności rzeczy, odzienie i co zwykle w posagu się daje.

151. W. księżne i księżne krwi cesarskiej nie mogą dostawać w posagu majątku nieruchomego ani od państwa ani od swych ojców.

152. ~~Poch~~ Pochodząca z żeńskiego pokolenia nie dostaje żadnego posagu ani od państwa ani od udziałów.

18 Rozerwanie małżeństwa

5' 154. Małżeństwo rozrywa się po ~~według~~ postanowieniu Najświętszego Synodu z potwierdzenia cesarza. 18

19

O małoletności i pełnoletności

157 Osoby obojej płci cesarskiej familii uważają się za pełnoletnie po skończeniu lat 20; chyba że przed tym czasem wstąpi w związki małżeńskie.

160. Kiedy testament zmarłego nie został za życia jego zatwierdzony przez cesarza lub wcale go nie ma, to opiekę przyjmuje sam cesarz i naznacza opiekuna

165. Sprzedaż i zastaw dóbr nieruchomych bez podpisu opiekuna zabrania się.

III O różnych rodzajach majątków i o sprzedaży ich

20 30

1, 169. Majątki nieruchome osób cesarskiej familii są wogóle czworakie: 1) dane na udział 2) udzielne które doszły z następstwa 3) spadkowe 4) nabyte

171. Majątki udzielne chociaż niektóre się oddzielnie pod tą nazwą, nie wchodzą w oddział własnościelnych lecz we wszystkich przypadkach, gdzie użycie tych ostatnich potrzebne; używają się narówni z niemi i majątki udzielne.

176. Kto postanowi wyjechać z Rossyi to ani władać dawnym majątkiem, ani go na nowo nabywać nie może, lecz powinien sprzedać, kontentując się otrzymaniem za niego pieniężnego kapitału.

179 Wszystkie inne osoby wypisane w paragrafach 174, 175 i 177, w razie wyjazdu z Rossyi nabyte — nieruchome majątki mogą także sprze-

dać komu zechcą; spadkowe zaś mają oddać swemu potomstwu, lub, gdy tego nie ma, pokoleniu, od którego otrzymali; z otrzymaniem za to summy równej trzeciej części wartości. W razie zaś niebytności takiego pokolenia, lub gdy ono przyjąć nie zechce, zawiadomiony departament udziałów wypłaca trzeciej części wartości.

182. Wszystkie inne osoby domu cesarskiego mogą wywozić z sobą za granicę 1000000 r. prócz kosztowności — przewyżkę zaś nad tę summę zwracają familii lub gdy jej nie ma Departamentowi wydziałów.

183. Wszelkie osoby familii cesarskiej z wywożonych z sobą kapitałów obowiązują się wnieść w summę dochodów państwa ~~jednorazowie~~ jednorazowo dziesiątą część.

21 31

V O sądowym zarządzie

198 departamentom wydziałów
m. Surowo zabrania się mięszać
w rozbiór ~~[illegible]~~ zatargów między
członkami familii cesar-
skiej i w rozstrzyganie spad-
ków, zostawiając i jedno i
drugie zwyczajnemu prawnemu
biegowi

VI O powinnościach członków familii cesarskiej względem cesarza.

199. Panujący Cesarz w każdem zdarzeniu powinien być uważany za głowę całej cesarskiej familii i jest na zawsze opiekunem

23 33

~~Postanowienia tyczące się państwa~~

~~Uwaga II. — ~~Ministerw~~ [illegible] szóstego związku z ustawą, odniesiony do ~~oddz~~ ogólnego składu Spraw postanowień zarządu ~~zagranicznego~~ (obcych) wyznań. Ministerstwo Spraw zagranicznych jest rządzone według oddzielnych postanowień. Ministerstwo dworu cesarskiego ze wszystkimi podwładnemi mu urzędami i osobami, stanowi część oddzielną pod osobistym zarządem Cesarza.~~

Zasadnicze prawa ~~[illegible]~~ mają i swoją rację w organach wła-snej [illegible]. Powie-rzeni się Cesarz wyrzeka. Powie-rzać ani ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ urzędu niektóre tylko oddziały zarządu osobnym władzom a nie tym orga-nom w zastępstwie swem powie-rzyć, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

on za dobre rzeczy

innych zaś ~~tych~~ których
całkie zachować wyłącze-
nie, prócz do orga-
nicznych nie liczą
się ani ministerstwo
spraw zagranicznych
ani ministerstwa dwo-
ru ze wszystkiemi
podwładnemi mu urzę-
dami, gdyż składem i
zakresem ministerstw rze-
czonych monarcha kie-
ruje wyłącznie.

Na czele wszystkich
władz która stoi w za-
rządzie państwa wy-
rzeczającą ~~ych~~, jest Ra-
da państwa

2. Skład i wewnętrzne urządzenie Rady państwa –

24 34

3. Rada państwa składa się z osób, Najwyższem zaufaniem do tego powołanych. Każdy z członków wstępujący do Rady państwa podpisuje przysięgę według oddzielnie postanowionej formy.

4 Członkowie Rady państwa mogą mieć urząd w porządku sądowym i wykonawczym.

7 W nieobecności Cesarza prezydującym w Radzie państwa jest członek przez cesarza naznaczony.

9 Rada państwa dzieli się na 4 departamenty:
1) Praw
2) Spraw wojennych
3) Spraw obywatelskich i duchownych
4) Ekonomii państwa

10. Ministrowie nie mogą przy-
bywać w departamentach

15 Ogólne zebranie stanowią
wszyscy członkowie Rady za-
siadający i nie zasiadający
w departamentach

18 Przy każdym departamencie
Rady jest Sztats-Sekretarz
z pomocnikami swemi

25 II./ 35

Przedmioty Rady państwa i rozdzielenie ich między Departamenty.

24. Wszystkie przedmioty wymagające nowego prawa, ustawy albo potwierdzenia.

25. Wszystkie przedmioty dzielą się między Departamenty w następującym porządku:

1) Do departamentu praw należy wszystko to, co z istoty swojej stanowi przedmiot prawa

2) Do departamentu spraw wojennych należą przedmioty ministerstwa wojennego i morskiego.

3) Do departamentu spraw obywatelskich i duchownych należą sprawy sprawiedliwości, zarządu duchownego i policyi

4) do departamentu ekonomii państwa należą przedmioty ogólnego przemysłu, ~~nauk~~ handlu, finansów, skarbowości i rachunków –

III. Porządek wejścia spraw, rozpatrzenia i zakończenia ich w departamentach.

27. Wszystkie sprawy przeznaczone do rozpatrzenia Rady Państwa wstępują pierwej ~~departamentu~~ do właściwego Departamentu.

28. Wyjmują się przedmioty, które ogólnemi postanowieniami albo szczególnym rozkazem Cesarza przeznaczają się do bezpośredniego rostrząsania Rady Państwa —

32. Prezydujący naznaczają co tydzień sprawy, podlegające rozsądzeniu departamentu.

35. Postanowienia przyjęte większością głosów wciągają się w dziennik. Członkowie oppozycyi w ciągu tygodnia przedstawiają swoje zdanie, które dodaje się w oryginale do dziennika —

39. Przy końcu posiedzenia prezydujący obwieszcza przedmioty przyszłego zebrania —

40. Postanowienia departamentów wyjaśniające i stosujące

Do szczególnych przypadków i-
stniejące już prawa i nie mające
na celu nowego prawa, ustawy
potwierdzenia lub zmiany
dawnych postanowień, lub ich
dopełnienia, nie wchodzą
na ogólne zebranie, lecz bez-
pośrednio przedstawiają się
do rozpatrzenia Cesarza —

II. 1.

27

Porządek wejścia, rozpatrzenia i ukończenia spraw na ogólnem zebraniu.

37

45. Sprawy wchodzą na ogólne zebranie albo z departamentów albo wskutek rozkazu cesarza.

46. Ogólne wewnętrzne środki przyjętowane w nadzwyczajnych wypadkach, i zewnętrzne, kiedy według ich istoty będzie uznanem za konieczne przedstawić je bezpośrednio na ogólnem zebraniu – idą wprost na ogólne zebranie.

50. Nie wolno przerywać czytania aż do jego ukończenia, ani robić ustnych uwag w czasie odczytywania –

58. Kiedy wszystkie części przedmiotu, będą z kolei dostatecznie rozważone, prezydujący kończy roztrząsanie, pyta o zdania i ogłasza przeważające większością głosów, które wnosi się w dziennik –

64. Dzienniki na ogólnem zebraniu są dwojakie. Pierwszy dziennik zawiera postanowienia potwierdzone przez Cesarza i Radzie obfaszowione – i podpisuje się tylko Prezes i Sekretarz

ux

państwa — Do drugiego dziennika
wciągają się postanowienia
Rady co do spraw jej przedsta-
wianych; w tym podpisuje się
prezes, potem członkowie wszy-
scy podług starszeństwa i
zatwierdza sekretarz państwa

69. Dzienników nie wolno rozsy-
łać po domach dla podpisania,
i członkowie nieobecni w cza-
sie podpisywania, powinni,
zgłosić się w ciągu tygodnia
dla podpisania — nie zbiera
się zresztą na to oddzielnego
posiedzenia —

74 O sprawach przeznaczonych
do przedłożenia (do narady) na ogólnem
zebraniu Rady zawiadamia
się zawsze właściwego mi-
nistra.

28 38

IV. Rozległości władzy i sposób działalności Rady państwa.

77. Wszystkie ~~sprawy~~, ustawy i postanowienia w pierwotnem swem nakreśleniu rozważają się w Radzie Państwa a potem postanowieniem cesarza idą do naznaczonego im ~~dokonan~~ wykonania.

78. Sprawy rozstrzygnięte w Radzie państwa potrzebują jeszcze potwierdzenia cesarza.

79. Własnoręcznego potwierdzenia cesarza wymagają:

1) każde nowe prawo, ustawa lub postanowienie

2) Postanowienie lub zniesienie podatków

3. Złożenie braków lub darowanie skarbowych wszystkich, kiedy to nie przedstawiono Rządzącemu Senatowi i ministerstwu finansów.

VI. Forma wykonania spraw co do Rady państwa.

84. Wszystkie przedmioty zawierające w sobie prawo, ustawę lub postanowienie, mają formę manifestów.

86. Własnoręczne podpisanie cesarza wtedy jest: dosyć na cenny.

90. Jeżeli cesarz wybierze jedno mniemanie z wielu o rzeczach wymagających jego potwierdzenia lub postanowienia oddzielną rezolucyją, to wydaje się wtedy ukaz w następującej formie.

Okruchy rozdz. V.

30 O Kommissyi prośb 110

97 Do przyjmowania prośb do cesarza jest oddzielny sekretarz państwa.

104 Prośby są trojakie: skargi, prośby o nagrody lub łaski, i projekty.

31. O skargach

111

107. Przy skargach na wyroki Departamentów Senatu ma być dołączony sam wyrok.

110 Co do skarg na ministerstwa Kommissyja zbiera od nich potrzebne objaśnienia i daje wnioski o środkach zapobieżenia

O prośbach o nagrody i Taxki

31 B

52 113

O projektach.

115. Projekty zawierające widoczną niewłaściwość nie przedstawiają się kommissyi; inne, które kommissyja uzna za ważne odsyłają się do ministrów właściwych.

33 VII. 1/

44

Skład kancellaryi państwa

126 Rozdzielenie urzędników stanu po oddziałach kancellaryi państwa lub czasowe przeniesienie ich do innego oddziału, jak i przeniesienie ich na wyższe wakujące miejsca do urzędu ekspedytora zależy bezpośrednio od Sekretarza państwa.

34 VII.2./ 115

Forma załatwiania Spraw w Kancellaryi Państwa

95 VII.3. 116

Szczegółowe obowiązki różnych urzędów kancellaryi państwa.

36 47

Skład i wewnętrzne urządzenie Komitetu ministrów.

162. Komitet ten składają pod przewodnictwem osoby przez cesarza wyznaczonej, prezydujący w departamentach Rady państwa, ministrowie, głównozarządzający oddzielnemi częściami ogólnego ministerskiego urządzenia i naczelnicy głównych sztabów cesarza. Lecz urzędnicy, wykonywający te obowiązki w czasie nieobecności lub choroby rzeczywistych, albo zarządzający częściami bez posiadania połączonych z tem godności, zasiadają w komitecie tylko za szczególnym rozkazem cesarza, z nadmienieniem nadto, czy mają uczestniczyć w rozwiązaniu wszystkich spraw w ogóle, czyteż tylko tych, które właściwie przez nich są przedstawiane.

164. Do zasiadania w komitecie
ministrów, prócz członków
należących do niego ze
względu na sam ich tytuł,
mogą być przeznaczane
i obce osoby, po szczegóło-
wem cesarza zezwoleniu.

Przedmioty Komitetu ministrów.

148

171. Do komitetu ministrów należą bieżące sprawy we wszystkich częściach zarządu ministerskiego i sprawy które prawem w szczególności przyznawane są jego rozpatrzeniu.

34 149

Porządek wejścia rozpatrzenia i rozstrzygnięcia spraw w komitecie ministrów.

176 Każda sprawa wstępuje do komitetu ministrów dopiero po przedstawieniu od ministerstw i głównych zarządów lub w skutek oddzielnego rozkazu Cesarza.

39

50

Stopień władzy komitetu ministrów i forma wykonania

203 Każde postanowienie komitetu ministrów potrzebuje jeszcze potwierdzenia cesarskiego

204 wyjąwszy:

2) Jednozgodne postanowienia komitetu o odszczepieńcach (раскольники) wyjąwszy ~~[illegible]~~ przypadki, które ze względu na szczególną ważność zasługują na uwagę cesarza.

40 Skład i zarząd kancellaryi

Kontynuacya tej[illegible] w Książce I. ark. 124-8.

208\. Kancellaryja komitetu ministrów pod zwierzchnictwem zarządzającego sprawami Komitetu składają: wydziały (których liczba określa się etatem), ogólna ekspedycyja i Archiwum.

57.

213 Naczelnicy wydziałów, ekspedytor i archiwista naznaczają się i uwalniają się na przedstawienie Zarządzającego sprawami Komitetu, pierwsi ukazami po własnoręcznym podpisie Cesarza, a ostatni przez wydane rozkazy cesarza.

64. 66.

219 Uwolnienie na urlop Naczelników wydziałów, ekspedytora i archiwisty na termin dłuższy jak miesiąc odbywa się na przedstawienie Zarządzającego sprawami, wydanemi rozkazami cesarza. — Uwolnienie zaś na miesiąc, z zachowaniem pensyi — jak również u—

wolnienie innych urzędników na miesiąc z zachowaniem pensyi i więcej jak na miesiąc do czterech wyłącznie zostawia się zarządzającemu sprawami komitetu.

41 Porządek odbywania spraw w kancellaryi komitetu ministrów.

225. Załatwianie spraw wchodzących od ministeriów i głównych władz wkłada się na wydziały kancellaryi

228. Ogólna expedycyja komi-
74. tetu zawiera: 1) Registraturę t.j. przyjmowanie spraw i wysłanie ukończonych 2) zapisywanie spraw we wchodzące i wychodzące księgi 3) Swód dzienników ogólnych i szczegółowych i ułożenie dzienników o przedstawianych komitetowi najwyższych rozkazach 4) Czynności co do części gospodarczej i sprawy, odnoszące się właściwie do kancellaryi.

42 53

Obowiązki i odpowiedzialność urzędników kancellaryi komitetu ministrów.

231 Urzędnicy kancellaryi powinni przestrzegać ogólnych praw przepisanych w ustanowieniu ministerstw i wypełniać szczegółowe prawa o załatwianiu spraw.

238 Zarządzający przestrzega, aby sprawy w załatwianiu [illegible] nie zbaczały z drogi przepisanej w tych wydziałach, do których z istoty swej należą. Gdyby jaka sprawa dla zyskania czasu albo dla ulżenia naczelnikowi wydziału z powodu wielkiego napływu spraw u niego, była poruczoną innemu, to po ukończeniu wraca do wydziału, do którego z istoty swej należy.

514

43

Zarząd, skład i podział rządzącego Senatu w ogóle.

253. Senatowi rządzącemu jako władzy zwierzchniej są podwładne w porządku obywatelskim sądownictwa zarządu i wykonania wszystkie wszystkie władze w cesarstwie, wyjąwszy tych które szczegółowem prawem wyjęte są z podłej zależności.

254. Do Senatu należy najwyższy nadzór w porządku zarządu i wykonania; stąd jako obrońca praw troszczy się o powszechne przestrzeganie sprawiedliwości sądowej czuwa nad zbieraniem podatków i rozchodami etatowemi; zajmuje też środkami do zaspokojenia potrzeb narodowych, zachowaniem pokoju ogólnego i zapobieżeniem wszelkim przeciwnym prawu działaniom we wszystkich podwładnych mu władzach.

255 Zwierzchnicza rewizyja sądu co do spraw obywatelskich, karnych i granicznych należy do bezstronnego i samego sądu Senatu.

~~256 Tylko cesarz przewodnicze w senacie.~~

259 Senatorowie mogą pełnić obowiązki i w innych władzach.

260 ~~Uwaga~~ (w senacie zasiadający) Osoby zastępujące ministrów, nie zasiadają w senacie, a w interesie spraw ich ministerstwa są wymagane od nich piśmienne odezwy.

2. Generał gubernatorowie i wojenni gubernatorowie w czasie przebywania swego w stolicach zasiadają i na ogólnem zebraniu i w departamentach względem spraw swych prowincyj.

262. Senat dzieli się na 9 departamentów

264. Miejsce przebywania departamentów Senatu naznacza się w obu stolicach; sześć w Petersburgu a 3 w Moskwie

55

44 Skład, przedmioty i zarząd departamentów i wydziałów.

270 Dla dozoru w porządku odbywania spraw i sprawiedliwości ~~wyroków~~ postanowieni w każdym departamencie i wydziale znajdują się oddzielny Oberprokurator pod zwierzchnictwem ministra sprawiedliwości.

272. Z powodu rozmaitości przedmiotów, tak się dzielą sprawy między departamenty: 1) Sprawy zarządu
2) Sprawy sądowe obywatelskie
3) Sprawy sądowe karne
4). Sprawy graniczne.

45 Ogłoszenie praw 56

276 wszystkie ukazy, wydane do częstkowych władz i osób rządzących, prócz spraw tajemnych, wnoszą się przez nie do pierwszego departamentu senatu.

Zachowanie i wykonanie praw i przywilejów różnych stanów.

277. Tu należą: 1) Rozpatrzenie spraw i udowodnienie praw stanu, nie włączając w to jednak spraw o zatwierdzeniu w szlachectwie, które należą bezpośrednio do Ogólnego zebrania i spraw względem dochodzenia swobody albo potwierdzenia, które rozpatrują się w departamentach sądowych 2) Sprawy o przeliczeniach i przejściach z jednego stanu w drugi, kiedy one według istniejących praw wymagają rozstrzygnięcia Senatu. 3) Sprawy względem wstąpienia cudziemców w poddaństwo, i rozporządzenie przyjęcia przysięgi na to. 4) Sprawy o aktach różnych stanów jako o szlachectwie, księgach rodowodu i miejskich obywatelskich o rewizyi i innych 5) Rozpatrzenie spraw i rozstrzygnięcie o wyborach do obowiązków różnym stanom państwa zostawionych i w ogóle zachowanie porządku w wyborach —

44

Zamach różnych władz i powinno-
ści Senatowi podległych –

58

Senat 1. C.

48

59

~~Sądowy rozbiór ... do spraw skarbowego zarządu krajowego~~

Sprawy sporne, które powstają między rozmaitemi skarbowemi zarządami, odbywają się porządkiem śledczym, i nie podlegają prawom apelacyjnym lecz przechodzą wprost od jednej władzy do drugiej wyższej dla rewizyi, wstępują do Senatu, z niego przeprowadzane do właściwego ministerstwa dla wstępnego zawyrokowania, wracają od niego i wtedy albo są rozstrzygane w Senacie na ogólnej prawie, albo idzie wyrok monarchy. Tablica

1sz: sprawy wzniecane skarbowego zarządu różnych nazw, a mianowicie zawodskich, udziałowych i innych zarządów, które oni między sobą albo z miejskiemi gminami, albo ... innemi towarzystwami, jakowemi, a duchownemi władzami sprawowane o ziemię, użytki, połowy ryb i t.p. choć w cyfile dobra ze

stanowią własności skarbu państwa, ~~tu~~ w szczególe jednakże ~~~~ jest
gdy we ~~~~ władaniu ogólnego ~~~~ jakiegokolwiek
Zarządu. 2) Niepamięci, spory
i ~~od~~wyskania z powodu kontraktów i zobowiązań prywatnych ze skarbem (~~~~)
3) wszystkie sprawy prywatnych
ze skarbem co do spraw odkupnych i Karczemnych także
spory co do spraw ~~leśnych~~,
górniczych, wyłączając sprawy
tyczące się własności nieruchomych majątków, odbywanych porządkiem apelacyjnym

Trzecie miejsce należy się sprawom mającym w zadaniu

senat 1 d.

~~Rozpatrzenie spraw~~ ~~przeciwko~~ ~~rozkład~~ ~~skarbowych i przeciwko skarbowi~~
~~należeć ma każdy~~

~~2~~

1) Rozpatrzenie wyroków Rady państwa – Kontrola spraw względem wzyskań ~~[illegible]~~ różnych nieprawnych rozchodów – rewizyją jej wykazanych i o złożeniu ich na rachunek skarbu w tych razach, w których ostateczne rozstrzygnięcie nie zostawiono Kontrolerowi państwa.

2) Wogóle rozpatrzenie spraw o złożeniu nie spodziewanych strat i wzyskań i ostateczne rozstrzygnięcie ich na summę do 100000 rs kiedy z oznaczeniem senatu zgadza się Minister finansów, Kontroler państwa i Minister sprawiedliwości.

~~3)~~ Zamiast pierwszego departamentu co do spraw powyższych rozciąga się na całe cesarstwo nie wyjmując guberniji rządzących się odrębnemi prawami.

ze spraw cywilnych znajdujących w Rosyi.

~~284~~ Przedmioty sądowych departamentów senatu są w ogóle dwóch rodzajów: 1) sprawy co do zarządu podległemi władzami i 2) sprawy co do apellacyi co do odezw idące na rewizyę do senatu.

~~285~~ W departamencie pierwszym dołącza się sam zarząd mierzenia. Tu należą sprawy: o wydziale działów z wyrębnych lasów; o obdzieleniu ziemią i porozumieniu w nich rządowych chłopów, kolonistów i narodów koczujących, o oddzieleniu miast ziemią, o ziemiach najświetniej darowanych; i o naznaczeniu uwolnieniu i nagrodzeniu gubernijalnych i powiatowych mierników (1).

~~286 Zarząd obywatelski departamentów rozdziela się według gubernij-~~

(1 Swoda t. v. 1042. art. 279 - art. 292 - 3. ... t. v. 1097 - art. 31 - 3.

Skład, przedmioty i zarząd ogólnych zebrań.

304. Przedmioty ogólnego zebrania pierwszych 8 departamentów są:
1) Sprawy przedstawione do jego rozpatrzenia ~~pa~~ rozkaz cesarza w skutek skarg na departamenty
2). Sprawy wymagające postanowienia nowego prawa, albo wyjaśnienia dawnego, po wstępnem rozpatrzeniu ich w departamencie.
3) Sprawy połączone z interesem skarbowym, kiedy one dojdą do niego ustanowionym porządkiem
4) Częściowe prowadzenia co do spraw postanowionych na ogólnem zebraniu.
5.) Sprawy o zatwierdzeniu w szlachectwie stosownie do przedstawień heroldyi
6) Wprowadzenie w obywatelskie urzędy do 6t klassy, według istniejących na to praw.
7) Sąd senatorów z powodu, przekroczenia powinności.

62

Obrzędy i porządek posiedzenia w zarządzającym Senacie.

310. 66. Minister Sprawiedliwości zasiada tylko na ogólnych zebraniach Senatu, mając na nich oddzielne miejsce. Może zasiadać i w departamentach z powodu spraw ważnych i wymagających jego objaśnienia.

312. 68. Każdy Oberprokurator zasiada w swoim departamencie albo wydziale i ma w nim oddzielne krzesło.

315. 71. Procz oznaczonych dni posiedzeń Minister sprawiedliwości może naznaczać zebrania i w każdym innym czasie dla wysłuchania ukazów cesarskich lub załatwienia spraw nagłych.

316. 72. Senatorowie w dzień posiedzenia powinni przychodzić nie później jak o 9rano, i zostawać aż do końca posiedzenia. O spóźniających się lub nieobecnych Minister Sprawiedliwości po-

winien co tydzień donosić Cesarzowi

319. W czasie słuchania spraw chociaż proszący mogą być wpuszczani na ~~og~~ posiedzenie na mocy ogólnego postanowienia, lecz prócz nich i tych, którzy w swoje dni tam być powinni, nikomu nie wolno wchodzić bez wezwania i Senatorowie nie mogą przyprowadzać z sobą nikogo obcego. Krzesło na posiedzeniu stawia się tylko dla osób pierwszych 5ᵘ klass.

IV. 1.

52 63

Wstąpienie spraw.

323. Przez ministerstwo sprawiedliwości wstępują wszystkie rozkazy cesarskie po własnoręcznem cesarza podpisaniu wydane na imię rządzącego Senatu; również manifesty, najwyżej zatwierdzone przedstawienia, zdania Rady państwa, postanowienia komitetu ministrów i objawiane Senatowi najwyższe rozkazy. Wszystkie te akty doręczają się najprzód ministrowi sprawiedliwości i od niego przeprowadzają się do Senatu.

79 [illegible]

324. Wszystkie inne sprawy do senatu należące, przesyłają się do właściwego departamentu, wydziału, albo ogólnego zebrania, a stąd do Senatu przez jego kancelaryję, w ten sposób:

80.

1) Sprawy apelacyjne, śledcze i kryminalne z podwładnych miejsc wchodzą do senatu we-

dług oddzielnych na to przepisów.

2) Prośby lub skargi osobiście podawane przyjmują Obersekretarze po kolei.

3) Prośby i skargi pocztą przysłane jak również — sprawy od Najśw. synodu, przedstawienia i raporty od wszystkich władz i osób podległych senatowi, idą najpierw w ogólne Dezurstwo, a stąd po rozpieczętowaniu przyjmuje je urzędnikowi dezurni każdego departamentu i zapisują w szmurowaną księgę Dezurstwa a na drugi dzień przy oddzielnym rejestrze z swoim podpisem przedstawiają się Oberprokuratorowi.

53 611

Załatwienie spraw.

326 Porządek załatwienia spraw w rządzącym senacie zawiera w sobie 1) przygotowanie ich do przedstawienia i 2) sądzenie i zawyrokowanie.

Porządek przygotowania spraw do przedstawienia.

336. Sprawy appelacyjne, względem których się prawny termin appelacyjnych skarg nie wstąpiła, przedstawiają się nie dalej jak w 3 dni po upływie prawnego terminu.

92-3.

344. W końcu zapiski dla łatwiejszego pojęcia, przytącza się krótkie wyłożenie treści sprawy i przedmiotów do rozstrzygnięcia; przytaczają się dostawienie prawa, na które powołują się processujący jaki uradze sądowe.

98. — ...

lak.

345. Co do wszystkich spraw obywatelskich i kryminalnych wypisują się w zapiskach w oryginale: 1) protestacyje prokuratorów 2) zdania gubernatorów 3) wyrok niższej i średniej instancyi. do tego dołącza się: czy była sprawa nie

196.

była dawniej w Senacie i jeżeli była, to jaki nastąpił wyrok.

349 Dla pewności, co do tożsamości i wiarygodności zapiski potwierdzają Pisarczyk, Sekretarz i Ober Sekretarz którzy przytem nadmienią że prócz oznaczonych w zapisce ~~spraw~~ praw do tej sprawy nie ma.

105,

350 Gdy naznaczono jaką sprawę obywatelską, kryminalną lub graniczną do sporządzenia z niej dokładnej zapiski, to Kancellaryja daje o tem znać Typografii, która zebrawszy ze wszystkich departamentów takie wiadomości co miesiąc publikuje w gazetach rejestry spraw przygotowywanych do przedstawienia; przyczem przestrzega się, aby kolej spraw z rejestru głównego objawianą była takim sposobem za półroku po porządku, która za którą następuje.

v. O Mole-
1300
106 -
m.

352. Po naznaczeniu zapiski do przedstawienia ogłasza się kartami w Kancellaryi Departamentu że taka a taka sprawa przeznacza się do słuchania wtedy i wtedy. Od tego dnia sprawa leży odkrytą w izbie posiedzeń z zakładkami tych miejsc i z oznaczeniami tych kart, które processujący się ~~lub~~ proszą szczególniej się zwrócić uwagę.

IV. 2. 6.

55 66

Ogólny porządek sądzenia i rozstrzygania spraw.

356 Każdy Senator odebrawszy zapiskę dla wstępnego przeczytania, wypisuje na piśmie swoje zdanie o rezolucyi co do sprawy i to zdanie wraz z zapiską albo sam osobiście przedstawia w Senacie, albo w nieobecności przysyła.

(6./ 112-158 wyłuszczanie rozstrzygania)

365. Jeżeli zdania niezgodne to odbywa się dysputa i głosy odbierają się od Senatorów w takim razie z dołu według porządku od jednego za drugim. (121.)

384. Jeżeli i na ogólnem zebraniu będą różne głosy na sprawę przeniesioną z departamentu, to Minister sprawiedliwości przedstawia ją na ogólną radę bez prokuratorów w obecności i kolegi ministra aby osądziwszy sprawę według treści jej i rozumienia praw zrobili ogólne zawyrokowanie. — (142.)

385. Jeżeli różność głosów wynikła na ogólnem zebraniu Sanktpetersburgskich departamentów, Oberschretarz (143.)

jego, wniósłszy różności głosów w Dzien-
niku, donosi o tem Ministrowi Spra-
wiedliwości, i dokładne względem
sprawy zapiski i kopije zdań
senatorskich rozdaje wszystkim
oberprokuratorom, a samą sprawę
z oryginalną zapiską, podług której
przedstawiano ogólnemu zebraniu
i ze zdaniami senatorów, prze-
syła w departament ministra
sprawiedliwości, skąd oddaje się
ona Juriskonsultowi.

388. Jeżeli pomiędzy oberprokurato-
rami odkryje się różnomyślność
to Juriskonsult objaśnia w ca-
łej drobiazgowości istotę sprawy,
słowa, siłę i sam zamiar prawa,
przywodząc także i wyroki
podobnych.

Szczegółowy porządek sądzenia i rozstrzygania spraw.

401. Szczegółowy porządek ustanawia się w sądzeniu i rozstrzyganiu spraw: 1) o majątkach państwa a w tej liczbie i o majątkach leśnych 2) o ogólnych majątkach skarbowych chłopów 3) spraw tyczących się towarzystw rycerskich prócz spraw kryminalnych i spornych o ich majątkach własnych 4) spraw tyczących się duchownych majątków wszystkich wyznań 5) spraw tyczących się wojskowych osad i żołnierskich dzieci 6) spraw o wyjęciu ze skarbowych czynszów wszelkiego rodzaju czynności 7) spraw o obdzieleniu skarbowych i udzielnych osadników ziemiami i przynależytościami

Dodane w Swodzie z r. 1857. 8, sprawy o nagrodzeniu urzędników które [illegible] [illegible], 9. sprawy o [illegible] pieniędzy pocztowych nie przez urzędników pocztowych.

Treścia artykułów szczegółowy porządek sądzenia i rozstrzygania spraw uwzględniających w

liczbie 17. dodanych, dotyczy się spraw takich w których udział mają Ministrowie. Powiedziano wreszcie w artykułach tych jak ci do spraw przyzywani być mają, jak należy i jak dalece uwzględniać ich spółudział w sprawach tego rodzaju.

IV. 3.

57

68

Porządek wykonania

411. 177. Wykonanie zaczyna się od tego czasu, jak co do sprawy dana została przez Senat rezolucyja i kończy się wniesieniem ostatniego raportu o wykonaniu we tych władzach, którym to będzie zalecone.

436. [nale-ży] [uważ...] 170-209. Ogólne prawidło przy sporządzaniu przedstawień i raportów jest: krótkość, rzeczywistość i jasność; język powinien być, o ile można, jak najzrozumialszy, z uniknięciem powtarzań i zbytecznych drobiazgowości. Przedstawienia o sprawach kryminalnych, sporządzają się według oddzielnych prawideł.

Redakcyja z r. 1857. szczegółowo rozpisuje się o formalnościach które przy danej rezolucyi, wpisaniu jej do Dziennika, przedstawieniu sprawy ministrowi gdzie tego zajdzie potrzeba, miejsce mieć powinny. Dodanych artykułów liczba do 32 dochodzi.

VII - 6.

69

Redakcya z r. 1847. w artyk. 225. rozwijać prze- pis o wykonaniu pole- ceń senatu, ~~rozdziela~~ wskazuje polecenie od- bierającym jak się zna- wa w obec wyglądem wykonania polecenia odebranego zmienić, gdy zajdzie potrzeba. zmiany. Gdy senat rozwiązywszy polecenie sąd. a za- tem w przypadku (ca- łkowitym) nie opowiedzą się na ogół przez ustawę (zakon) tak nie prawnego, przyjmuje na ogólnego, i przez radę pań- stwa monarsze do zatwier- dzenia przedstawia (art. 227). W dodatkach do tego artykułu dwóch zwra- cono uwagę na ~~do~~ czuwać nad przekonaniem ~~...~~ ~~...~~ o jedna- kowo zagólnych zebrań ~~...~~ ~~...~~ przy rozstrzyg- aniu nadzwyczajnych przypad- ków, i przeznaczenia nalu- żnego je według poda- nej w formie, wyjeżdżywali.

Ministerstwa sprawiedl. by dopilno- wywać, a tejże

Zadłuży- nie się

Senat przedstawia rzecz wy-
żej, ale gdy ta nie przysta-
nie na propozycyą, wtedy ma
być po dawnemu. Nie może
dziś przywłaszczać sobie
mocy stworzyć projektu o
prawach na przyszłość (art.
220). Jak raz sprawę roz-
strzygnął, tak ją zawsze
rozstrzygać winien, chyba
gdy monarcha dozwoli
rozstrzygnąć ją inaczej,
ważnemi do tego prawo-
dowany wypadkami (art.
233-4). [Jeden departa-
ment nie gwałci nad
drugim nie może bez wy-
roków jego odmieniać, ani
wtrącać się do gubernii, któ-
re w zakresie władzy jego
nie wchodzą (art. 235-6).
Na co się ogólnie, wraz
z Oberprokuratorem i Mini-
strem sprawiedl. zgodzi, to już
zmieniać ulegać nie mo-
że (art. 237). Od wyroku
senatu nie ma apelacyi,
ale gdyby ją kto przez Mi-
nistra do monarchy na de-
partament [zaniósł, wtedy za
jego wolą idzie na ogólne
zebranie a nawet pod sąd
rady Państwa (art. 241). Wyrok
a ile nie spełniony wstrzy-
muje się wtedy (art. 242). Gdy
się okaże iż wyrok wydany
[illegible] być nie może, wtedy
supplikant bywa karany (art. 244.
247).

[Wszystkich, to czyni Se-
nat przez Ministra, a
gdy ten nie zechce przed-
stawić, to przez komitet
Ministrów (art. 238)

[lub według przepisu o
podawaniu skarg (art.
244)

IV. 4.

70

58

Szczegółowa forma postępowania względem wchodzących do Senatu ukazów i rozkazów cesarskich.

444. Wszystkie manifesty, ukazy podpisane i objawione, ~~zatwierdzone~~ najwyższej przedstawienia, zdania Rady ~~państwa~~ i przedstawienia Ministra sprawiedliwości z objawieniem najwyższej woli, albo najwyższej zatwierdzonych postanowień Komitetu ministrów, dostarczające się z ministerstwa sprawiedliwości do kancellaryi ogólnego zebrania pierwszych trzech departamentów rządzącego Senatu przy oddzielnym rejestrze, podług którego przyjmują się przez Sekretarza ogólnego zebrania, zawiadującego ~~[illegible]~~ registraturą.

210.

W redakcyi z 1857. dodano dwa artykuły, jak: drukowane manifesta i t. d. komunikowane na ogólnem zebraniu i do Dziennika wnosić.

44 j. Oznaczenia według najwyższych rozkazów, przywodzi się w wykonanie, choćby one były podpisane przez 3 tylko senatorów. Do podpisania nie posyłają się do domu, ~~chyba~~ gdyby ~~[illegible]~~ na posiedzeniu było tylko dwóch ~~[illegible]~~ senatorów; wtedy przedstawia się do podpisania trzeciemu senatorowi w domu.

W redakcyi z r. 1857. dodano i do tego artykułu dwa (uw.-15), wyrażające: jak najwyższy rozkaz departamentom na- [illegible] zakonami towarzyszy z wróćić do kancelaryi ogólnego zebrania, i do [illegible] i które z nich do drugiego oddziału przybocznej kancelaryi cesarskiej dla przemieszczenia w Swodzie zakonów przesłać.

59 | 71

Porządek znoszenia się rządzącego Senatu

449. Znoszenie się rządzącego Senatu z radą państwa odbywa się za pośrednictwem przesyłki ministra Sprawiedliwości z Sekretarzem państwa.
216.

450. Z najśw. Synodem przez wzajemne ~~kommuni~~kowanie
217.

451. Z innemi władzami i osobami, w ogólnym porządku państwowego zarządu jemu podwładnemi, za pośrednictwem kopij z oznaczeniem Senatu, doręczanych przez Ministra sprawiedliwości głównym i ich zwierzchnościom –
218

452. Z ministrem sprawiedliwości znosi się za pośrednictwem dołączanych do departamentu Ministra sprawiedliwości kopij z określeniem lub ukazów albo przez ~~[illegible]~~ oberprokuratora; od niego zaś przechodzi na ogólne zebrania bezpośrednio a do departamentów przez oberprokuratorów.
219.

453. Z kolegą Ministra sprawiedliwości nie znosi się bezpośrednio; objaśnienia zaś co do spraw, które on uważa za potrzebne wymagać, przesyłają się jemu przez Departament albo kancellaryą ministerstwa sprawiedliwości.

220.

Dodano w redakcyi z 1817. Dwa artykuły obejmujące przepisy, jak się znosić z [illegible] urzędami które od swego [illegible] departamenta, zależą, i jak znosić [illegible] wzajemnie się [illegible] ogólne i szczególne [illegible] do artykułu 221. dodane [illegible] formy osobne.

VI.

60 72

Stopień i dostateczność władzy rządzącego Senatu.

456. ~~Władza Rządzącego Senatu ograniczą się tylko władzą cesarza.~~
223.

457. Ukazy Senatu są wykonywane przez podległe mu władze i osoby tak, jak ~~własne~~ cesarskie, i jeden tylko cesarz albo jego ukaz może zawiesić rozkaz senatu. Lecz jeżeli władza jaka lub osoba, w dwóch jednakowych sprawach spostrzeże różnobrzmiące polecenia senatu, to nie wykonywając ich przedstawia o tem Senatowi, który ma takie sprawy, z objaśnieniem swoich wyroków przedstawić cesarzowi.
224.

458. Senat opiera swoje oznaczenia wszędzie i we wszystkich sprawach na wydanych prawach, nie zmieniając w nich bez przedstawienia cesarzowi, ani jednej litery.
226.

461. Jeżeli Senat spostrzeże, że co do części powierzonych zarządowi ministrów
229.

wkradły się ważne nadużycia, albo odkryje w doniesieniach ~~do cesarz~~ ministrów do cesarza, okoliczności niezgodne z obecnem położeniem spraw: wtedy senat zażądawszy objaśnienia od ministrów właściwych, jeżeli to będzie niedostatecznem, przedstawia cesarzowi.

(w dopisku do art. 270.) 462. 4. Kiedy władza gubernijalna przekonaną będzie o umyślne lub częste naruszenie prawnego porządku i nadużycie powierzonej władzy, lub gdy senat, z powodu ważności sprawy uzna za potrzebne ~~dać~~ jej napomnieć; to prosi na to zezwolenia cesarskiego i otrzymawszy je, rozkazuje winnych opublikować, a przekroczenie ich wnieść w ich służbowe spisy.

(234.) 466. Senat nie może pod pozorem objaśnienia formy wykonania, wchodzić w roztrząsania dążące do zmienienia samych postanowień.

(239.) 471. 1. Sprawy wymagające nowego prawa lub objaśnienia, zmiany albo dopełnienia czyli tak zwane skazowne, muszą być wnoszone na ogólne zebranie nawet po ~~ro~~ rozstrzygnięciu ich w departam

VII. 4.

73

61

Prawa obowiązki i odpowiedzialność Senatorów

477. Sprawy w senacie powinny
246. być odkryte dla każdego Senatora, i dla tego tak w departamentach jak i na ogólnem zebraniu powinien być odkryty dla nich nastolny rejestr, z którego by można było widzieć kolej wstępujących na wysłuchanie spraw, i w którym by było oznaczone, kiedy jaka sprawa wstąpiła, była słuchaną, rezolucyja dana, ukazy posłane i wypełnienie dokonane.

480. Każdy Senator ma prawo objawiać
249. ustne najwyższe rozkazy tyczące się wszelkich spraw prócz pozbawienia życia, czci i majątku i w ogóle wszelkiej kary, jak również rozdania pieniężnych summ przenoszących 10000 r., wynagrodzenia orderami i urzędami

zmieniony

przy o Senatorach monarsze (255. 256). Gdy na Komisaryacz wyjeżdża ma dyety (257).

wyższemi nad 7ą klassę, albo co do odmiany konfirmacyji ukazów za własnoręcznym podpisem Cesarza.

488. Na senatorów, prócz koniecznej ich powinności co do zasiadania
256. w Senacie, mogą być wkładane 1) czasowe przeglądy guberniy we wszystkich stosunkach zarządu państwa 2) polecenia co do ściągnięcia zaległości w razie ich nadzwyczajnego gdziekolwiek nagromadzenia. Naznaczenie na to czasu jak również i guberniy zależy od Cesarza; a obowiązki wtedy i rozległość władzy senatorów określają się instrukcyjami.

489. Senator za przestępstwo
259. w obowiązkach bywa sądzony na ogólnem zebraniu.

Dodatek z r. 1847. Senator pamiętać winien ~~[illegible]~~ na to co winien ojczyznie, Bogu i sumieniu (art. 247) azeby państwo i ustawa uszczerbku w niczem nie poniosła (248). Sumiennie głosi swe zdanie (250), i głos jego w czasie urzędowania dany uważanie ma zachowuje nawet po wyjściu jego ze służby (251). Tajemnicy służby zachowywać winien (252), a unikać wszelkich stosunków z suplikantami, ani dawać powodu im do podejrzywania się o stronność (253-4). Gdy rządzi niespo- rządek w kancelaryi donieść Ministrowi, a Minister dop

74

62

Skład, zarządek i porządek podwładności.

798. Ekspedycyje dzielą się na Powytja albo Stoły zarządzane Powytczykami. Dwa powytja zostają pod zarządem jednego Sekretarza, który zarządza niemi w zależności do Obersekretarza.

75

Porządek naznaczenia, uwolnienia i nagród.

63

505. Uwolnienie za urlopem zależy od tejże władzy, co i naznaczenie do obowiązków; bez na osim dni wszyscy urzędnicy kancellaryi prócz obersekretarzy, mogą być uwalniani przez samych oberprokuratorów.

64 76

Porządek odbywania spraw w kancellaryi

§14. Wiadomość Sekretarza dzieli się na 5 szpalt pokazujących: numer sprawy co do tej wiadomości; kiedy ona przedstawiona była; krótkie zawarcie rezolucyi; kiedy podano oznaczenie obersekretarzowi i kiedy oznaczenie wydano dla wykonania.

§28. Egzekutorska księga dzieli się na dziewięć szpalt pokazujących: numer wysłanego ukazu, miesiąc i dzień wysłania; z czyjego Powiatu, do jakiej władzy lub osoby i krótkie zawarcie sprawy; kiedy odebrano raport o otrzymaniu ukazu, kiedy odebrano raport o czynnem wykonaniu; kiedy posłano pierwsze i drugie zmuszenie; kiedy i pod jakim numerem posłano ukaz potwierdzający, kiedy odebrano raport o wykonaniu w skutek potwierdzającego ukazu.

§31. Sprawy zachowują się w kancellaryi według porządku ogólnie ustanowionego, nie dłużej jak 3 lata po ich ukończeniu, poczem oddają się do archiwum; dla tego powinnością przy-

gotowawny sprawy kwalifikujące się do wydania, oddaje je Archiwiście i daje o tem co-nie-sięc przez Sekretarza wiadomość Ober-Prokuratorowi.

65

77

Dozór wykonania

535 Dozór wykonania dzieli się na 2 części 1/ dozór właściwie w rządzącym senacie 2/ dozór w wykonaniu ukazów senatu przez władze i osoby podwładne.

66 78

Dozór wewnętrznego wykonania w Senacie

545 Raz w ~~miesiące~~ Ober Prokurator odbywa rewizyję we wszystkich w ogóle podległych mu expedycyjach.

549 Przez każde 6 miesięcy Ober Prokurator przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości małą wiadomość o wszystkich sprawach nie rozstrzygniętych, albo przeznaczonych do poprawnej, z rozdzieleniem jej stosownie do rodzajów spraw i z uwagami; co ~~[illegible]~~ do spraw nierozstrzygniętych, o przyczynach dla czego one nie przedstawione, a co do spraw przeznaczonych do poprawnej, o czasie przepisania i zrobionych zmniejszeń. o dostarczeniu potrzebnych ~~świadectw~~ dowodów.

Dozór w wykonaniu ukazów Senatu.

565. W każdą Sobotę egzekutor powinien przejrzeć swoją księgę i jeżeli po dwóch miesiącach od egzekutorskich spraw nie będzie przysłany raport, to egzekutor po upłynieniu każdego miesiąca robi wyciąg ze swojéj księgi i robi trzech rodzajów zawiadomienie:

1) o ukazach, o odbiorze których nie przysłano raportu

2) o ukazach, o których wykonaniu nie przysłano raportu

3) zawiadomienia o guberniach z których nie przysłano zawiadomień miesięcznych o przyczynach niewykonania ukazów.

68 80.

Obowiązki, stopień władzy i odpowie-działalności oberprokuratorów.

573. Obowiązki oberprokuratorów są dwojakiego rodzaju: 1) Dozór nad wykonaniem spraw 2) zarząd kancellaryją i połączony z tem

Dozór nad odbywaniem spraw.

575. Jeżeli w skutek oznaczenia senatu przedstawia się ministrowi sprawiedliwości jakiekolwiek wy-konanie jakoto: prosić o naj-wyższy rozkaz, znieść się z obcą władzą i t.p. to oberprokurator dla przypuszczenia takiego ozna-czenia do wykonania donosi o niem ministrowi sprawiedli-wości i zapytuje go o pozwo-lenie.

576. Tegoż samego przedmiotu oberpro-kurator we wszystkich sprawach o nowem postanowieniu lub zmianie istniejących praw albo wymagających powszechne-go nakazania dla jednakowego wykonania, albo z powodu których odsądza się co z posia-dania skarbu. W tych razach Oberprokurator, nim objawi swoj

zgodę na oznaczenie Senatu podpisując: czytałem — przedstawia ministrowi Sprawiedliwości wyciąg ze sprawy, z wyjaśnieniem Konkluzyi Senatu i z dołączeniem własnego zdania

577. Zabrania się Oberprokuratorom ociągać wykonanie rezolucyj Senatu i wchodzić z przedstawieniami do ministra sprawiedliwości o sprawach przedstawianych do przekazania ich do innego departamentu lub wydziału z powodu treści przedmiotu; chyba gdyby to przekazanie było przeciwnem ogólnemu porządkowi - wtedy powinien żądać wyroku ministra sprawiedliw.

579. Oberprokurator nie może bez wyroku władzy oddawać innemu oberprokuratorowi oznaczenie co do sprawy w której biorą udział osoby połączone z nim związkiem pokrewieństwa lub przyjaźni - lecz powinien przedstawić to ministrowi Sprawiedliw.

580. Oberprokurator zostaje tylko pod Sądem Cesarza lub władzy przez niego naznaczonej.

586 Sprawy części oberprokuratorskiej składają się: z rozkazów Ministra Sprawiedliwości, z dołączanych kopij z rezolucyj Senatu, z przepisywań tyczących się spraw służby i z rapportów urzędników Kancellaryi.

69 Obowiązki i odpowiedzialność różnych władz kancelaryi. 81

590 Obersekretarz, zarządzając ekspedycyją pod bezpośrednim dozorem oberprokuratora, dba o prędkie rzeczywiste i zgodne z prawami wykonanie wszystkich spraw w niej odbywanych.

594. Jeżeli Obersekretarz zauważy rezolucyją nie zgodną z prawami, to w sposób przyzwoity przedstawia to posiedzeniu z należnem wyjaśnieniem i dowodem; lecz czyni to w czasie słuchania. Kiedy zaś to nie będzie przyjętem, to przedstawia ustnie [przełożonemu] ministrowi sprawiedliwości lub Oberprokuratorowi pod czyim dozorem sprawa rozpatruje się, i od niego oczekuje wyjaśnienia.

597. Obersekretarz w rozdzieleniu zajęć między podwładnych swoich postępuje według ogólnych prawideł postanowienia gubernijalnych sądowych władz.

603. Pomocnik pilnuje, ażeby służba kancelaryjna wykonywała swoje obowiązki, i ma wiadomość ~~[illegible]~~ o formie wszystkich spraw idących w Pomocnik — a dla prędszego i dogodniejszego odszukania ich utrzymuje je w porządku abecadłowym.

605 Protokólista po odebraniu memoryjałowności do zaprowadzonej według formy księgi, sprawy wysłuchane na każdem posiedzeniu

608. Registrator utrzymuje rejestrową księgę i rozdziela wchodzące papiery według porządku wyżej postanowionego.

90 Postanowienia ogólne.

82

609. Egzekutor jest Blgustitel porządku (nadzorca) w kancellaryi.

Stawienie się urzędników do obowiązków

615. W soboty egzekutor robi wybór o wszystkich w ciągu tygodnia nie przybytych lub opóźniających się i po podpisaniu oddaje do rozchodu dla wytrącenia z pensyi według prawa przepisanych.

72 Dezurstwo 811

617 Do przyjmowania wchodzących papierów i dla zachowania w ogóle porządku jest przy Kancellaryi Senatu ciągłe dezurstwo

619 Główne dezurstwo składa się z jednego Dezurnego sekretarza dwóch Dziennych Służących kancelaryjnych Dla potrzebnego przepisywania w dezurstwie, dwóch kuryjerów do rozsyłania i Dostarczania papierów i jednego stróża.

93 Zachowanie spraw.

85

623. Wszystkie sprawy wchodzące do senatu zachowują się u pisarzy pod własną ich odpowiedzialnością za całość tychże.

74

86

Pieniężny przychód i rozchód.

629 Do kancellaryi senatu wpływają summy trojakie: 1) poszliny przy apelacyjnych skargach 2) na pensyję urzędników kancellaryi 3) na rozchód kancellaryi jak na papier, pióra, atrament i. t. d.

75 87

Zachowanie porządku w kancellaryi

638. Do pokojów, gdzie pracują urzędnicy nikt niemoże być wpuszczanym bez oznajmienia egzekutorowi, szczególniej też w czasie na to nienaznaczonym.

76 88

Utwierdzenie ustanowień do Senatu należących.

648. Przy senacie znajdują się następujące ustanowienia: 1) Heroldyja 2) Metryka 3) Senatska skarbowość z kasztelanskiemi sprawami 4) Senatskie typografije 5) Senatskie archiwum i archiwum oddziałowe 6) Archiwa państwa dawnych spraw z archiwum rewizyjon kollegii 7) wotczynny departament.

O heroldyi

650. Posiedzenie heroldyi składają mistrz heroldyi i trzej jego koledzy, z których jeden powinien znać heraldykę.

651. Kancellaryja heroldyi składa się z dwóch sekretarzy, protokólisty, registratora i powytczykoów, z kancellaryjną służbą w liczbie określonej etatem.

653. Przysutstwuje (sądownictwo) heroldyi ma przebywanie w Sankt Petersburgu a wydział heroldmistrzowskich spraw w Moskwie.

656. W heroldyi odbywają się:
1) Sprawy o ułożeniu aktów i dokumentów państwa. Tu należy ułożenie i przygotowanie listów i dyplomów na szlachectwo, godność książęcą, hrabiowską i barońską i na różne przywileje; listów na majątki i urzędy. 2) Sprawy do zachowania i udowodnienia praw i przywilejów różnych stanów. Tu należą: rozpatrzenie spraw o udowodnieniu praw na szlachectwo; skład i zatrzymanie ogólnego herbarza szlacheckich rodów i wydawanie kopij z umieszczonych herbów; ogólny al-

fabet wszystkich szlachty, która się
odebrała; ułożenie i wydanie
rodowodów; świadectwa o wszy-
stkiej w ogóle szlachcie, w cesar-
stwie zostającej, ze względu na stosunki
z szlachectwem deputowanemi zebra-
niami i ze względu na dostarczane
przez nich kopije z ksiąg rodowo-
dowych; sprawy o zaliczeniu cudzo-
ziemców w poddaństwo i przyjęciu
od nich przysięgi. 3) Sprawy o składzie
i zapełnieniu rozmaitych władz urzędni-
kami. Tu należą: Sprawy o naznacze-
niu i uwolnieniu urzędników, których
zatwierdzenie według istniejących praw
zależy od rządzącego senatu i przemia-
nowaniu wojennych urzędników ma-
jących równe stopnie na urzędników
obywatelskich; ułożenie ogólnego spisu
zostających w służbie urzędników
pierwszych sześciu klass; zebranie
służbowych spisów wszystkich
klassowych urzędników; spisy obraca-
jących się przy heroldyi i urzędni-
ków obywatelskich znajdujących
się pod śledztwem i sądem w ca-
łem cesarstwie; odesłanie spisów
urzędników senatu dla umieszcze-
nia w kalendarz adresowy. 4) Sprawy
co do wprowadzenia w obywatelskie
urzędy. Tu należą wszystkie przedstawie-
nia o wprowadzeniu w urzędy za
wysługę prawnych lat od Ministerstw
i różnych części zarządu do senatu wcho-
dzące. 5) Część ekonomiczna: zebra-
nie poszlin za dyplomy, herby i inne,
według istniejących praw pobieranych.

78 O metryce 90

668. Metryka składa się z jednego metrykanta i dwóch jego pomocników.

670. Przedmioty metryki są: 1) Utrzymanie w należytym porządku zachowywanych w niéj aktów 2) wydanie na prośby wypisów z ksiąg metrycznych 3) Świadectwo różnych dokumentów i aktów według prawideł ustanowionych 4) Pobieranie za to opłat, z wciągnięciem tychże do księgi szuruowéj.

673. Dokumenty dla zapisywania w metrycznych księgach dozwala się przedstawiać każdéj prywatnéj osobie, za wniesieniem do skarbu opłaty za każdy dokument po dwa ruble; również dozwala się w nich zeznawać różne zapisy, umowy, kontrakty i wyłączając kupczeskie i zakładnyja krjeposti dokonywany w właściwych sądowych władzach; za każdy zaś dokument w księgach metrycznych zeznany bierze się po pięć rubli opłaty do skarbu.

metryka

O Senatskiem skarbowonictwie i kasztelańskich sprawach.

679. Przedmioty senatskiego skarbownictwa są: 1) Przyjęcie i zachowanie wpływających do rządzącego senatu summ. 2) rozdzielenie i wypuszczenie ich według etatów do departamentu ministra sprawiedliwości, w departamenty i wydziały senatu i t. p. i załatwianie wszystkich innych uprawnionych co do senatu rozchodów 3. Buchalteryja we wszystkich częściach 4) Rewizyja ksiąg i rachunków we wszystkich władzach o rozchodzie oznaczonych summ, i sporządzenie z nich ogólnego rachunku dla przedstawienia na rewizyję według praw kontrolnej ustawy

681. Dla doglądania w gospodarskich częściach jak: budowle, służba, narzędzia pożarne, typografija i kurjerska komenda — jest przy rządzącym senacie kasztelan, który jest zarazem egzekutorem ogólnych zebrań petersburgskich departamentów i członkiem senatskiego skarbownictwa —

80 O petersburgskiej senatskiej typografii 92

689. Do pierwszego oddziału typografii należy: 1) drukowanie najwyższych ukazów, manifestów, ustaw, utwierdzeń, postanowień senatu, traktatów, konwencyj i innych podawanych przez senat do ogólnej wiadomości, również wszystkich cyrkularzy, wiadomości, form i innych jak dla senatu tak i dla departamentu ministerstwa sprawiedliwości.
2) Drukowanie senatskich wiadomości zawierających zbiór najwyższych i senatskich postanowień. Wydanie ich odbywa się za pośrednictwem jednego ~~[illegible]~~ sekretarzy senatu według wyznaczenia oberprokuratora zarządzającego typografiją. 3) wydanie i drukowanie dodatków do petersburgskich senatskich wiadomości zawierających w sobie różne rządowe i prywatne ~~[illegible]~~ ogłoszenia. 4) Drukowanie patentów obywatelskich urzędników, według zawiadomień heroldyi 5) Drukowanie blankietów do podorożen stosownie do prywatnych i skarbowych potrzeb 6) Drukowanie sprawozdań według wymagań na rachunek władz sądowych i różnych zarządów jak również na sprzedaż
7) Drukowanie prywatnych wydawnictw ~~[illegible]~~ na dobrowolnych warunkach

694. Trzeci oddział typografii
wydaje senatskie ogłoszenia
(zapreszczenie) o zakazach i wyrokach na
nieruchome majątki według
istniejących na to praw

697. Przy senatskiej typografii
(giserpia)
jest 1) Słowolitnia, w której
znajduje się punsonmy
majster z czeladnikiem
i potrzebną liczbą słowo-
(giserów) litców i ich uczniów
2) Księgarnia, przy której
jest oddzielny kommis-
sarz

81 93

O moskiewskiej senatskiej typografii

703. Obowiązek senatskiej typografii moskiewskiej polega: 1/ na wydawnictwie senatskich dodatków do moskiewskich wiadomości 2/ na drukowaniu postanowień potrzebnych dla publicznej wiadomości 3/ na drukowaniu zmówień rządzącego senatu i wszelkiego rodzaju cyrkularnych papierów

82

911

O senatskich i oddziałowych archiwach

705 Dla zachowania spraw, jak ~~należących~~ co do rządzącego senatu tak i co do istniejących przy nim ustanowień, ukończonych i niepodlegających już załatwianiu — są oddzielne archiwa

O archiwach państwa starych spraw

§21. Dla zachowania wszystkich ~~z dawni~~ejszego czasu spraw różnych władz, unieważnionych przy stworzeniu guberniej według ogólnego o nich postanowienia w 1775 roku są w obu stolicach przy senacie dwa oddzielne archiwa, pod nazwą państwowych archiwów dawnych spraw i przy moskiewskiem jest archiwum rewizyjon kollegii.

96

84

O petersburgskiem archiwum dawnych spraw

726. W razie jakichkolwiek poprawek co do spraw sądowych władzy, albo potrzebujących im kopij z dacz, kriepostiej i innych dokumentów, znoszenie się o tem z archiwum państwa dawnych spraw odbywa się przez miejscowe gubernijalne zarządy, za pośrednictwem kommunikacyj. Prywatne osoby nie inaczej mogą żądać poprawek z archiwum jak wchodząc z prośbami o to do gubernijalnego zarządu, jak należy

O ministerskiem archiwum państwa dawnych spraw i istniejącem przy niem archiwum rewizyjnokollegii.

729. W archiwum tem prócz innych spraw przekazanych do niego z różnych zniesionych władz, chowają się wszystkie rewizyjne księgi które zostawały w dawnej kamerkollegii

86 98

O wotczynnym departamencie

733. Wotczynnym departamentem nazywa się archiwum postanowione w Moskwie dla zachowania i utrzymania w należytym porządku dawnych pomiestnych i wotczynnych spraw, które się odbywały w dawnym pomiestnym przykazie, w wotczynnej kollegii i w innych zniesionych władzach, jak również pozostałych po nich ksiąg, listów, dokumentów i innych.

Rozdz. I. głowa 7.

Zarząd i ~~skład~~ ministerstwa

737 Zarząd każdego ministerstwa powierza się osobie, wybranej bezpośrednio przez samego cesarza, z tytułem ministra, Głównie zarządzającego lub Głównego Naczelnika.

738 Dla ulżenia ministrowi w zajęciach, dla przyspieszenia nieprzerwanego postępu spraw i dla zarządzania ministerstwem w czasie jego choroby albo nieobecności, naznacza się mu według potrzeby Kolega.

2.

Sprawa zadecydowana wychodzi
albo od Ministra ~~[illegible]~~
albo od Dyrektora, każdy z nich
oddzielnie decyduje o tem do
czego upoważnia go urząd. ~~do~~
On objaśnia polecenia i zarę-
czenie wydał na zasadzie odebranego
rozkazu, ~~[illegible]~~ do ra-
dy państwa, do generał-gubernatora,
lub ministrów także ze znosze-
nia się z Jeneralgubern. Z wszyst-
kich Departamentów swego
ministerstwa, ze spraw tajnych
wypadły (r. 1842. art. 844. 846.
r. 1857. art. 192. 172–7). A wszyst-
kie innych od Departamentów de-
cyzya wychodzi. I to przez
Dziennik (r. 1842. art. 877. 1057.
art. 1907). Czy zaś decyzya wycho-
dzi podpisana wymaga Dyrektor co
miesiąc po dziennikach których
(r. 1842. art. 885. r. 1857. art. 191).

Rewizya: co ~~wydano~~ odebrano i zatrzymano, co wypraco-
wano, co zapieczętowano (r. 1842.
art. 893. 902/ r. 1857. art. 188. 199). ~~[illegible]~~
Pierwszy rachunek sprawdza Kon- przez sam
trola (r. 1857. art. 174), drugi Mi-
nister i sprawozd. monarsze (r. 1842.
art. 909–10. 914–15. 917. 921–2. z
r. 1857. art. 175–6. 180–2. 186–7).

Odpowiedzi na wnioski swoj

Z i urzędami równego mu stopnia,

88 Rozdz. 7. grupa 1. (100). 1.

Skład departamentów 100

741. Każdy Departament zostaje pod zarządem jedynego dyrektora, który odpowiada za wykonanie wszystkiego, co postanowione ustawą tego departamentu.

743 Każdy wydział departamentu ma naczelnika wydziału i każdy stół jest zarządzany przez Naczelnika Stołu.

wynika stąd że nadzwyczajne
przypadki wyjąwszy, w których
Minister ~~[illegible]~~ [we wszelkie tego co]
ca uczynić zamierza, znosić
się z senatem, z innemi
ministerstwami, i owszemi
nim we władzy urzędami. Z
senatem ściśle/szczególnie ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ gdy zawar-
te kontrakty z prywatnymi o
dzierżawy (podrząd) nie jaśnie wy-
rażone będą, i nie inaczej się
jak przez jego wyrok uznani
nie zadzą (r. 1792. art. 1640. z
~~[illegible]~~ 1797. art. 211 - w ustawie 107;
lub gdy Minister wejdzie w kon-
flikt z żądaniami, które gdy wy-
liczyć z żądaniami zaniedbać prze-
stanie od senatu zaniedbać prze-
do każdy a więc i Minister.
konflikty się jedynie przez senat
uznane może (r. 1792. art. 1652-
z [komitetem (r. 1797 art. 212), z] Mini-
r. 1797. art. 213-14). Z
strony prawa, aby harmonia
urzędu, która we wszystkich mi-
nisterstwach jedna być powinna, nad-
wyrężona nie została (r. 1792. art.
1653. r. 1797. art. 216). Nadwerężyć się
zaś szczególniej z ministerstwem
finansów może, gdy otwarty dla mi-
nisterialnej dyskrecji kredyt, nie wy-

89 101

Skład rady przy ministrze

745. W ministerstwach, których przedmioty z powodu mnogości i rozmaitości rozdzielone są na wiele departamentów, dla rozpatrzenia spraw wymagających ze względu na swą ważność ogólnego rozważenia, jest rada ministra.

746 Rada ministra składa się pod jego przewodnictwem z kolegi jego i dyrektorów departamentów.

749. We wszystkich ministerstwach do rady mogą być przyzywane po uważaniu ministra i ze względu na właściwość sprawy i osoby obce, jakoto: właściciele zakładów, ze względu na rękodzieła znakomici kupcy ze względu handlowych i inni.

2.

Ministrem nie był, gdyż się mu nie godziło z leniż co owemu swego władzami (r. 1547. art. 196). Z resztą oka żadnych nawagi do swego zarządu bez upoważnienia wyższego (zapowiadać nie mogli. Przeciż ich było nadzorować i pobudzać urzędników do pilnego sprawowania swego obowiązku, zawiłości z urzędowania wynikłe usuwać, i wszelkich dokładności starać się o to, czego służba zda dobrze (r. 1542. art. 1628-9. 1633-4. r. 1547 art. 194-96. a nadewszystko ogóle Senatu art. 191. 193 [297]).

Atoli nie ustanowiał nie nowego mocą swoją, z porozumieniem nawet Senatu, urzędowi mianowania, ale (w takim tylko razie pozwalano mu kierować, gdy się pozostawał ten sam Senatowi obowiązek nie sprzeciwiał (r. 1542. art. 1637. r. 1547. art. 197). Uzyskawszy zaś zezwolenie urzędu mógł odtąd nazwę zaprowadzenie ustawać, uzakonnić (r. 1542. Tom II. ... zakonnikować (r. 1542. art. 1636. 1630. 1642-3., r. 1547. 197. 199-200. 203-4-7).

[Margin: (: żadnych w nim zmian]

[Margin: urzędników swej podległych władzy]

[Margin: (Krok ten]

[Margin: (naradzić się z radą swoją, tudzież zwierzchnikiem z innemi ministrami, gdy ty[ch] zaprowadzić się mające co do [illegible] obchodziło (r. 1547. art. 201)]

oddział 3. 4.

Skład ogólnego posiedzenia Departamentu i kancelaryi ministra.

Wewnętrzne

(nakaz)
Jurysdykcya teraz Ministra
od monarchiy odbiera, tyczy na-
przód przepisu o urzędowości wła-
dzy urzędu jego, przy którym
ideę takich przepisu o sługam-
ko jego do rady państwa i do
różnych państwowych władzców, rów-
wnie jak i do urzędników tejże mi-
ramy a dalej dozorcy [illegible] wydanie wła-
dzy, na podwładne mu urzę-
dy, na koniec o jego od-
powiedzialności.

[illegible]

Na tem się [illegible] [illegible]
cya dana ministrowi [illegible]
czy [illegible] przepisów
po [illegible] tej [illegible]
nych odnosząc się do [illegible]
ma dygnitarzami temu w urzę-
dowaniu niższym

Dopełniając więc już o szczegól-
[illegible], co [illegible]
zasadności powiedzieć, zauważa-
my: że nie sam tylko Ministerium
[illegible] urząd [illegible] sprawiać [illegible]
naczelnie, jak [illegible]
nie [illegible]

[urzędników też pomocnych mu jakimi są kolegacie go względem dyrektorowie na koniec wszyscy urzędnicy ministerstwa i sekretarzy, w ich [illegible] urzędach w danej ministerium]

[Z sprawiać go i tem który nad [illegible] jako dyktator urzędników monarcha: który powierzony]

Oddział 5.

91 Skład oddzielnych instytucyj 104

757. W departamentach, podzielonych z powodu rozległości spraw na wiele wydziałów, dla ogólnego związku w kommunikowaniu się jest oddzielna kancellaryja przy dyrektorze.

759. W departamentach mających w swoim zakresie znaczne summy, są rachunkowe wydziały, albo rachunkowe stoły uważając na liczbę i własności tych spraw. Rachunkowe wydziały dzielą się na stoły kontrólne i buchalterskie.

765. Ministerskie kancellaryje i departamenty mogą mieć pewną liczbę młodych ludzi nadetatowych, dla przyuczenia ich do spraw różnych części ministerstw i departamentów.

głuwa 2.

92

1011

Porządek naznaczenia, uwolnienia, wprowadzenia w urzędy i nagród

Głowa 3. oddz. 7.

93

Postanowienia ogólne

105

779. Pierwotnym obowiązkiem każdego ministerstwa jest zebrać najdokładniejsze świadectwa o obecnem położeniu jego części, o prawach, ustawach i ustanowieniach do niej odnoszących się, tak żeby wszystkie przedmioty do niej odnoszące się, utrzymywane były w rzeczywistej świadomości.

783. Ustawy i postanowienia powinny być dopełniane różnemi postanowieniami w miarę jak z biegu spraw okaże się tego potrzeba.

głowa 3. oddział 2. poddział I.

94

Wejście spraw do kancellaryi ministra

106

788. Do ministra wstępują: 1) Najwyższe ukazy, rozkazy, postanowienia i potwierdzenia. 2) wzajemne znoszenie się ministrów, jeneralgubernatorów i innych osób różne noszących tytuły. 3) Przedstawienia od osób podwładnych co do spraw szczególnej ważności wymagających prędkiego rozstrzygnięcia, albo nowego postanowienia, także i powtórne przedstawienia uczynione w razach tych, gdy władze niższe na pierwotne swe przedstawienie do departamentów nie odbiorą w swym czasie rezolucyi 4) odezwy wskutek rozporządzenia ministra wychodzące 5) skargi na departamenty, jemu podległe 6) sprawy tajne.

796. Dziennik dla wchodzących spraw, ogólny i szczególny dzieli się na 3 części: do pierwszej części wciągają się osobiste rozkazy i ukazy cesarskie, do drugiej zwyczajne papiery, odbierane na imię ministra; do trzeciej papiery tajemne.

Wejście spraw do departamentów.

799. Do departamentów wchodzą:
1/ rozporządzenia ministra
2/ znoszenie się innych departamentów i wydziałów jak wewnętrznych tegoż ministerstwa tak i zewnętrznych
3/ przedstawienia władz i osób podległych ministerstwu, co do spraw wymagających objaśnienia albo rozstrzygnienia, i co do spraw bieżących i zwyczajnych
4/ odezwy ich wychodzące wskutek rozporządzenia ministra za podpisem dyrektora
5/ dostarczenie przez nich wymaganych świadectw i peryodycznych wiadomości według porządku ustanowionego
6/ papiery na imię ministra przysłane do departamentu z kancelaryi ministra.

803. Dla spraw pilnych jest przy dyrektorze oddzielny rejestr, i pod jego dozorem one wygotowują się bezzwłocznie do przedstawienia lub wykonania

Na radę wyższej należy:

~~[illegible]~~ sprawa na przywileju opar-
ta uprawnienia do wejrzenia w jej naturę i własności przywileju ~~[illegible]~~ (r. 1842 art. 838 a 1847
art. 111), a jeżeli się na umowie o ~~[illegible]~~
dzierżawy (podrad) opiera, ~~[illegible]~~
w urzędu ~~[illegible]~~ rząd
zgadzieważy (r. 1847 art. 116). Ma-
jąc Minister odrzucić zdanie
rady i ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ odrzu-
ne należy przywieść choć w
kwestii odrzucone zdanie (r. 1842
art. 846. r. 1847 art. 112). Rada
nie przez siebie decydować, wy-
konywać decyzją depart. władzy (r. 1842 art. 848. r. 1847 a. 114)
Nawet władzy się Minister zga-
dzi do mniejszej wyłącz. dawa-
ności sprawy pod rady zauważ-
nie decydować, i tak na za fun-
dusze gotowe (r. 1842 art. 849. w
ustępie 5. 7. a z 1847 art. 115 ustęp 5. 6).
Mając depart. ogólne zebrania
gdy idzie rzecz ze zachow. i re-
cheinkow. związek mających (r.
1842 art. 852. z r. 1847 art. 117-8).
W rzeczach mniejszej wagi wszystk.
wyjść Kontrolera i kuchalk. Dyrektor
uznawa (r. 1842 art. 856. z r. 1847 art.
126).

Gdyby pod decyzją wyższej poddać władzy, lecz w przedstawieniu o tem

nagrodzenie za ~~[illegible]~~ przysłużenie do jego 1000, podrjad do zaan.

spod- się wszą- cia

96 złmy 7. oddział 4.

108

Postępowanie spraw

806. Sprawy weszłe w ministerstwo dalsze swoje odbywanie mają według właściwości i przynależności: 1) w kancellaryi ministra; 2) w departamencie; 3) w radzie ministra; 4) na ogólnem posiedzeniu wydziałów departamentu; 5) w oddzielnych instytucyjach.

główny 3. podział III.

Postępowanie spraw w kancellaryi ministra

109

812. Jeżeli ze względu na sprawy odbywające się w kancellaryi ministra są wymagane wypisy i objaśnienia, to przedstawiają się one w zapiskach za podpisaniem naczelnika wydziału i sekretarza albo naczelnika stołu, w części którego sprawa odbywa się.

Postępowanie spraw w departamentach

816. Jeżeli sprawa z istoty swojej wymaga ~~wymaga~~ objaśnienia i porównania z dawnem odbywaniem, to w właściwym wydziale, robią się zapiski za podpisaniem naczelnika wydziału i naczelnika stołu i przedstawia się dyrektorowi.

821. Z spraw bieżących, po wygotowaniu ich przedstawiają się ministrowi następujące: 1) sprawy przedstawiające znoszenie się z władzami i osobami równemi ministrowi 2) sprawy, które on szczególniej przeznaczy do swego rozpatrzenia i rozstrzygnięcia jakoto: naznaczenie, uwolnienie, nagrody, wyznaczenie [illegible], świadectwa o ich obrocie i t.p.

822. Nadzwyczajnemi sprawami nazywają się: 1) wszystkie nie mogące być rozstrzygniętemi według istniejących postanowień i wymagające nowych praw i dopełnień. 2) sprawy wymagające z powodu szczególnej ważności przyjęcia szczególnych miar, ściągnięcia odpowiedzi, potwierdzeń, albo oddania pod sąd za przekroczenia i przewinienia

823. Do spraw niecierpiących zwłoki należą: 1) Naprawienie jakichkolwiek gospodarskich zakładów, których zepsucie mogłoby spowodować ważne ubytki albo przeszkodzić ich działalności 2) Zapełnienie wakansów dla zapobieżenia nieporządkowi w zarządzie lub zaniedbaniu spraw. 3) rozstrzygnięcie spraw, mających termin oznaczony prawem, okolicznościami albo istotą ich. 4) Zatrzymanie jakichkolwiek zmian, operacyj lub zakładów, których dalsza czynność mogłaby przyczynić nieuniknioną stratę i szkodę 5) rozstrzygnięcie spraw zawierających w sobie udział będących pod sądem 6) rozstrzygnięcie spraw co do własności prywatnych, w których zwłoka może spowodować ważne straty.

Dalbror ciąg podz. III

99
831

111

Bieg spraw w radzie ministra

do rady ministra wchodzą:

1.) Wszystkie sprawy, wymagające nowego ustanowienia, albo ważnych zmian w rozmaitych częściach zarządu

2) Wypadki, wymagające dopełnienia praw i ustanowień, objaśnienia ich lub odmiany i poprawienia (wyniKłości)

4) Nowe ~~przedmioty~~ wypadki (wyniKłości), które będą przedstawione na rozpatrzenie przez dyrektora departamentu albo zauważone przez ministra (wyniKłości)

5) Przywileje na ~~przedmioty~~

3) Przedstawienia o nowych zakładach.

6) Nabytki do skarbu, albo wydanie ze skarbu skarbowego majątku

7) Żądanie summ w ogóle na czynności wszystkich części podległych ministerstwu i w szczególności użycie ich na nowe zakłady

8) Rozpatrzenie rocznej ~~kary~~ ocenny rozchodów i rocznych rachunków

9) Sporządzenie warunków na ~~kontrakty~~ bioerunki, budowle i inne przedsięwzięcia.

10) odbywanie ~~podrjadów~~ (liwerunków) (różnych części zostających ~~w~~ w zarządzie ministerstwa

11) Rozpatrzenie wypadków zatrudnień w podrjadach, ~~po~~ (liwerunkach) ~~stawkach~~ (budowach) i przedsięwzięciach

12) Rozpatrzenie ubytków i szkody wydarzonej w rządowej ~~=~~ majętności w zarządzie jakiejkolwiek osoby ~~lub~~ władzy.

13) Sprawy ze względu na skargi prywatnych na skarb i ze względu dochodzenia ~~z~~ skarbu na prywatnych

14). Rozpatrzenie doniesień urzędników wysłanych dla przejrzenia i zaświadczenia o różnych częściach zarządzanych przez departament.

15) Rozpatrzenie doniesień o sprawach ważnych

16) Rozpatrzenie spraw z powodu zaniedbania urzędników i zawyrokowanie o oddanie pod sąd

17) Wprowadzenie w urzędy i oznacze-
nie nagród wogóle co do depar-
tamentów

18) Różne ~~nie~~ niekontentowania i
skargi służących i prywatnych
na departamenty jeżeli mi-
nister uzna je za ~~sł~~ zasłu-
gujące na uwagę

838 Ze względu na przywileje na
nabycie przedstawia się radzie:
istota nabycia, jego pożytek, wa-
runki nabywającego, sposoby
i czas, na który wymaga się
przywilej.

846 Od ministra zależy przyjąć zda-
nie jego rady, lecz we wszystkich
przypadkach, kiedy sprawa przed-
stawia się od niego na wyższe
rozpatrzenie, zdanie rady
wyłuszczać się krótko w ~~dodatku~~ przedsta-
wieniu albo zapisce a potem już
postanawia się konkluzyja mi-
nistra

848. Rada sama przez się żadnej wła-
dzy wykonawczej nie ma.
Po ustanowieniu przez mini-
stra, wykonanie zostawia się
temu departamentowi, do którego
należy sama sprawa, wyjątki od tego
prawa, określają się niżej.

849

5.) Nagrody za nabytki uznane są skutecznie, kiedy one mogą być wydane z summ na to ustanowionych albo przynajmniej z summ pozostałych tej części, w której nabytek zrobiono, i kiedy one jednak nie przewyższają 5000 rs.

7.) Sporządzenie warunków na (podrjady) i zawarcie samych (podrjadów) do 10000 rubli, kiedy rada na zawarcie ich na wyższe summy nie będzie od ministra upełnomocniony.

liwerunki

zbiór 3. podział IV.

Postępowanie spraw na o-
gólnem pośrednim depar-
tamentu

głowny 3. oddz. D.

101

111

Bieg spraw w oddzielnych instytucyjach.

852. Wiadomości o odebraniu albo wypuszczeniu summ, o rożnych skarbowych majątnościach, także wiadomości, rachunki ~~różne~~ żądania summ i wogóle skarbowych kapitałów, rozdzielają się między rachunkowe wydziały albo stoły.

860. Jeżeli kontroler albo buchalter w departamentach gdzie nie postanowione rachunkowe wydziały, znajda potrzebę w ~~pot~~ rozstrzygnięciu co do jakiejkolwiek ~~sprawy~~ okoliczności lub zdarzenia, to robią przedstawienia do dyrektora przy naczelniku tego wydziału, do zarządu którego sprawa należy. Na samej sprawie albo na zapisce z niej, kładzie się rezolucyja dyrektora przez naczelnika wydziału i ta rezolucyja wprowadza się w wykonanie. Buchalterowi zaś albo kontrolerowi daje się wyrok z zapiskiem z podpisaniem naczelnika wydziału i naczelnika stołu.

głowy 3. oddz. 4.

wykonanie i odprawienie spraw

864. Wszystkie papiery wychodzące z ministerstwa dzielą się na dwa główne rodzaje: jedne z nich zawierają przepiski ministra drugie przepiski departamentu.

866. Do przepiski ministra należą: 1) objawienie najwyższych ukazów wydanych na imię ministra albo w skutek jego przedstawienia 2) przedstawienia do rady państwa, do komitetu ministrów, do rządzącego senatu, albo do bezpośredniego rozpatrzenia cesarza 3) znoszenia się z ministrami, z jeneratgubernatorami i innemi osobami jeranemi 4) rozporządzenia rocznemi 4) rozporządzenia składania do departamentów, składających ministerstwo 5) sprawy tajne.

877. Częściowy dziennik dzieli się na trzy części: do jednej wciągane najwyższe ukazy, wydają się najwyższe ukazy, wydawane z powodu ministerstwa; do drugiej przepiski ministra albo departamentu; do trzeciej papiery tajne, gdzie się one znajdują.

głowy 3. oddz. 5.

103 116

Rewizyja spraw

885. Co miesiąc dyrektor odbywa rewizyję ukończonych i nieukończonych spraw po dziennikach wchodzących i wychodzących i podaje o nich do wiadomości ministra. Z tych wiadomości w końcu roku sporządza się ogólna wiadomość o wszystkich departamentach, gdzie oznaczają się sprawy, szczególnie odbyte w kancellaryi.

głowy 3. oddz. 6.

104 117

Rachunki.

893. Trzy rodzaje rachunków uważać się we wszystkich ministerstwach: rachunek w summach rachunek w sprawach i rachunek w (projektach) widach i przedstawieniach do wykonania każdej części.

Ołuny 7. oddz. 6. podz. I.

105

118

Rachunek w Summach

902. Roczny rachunek w Summach powinien zawierać następujące główne paragrafy: 1) Reszty summ i innego mienia z ubiegłego roku do tego, za który rachunek się zdaje 2) Przychód summ i innego mienia w ciągu roku 3) Rozchód summ i innego mienia.
4) Obrót i bieg summ zgodnie z ich przeznaczeniem według rocznej finansowej ~~listy~~ oceny 5) Przybytki od obrotu i użycia tych summ. 6) Użycie (przychód i rozchód) tych samych przybytków
7) Przybytek i ubytek tych samych summ i przybytków
8) Pozostałości summ i całego mienia

~~obrachunek~~ Sprawozdanie w sprawach

909. Obrachunek w sprawach przedstawia się od departamentów ministrowi w Marcu każdego następnego roku.

910. ~~Rachunek~~ Sprawozdanie powinno zawierać w sobie od każdego departamentu: 1) krótkie opisanie położenia, w jakiem według ostatniego obrachunku różne części znajdowały się. 2) Dalszy ciąg i przyjęcie nowych miar w ciągu roku, z wyjaśnieniem przyczyn i praw, na których one ugruntowane. 3) Stan ekonomicznej części departamentu. 4) Sprawozdanie w odbywaniu spraw na zasadzie wiadomości oznaczonych w art. 885.

914. Ze sprawozdań departamentów sporządza się ogólne sprawozdanie pod przewodnictwem samego ministra

915. Sprawozdania wnoszą się na radę państwa, rozpatrują się w jej departamentach, i z ich uwagami idą na ogólne zebranie a potem podają się do druku dla powszechnej wiadomości.

5.

przedstawienia jakie Generalnym-Gubernatorowi, tudzież przedkładane wprost do niego wyznaczonych, na koniec odpowiedzi na czyjekolwiek pewnej zapytania tudzież zamieszczone na Depart. skargi (Swod z r. 1842. art. 788. a z r. 1857. art. 54).

Wszystkie za przez kancelaryą przechodzące, i za pośrednictwem Dzienników w aparat ... w księgach pamiętnych wpisywany do rąk Ministra przechodzące, bywa albo przez samego Ministra rezolwowane, albo do Departamentu lub na radę odsyłane.

Odsyłanie Departamentowi kancelarya Ministra (r. 1842. art. 799. 803. a z r. 1857. art. 65.) i gdy na przedce napisanem "pilno" (nużno), który najważ na odebraniu imieniu Ministrowi przedstawia (Sw. z r. 1857. art. 757). Nie mające napisu żadnego (...) idą co w pamiętnych księgach zaznaczając się drugą w czem nadbiega Dziennik rejest i zapiska jeżeli jest potrzebna (r. 1842 art. 816. a z r. 1857. art. 78. 927). Nadzwyczajne (r. 1842. art. 822. a r. 1857. art. 88). Nie cierpiące zwłoki (r. 1842. art. 823. a 1857. art. 89)

(Swod z r. 1842. art. 796. a z r. 1857 art. 61–2. 64.)

przez pomocy zapiski (jak chce Sw. z r. 1842 art. 812) lub bez miejsca czem Sw. z r. 1857. art. 64. należy porównać)

2. czyli tak nazywane bieżące (tekuszczyje) sprawy (r. 1842. art. 821. a z 1857. art. 85)

Sprawozdanie o projektach i przedstawieniach ku udoskonaleniu każdej części.

91. Każdy minister przedstawia bezpośrednio ~~do~~ uważenia cesarzowi sprawozdanie o projektach i przedstawieniach swoich do udoskonalenia powierzonej mu części.

92. Ten plan, po rozpatrzeniu go, zostaje się u cesarza.

93. Oprócz nie w oznaczonym czasie minister przedstawia cesarzowi sprawozdanie o wykonaniu tego planu i przedstawie w nim potrzebne według okoliczności zmiany lub dopełnienia

108 121

Zarząd i skład ministerstwa finansów w ogóle –

(1) Swod z r. 1842 art. 923. z r. 1857 art. 384. Urzędnicy ministerstwa finansów zajmują się w ogóle w zarządzie dochodami i rozchodami państwa. Tu więc należą także źródła dochodów państwa, i różne części będące z niemi w związku, jak i sam obrót tymi. Do jego zarządu należą również ziemskie powinności pieniężne i dochody miejskie (1)

(2) Swod z r. 1842 art. 924. z r. 1857 art. 385. Ministrowi finansów powierzone są zarazem sprawy kredytu państwa. Zawiaduje więc wszystkiemi pożyczkami państwa wewnętrznemi i zewnętrznemi i wszystkiemi kredytowemi ustanowieniami, jako to: komissyą umorzenia długów, bankami i t. d. prócz powierzonych oddzielnemu głównemu naczelnictwu (2).

(3) Swod z r. 1842 art. 925 b. z r. 1857 art. 386. Ministerstwo finansów składa się z 6 departamentów i z kancellaryi ministra.

~~926.~~ Te departamenty są: 1) departament dóbr rządowych 2) departament górniczych ~~i solnych~~ spraw 3) departament zewnętrznego handlu 4) departament różnych podatków i poborów 5) departament rękodzieł i wewnętrznego handlu 6) depart. Kassy państwa

i zostająca pod bezpośrednim zarządem tego departamentu główna kassa. — Kancellaryje są: ogólna i szczególna do kredytowej części. (3)

(4) Uwaga z r. 1842. art. 929. a z r. 1857 art. 388

929. Wicedyrektorowie departamentu Kassy państwa, są odpowiedzialni za zachowanie porządku w powierzonych im wydziałach i za dokładność w odbywaniu spraw; oni odbywają rewizyją wszystkich spraw w swoich wydziałach; podpisują wszystkie papiery dla przedstawienia ministrowi i dyrektorowi departamentu; w razie, gdy dyrektor z powodu wielości zajęć swoich może być obecnym na radzie ministra finansów, jeden z nich zajmuje jego miejsce. (4)

(5) Uwaga z r. 1814. art. 930. a z r. 1857. art. 389.

930. Przy ministerstwie finansów (5) jest oddzielna rada handlowa.

Skład i przedmioty departamentu majątków państwa.

932. Departament ten dzieli się na 6 wydziałów: 1) wydział głównego zarządu skarbowemi wieśniakami i zakładami gospodarczemi 2) wyd. arendnych majątków 3) wyd. tyczący się nowego zarządu rządowych osadników 4) wyd. skarbowych lasów 5) wyd. sądowych i spornych spraw 6) wyd. rachunkowy

934. Nadto przy tym departamencie znajduje się uczony komitet co do tej części.

936. Wydział pierwszy dzieli się na 3 stoły: w pierwszym odbywają się sprawy tyczące się skarg włościan i t.d. Drugi stół prowadzi rachunek i przyrządza spisy skarbowych włości i osad. Do trzeciego należą: ziemie, młyny połowy ryb i t.p.

937. Do wydziału arendnych majątków należą: 1) główny zarząd skarbowych majątków arendnych i starościńskich 2) sprawy o nadaniu arend, o zmianie lub sprzedaży prawa od jednego zarządzającego do drugiego 3) Rozpatrzenie praw i rzeczy tego rodzaju (przyznanych) przywłaszczeń, i od prywatnych osób na nie przedstawianych. 4) oddanie ich na prywatne utrzymanie i przyjęcie w skarbowy zarząd. 5) załatwianie sprawy ~~od~~ o oddaniu wakujących miejsc w arendę z publicznej licytacyi.

940. Wydział skarbowych lasów zawiaduje wszystkiemi skarbowemi lasami, prócz okrętowych i oddzielnych do górniczych zakładów i fabryk.

941 Wydział ten składa się z 3 stołów i jednego czasowego. Pierwszy stół sporządza opisy o wszystkich w ogóle lasach i t. d. – do drugiego stołu należą sprawy o rozdzieleniu lasów, i urządzeniu nadzieniu miejscowego zarządu i t. d. w trzecim stole odbywają się sprawy o zagranicznym skarbowym handlu lasowym i t. d.

944. Rachunkowy wydział zawiera w sobie rachunki wszystkich wydziałów departamentu, we wszystkich ich stosunkach, na zasadzie ogólnego urządzenia ministerstwa i prawa o prowadzeniu rachunków.

945. Dzieli się na 3 stoły: w pierwszym należy się buchalteryja i kontrola wydziału skarbowych włościan i majątków arendowych w drugim buchalteryja i kontrola skarbowych lasów – trzeci jest dla rachunków o dostarczaniu do portów okrętowych lasów za dawne lata.

951. Przedmioty uczonego Komitetu co do leśnej części: 1) sporządzenie projektu nowych leśnych nadań praw i 2) te sprawy co do uczonej i praktycznej części hodowania lasów, które na niego nałożone będą.

110 Skład i przedmioty 123

953 Departament górniczych i solnych spraw dzieli się na wydziały: 1) wydział monetny 2) wydział skarbowych górniczych zakładów, 3) wydział prywatnych skarbowych zakładów 4) wydział dobywania soli i minerałów 5) wydział (prodowolstwja) zaopatrzenia solą państwa

956. wydział monetny dzieli się na 3 stoły. Pierwszy stół odbywa ~~czyn~~ ~~ności~~ sprawy tyczące się czynności mennic i t.d.; drugi stół zarządza sprawami probiernych (patalok) dworów trzeci zarządza sprawami tyczącemi się urzędników, majstrów i robotników i t.d.

958 wydział rządowych zakładów ma 3 stoły. Pierwszy stół zarządza wszelką czynnością górniczą i zakładów i t.d.; drugi sprawami tyczącemi się udoskonalenia maszyn i t.d.; trzeci odbiera wiadomości o liczbie zakładów i t.d. czwarty zawiaduje sprawami policyjnemi.

965. wydział prywatnych zakładów ma 2 stoły: pierwszy do spraw o rozdzieleniu i zbieraniu podatków z zakładów; drugi zawiaduje sprawami o ludziach skarbowych ich zarządem i utrzymaniem.

963. Wydział dobywania soli na 2 stoły: pierwszy stół zawiaduje wszelką czynnością różnych solnych przemysłów co do wywarzania zwyczajnej warzonki; drugi zbiera wiadomości o liczbie różnych solnych źródeł t.d.

965. Wydział (prodowolstwija) zaopatrzenia solą państwa dzieli się na 2 stoły: pierwszy odbywa wszystkie sprawy tyczące się przewozu soli do nikegrodzkich zapasowych magazynów; drugi — sprawy tyczące się sprzedaży soli.

972. Do wydziału sądu górniczego należą sprawy tyczące się części kryminalnej i obywatelskiej.

972. Wydział ten na 2 stoły: pierwszy zawiaduje sprawami co do stojennych sądów górniczych — a drugi sprawami spornemi co do własności rządowej i prywatnej.

980. Kancelaryją górniczej rady zarządza uczony sekretarz, naznaczany po uważeniu Dyrektora.

114

124

Skład i przedmioty departamentu zewnętrznego handlu

1008. Ten departament dzieli się na 4 wydziały 1) wydział zewnętrznych handlowych stosunków 2) wydział zarządu celnego 3) wydział sądowy 4) wyd. rachunkowy.

1010. W pierwszym stole wydziału zewnętrznych handlowych stosunków odbywa się: korrespondencyja z ajentami, konsulami i ministrami przy zagranicznych dworach co do spraw handlowych – sporządzenie w tym celu instrukcyj – zebranie wiadomości o cenie towarów i innych okoliczności, tyczących się handlu zebranie wiadomości o przemysłach dokonywanych przez Rossyjan za granicą i o prawach i korzyściach ich – zebranie ~~wykaz~~ kart pogranicznych i nadbrzeżnych miejsc na całej celnej linii – zebranie wiadomości o drogach, któremi odbywa się handel do Rossyi – zebranie wiadomości o prawach kwarantanny w obcych państwach i nakoniec o zmianach handlowych traktatów.

1011. Do drugiego stołu należą: zebranie wiadomości służących do poprawienia i dopełnienia taryf i ustaw odnoszących się do handlu i t. d.

1012. Do trzeciego stołu należą postanowienia względem taryf i celnych ustaw, i wszystkie czynności odnoszące się do przywozu i wywozu towarów, rzeczy i posyłek.

1014. Wydział celny zarządza: sprawa-
mi o naznaczeniu i uwolnieniu
urzędników, i służby tego zarządu,
o nagrodach i zadowoleniu pen-
syjami – obmundurowaniem
służby i t.d.

1015. Celny wydział dzieli się na 4 stoły

1017 Wydział sądowy dzieli się na dwa
stoły.

1020. Buchalteryja składa się z 4 stołów.
pierwszy prowadzi księgi i zdaje rachu-
nki z dochodów celnych; drugi o obrotach
summ departamentu; trzeci sporzą-
dza tabele co do części przywozowej
handlu przewozowym a w szczegól-
ności z Kr. polskim i Finlandyją –
czwarty sporządza tabelle o handlu
wywozowym.

1022. Kontrola ma 6 stołów.

1025. W ogóle przy departamencie
są urzędnicy do szczególnych
poruczeń, Hofmakler, Archi-
tekt, i inne urzędy etatowe.

115 125

Skład i przedmioty departamentu różnych podatków i poborów.

1031. Czwarty wydział ma w swym zarządzie przygotowanie papieru stemplowego, do odbywania spraw, sporządzania aktów, weksli i t. p.

1034. Piąty wydział rządowych gorzelnianych zakładów ma 2 stoły: pierwszy utrzymuje wiadomości i opisy o tych zakładach. Drugi ma wiadomości o wszelkim wyrobie tychże zakładów.

1035. Szósty wydział jest rachunkowy. Dzieli się na 4 stoły. Pierwszy stół prowadzi rachunki, księgi i wiadomości stałych poborów — drugi buchalteryja i kontrola niestałych poborów — trzeci buchalteryja i kontrola podatków od trunków — a czwarty podatkami od trunków w uprzywilejowanych noworossyjskich, ostzejskich i sybirskich guberniij.

Skład i przedmioty departamentu rękodzieł i wewnętrznego handlu.

1038. Dep. rękodzieł i wewn. handlu składa się z dwóch wydziałów - rękodzielniczego i wewnętrznego handlu, każdy z tych wydziałów ma dwa stoły.

1040. Pierwszy stół rękodzielniczego wydziału zbiera wiadomości o zarządzanych przez ministerstwo finansów fabrykach i zakładach - o ludziach w nich pracujących, wyrabianych materyjałach i używanych maszyn. Zbiera obrazy stempli rossyjskich wyrobów - Przyjmuje prośby o ustanowienie nowych fabryk - sprawy o wywożonych do Polski towarów - skargi między właścicielami fabryk i służącemi - Sprawy o zagranicznych towarach dostarczanych z depar. zewn. handlu dla zaświadczenia - względem wzmożenia się co do rękodzielniczej części z ajentami i konsulami - także co do potwierdzenia towarzystw celem wprowadzenia różnych gałęzi przemysłu - Zarządza wydawnictwem dziennika rękodzieł i handlu - Sporządza projekty rozmaitych postanowień celem zabezpieczenia przemysłu rękodzielniczego w tej liczbie i o przywilejach na nowe nabytki.

1041 Drugi stół zarządza fabrykami istniejącemi na oddzielnych przywilejach - zajmuje się sprawami o zaopatrzeniu wojsk suknem - znoszeniem się z wyższemi władzami względem technicznej urządzony fabryki sukna.

1042. Przedmioty pierwszego stołu w wydziale wewn. handlu: przestrzeganie praw w odbywaniu wewn. handlu — prawa wszystkich kupieckich towarzystw — prawa zagran. gości odnośnie do wewn. handlu — sprawy o zamknięciu lub otwarciu handlowych domów — o handlu na rachunek familijnego kapitału — szczegółowe różnych przyjętych narodów osiadłych w Rossyi prawa handlowe — prawa handlowe żydów i chrześcijan izraelickich — wynagrodzenia ross. kupców przez radców kommercyi, orderami i medalami — wznoszenie gościnnych dworów, i składowych magazynów — sprawy o jarmarkach — naznaczenie pensyjonaryuszów szkoły handlowej i kończących kurs do obowiązków — sporządzanie corocznej statystyki kupców — i jarmarków —

1043. Przedmioty drugiego stołu: przestrzeganie ~~praw~~ wykonywania praw o budowaniu ~~kupieckich~~ okrętów i żegludze — przestrzeganie praw właścicieli okrętów — potwierdzanie planów na kupieckie okręty. o prośbach do depart. dóbr rządowych w celu budowania okrętów z lasów rządowych — zaprowadzenie warsztatów okrętowych — zaprowadzenie szkół dla wykształcenia budujących okręty — naznaczenie do czynności wychowańców tych szkół — znoszenie się z ministerstwem morskiem o dostarczeniu majstrów i budujących okręty — znoszenie się z ministerstwem spraw zagranicznych o ~~zaopatrzeniu~~ właścicieli okrętów w rozkazy cesarzów tureckich ochraniające od korsarzy — przeglądanie dokumentów po sprzedanych cudzoziemcom lub rozbitych okrętach — sprawy o nagrodach dla żeglarzy — ~~potwierdzenie~~ kupieckich towarzystw — sprawy rossyjskoamerykańskiej komp. o połowach ryb na różnych morzach — zarząd petersburgskim miejskim warsztatem okrętów — sporządzanie corocznej statystyki warsztatów, handlowych dróg lądowych i wodnych — o liczbie wysyłanych z portów rossyjskich za granicę okrętów z towarami — o sprzedanych cudzoziemcom i rozbitych okrętach —

1049. Rada rękodzielnicza ma wydział w Moskwie przy komitecie zaopatrywania wojsk w sukna — a w innych miastach ma komitety i korrespondentów —

1052. Obowiązki członków Rady i jej moskiewskiego wydziału są honorowe — pensyi ze skarbu nie pobierają

1053. Pensyja pobierają: Zarządca ~~Sekr~~ czynności Rady — sekretarz moskiewskiego wydziału i professorowie chemii, mechaniki i technologii — według oddzielnego etatu.

Skład i przedmioty zarządu

Przedmioty i skład wychodowego wydziału.

128

123

Przedmioty i skład wydziału rozchodowego

129

124

Przedmioty i skład wydziału ~~rozchodowego~~ obrotowego 130

125

Porządek naznaczania urzędników

Porządek odbywania spraw

1182. Sprawy wstępujące do głównej
kassy są: 1) Ukazy rządzącego Sena-
tu 2) Coroczne rozpisanie przychodów
i rozchodów głównej kassy, 3) Prze-
pisy, naznaczenia (assygnacyja)
i rozporządzenia ministra finan-
sów i departamentu kassy pań-
stwa. 4) Stosunki i żądania
różnych władz i osób o wysył-
ce lub wydaniu pieniędzy 5) Pro-
śby emerytów o wydanie im na-
leżności 6) Miesięczne wiadomości
kass gubernijalnych o summach
do głównej kassy należących.
7) Zawiadomienia różnych
władz i osób o odebraniu pie-
niędzy 8) Zawiadomienia
assygnacyjnego banku o wy-
mianie złych i wątpliwych
assygnacyj 9) Pakiety z pie-
niędzmi i kredytowemi pa-
pierami

1192. Zarząd odbywa sprawy jednogłośnem postanowieniem członków; w razie zaś niezgody wchodzi bezzwłocznie z przedstawieniem do departamentu kassy państwa i oczekuje rozstrzygnięcia.

1238. Na żądania urzędów o wytrąceniu różnym osobom jak za awansowanie ich tak ~~ ~~ wskutek pretensyj ~~ ~~ wierzycieli, lub drugiej okoliczności, Naczelnicy stołów wydziału rozchodowego robią w księgach wzmianki i przy wypłacie zatrzymuje się należna po rozliczeniu ilość, o odesłaniu której, kontroler zawiadamia zarząd i przedstawia do jego podpisu rozkaz o tem do głównego kassyjera.

głowa 7.

Stopień i granice władzy ministra

133

131

1628. W porządku sił państwa ministerstwa przedstawiają ustanowienie, przez które zwierzchnia wykonawcza władza działa na wszystkie części zarządu

1629. Ministerstwa ustanowione są w tym celu, ażeby nieprzerwaną ich działalnością i dozorem dać prawom i ustanowieniom prędkie i należyte wykonanie.

1633. Skutki z tej władzy wynikające są: 1. Naznaczanie i uwalnianie na przedstawienie ministrów - wyższych urzędników 2) dozór nad czynnością wszystkich podwładnych władz i osób 3) rozstrzygnięcie według praw - różnych trudności 4) przyjęcie wszystkich miar, niezbędnych do działalności praw i utwierdzenia.

1634. W ważnych okolicznościach wymagających wyższego postanowienia, kiedy ono nie może być oddalone bez szkody państwa, ministrowie mogą działać sami przez się, lecz powinni donieść w tymże czasie o przyjętych przez siebie miarach i o przyczynach ich nalegania —

132. Stosunki ministrów do rady państwa

1636. Stosunki ministrów w części prawodawczej polegają na tem, że oni mogą przedstawiać o potrzebie nowego prawa albo ustanowienia lub zmiany.

1637. Wszystkie te przedstawienia powinny ~~być~~ wchodzić do Rady państwa.

1638. Przedstawienie powinno zawierać: 1) Istotne wskazanie na istniejące prawa 2. Nie dostatki albo ważne niedogodności doświadczeniem stwierdzone 3) wniosku ministra 4) oznaczenie tych paragrafów dawnego prawa, które ulegają zmianie.

1642. Kiedy prawo po przejrzeniu jego według ustanowionego porządku otrzyma ostateczne zatwierdzenie i dołączone będzie ministrowi, to on obowiązany bezzwłocznie wnieść jego kopiją do rządzącego senatu, i przyprowadzić w wykonanie bez po odebraniu ukazu z senatu.

1643. Kiedy moc prawa przedstawionego Dz. wykonania będzie przeciwną pierwotnym przedstawieniom ministra, on nie mniej obowiązany jest wypełnić je.

głowa 2. oddz. 2.

133. 135

Stosunki ministrów do postanowień państwa w porządku wykonawczym.

1645. Charakter spraw stanowiących stosunki ministrów do wyższej władzy wykonawczej polega na tem, że oni nie przedstawiają żadnego nowego prawa, lecz żądają ogólnego rozporządzenia w wykonaniu przyjętych praw.

1650 ogólne sprawy wykonawcze przedstawiają się do rozstrzygnięcia rządzącego senatu:

4) gdy miara przyjęta w jednem ministerstwie zależy z istoty swej od zgody innych lub gdy przyznaną będzie za konieczną pomoc innych.

10) Gdy z powodu liweranków, kommissyj i t.p. powstaną nieporozumienia między prywatnymi i rządem, i gdy w tych razach z powodu niejasności ~~prawa~~ kontraktów władze i osoby podległe senatowi spotkają trudności w rozstrzygnięciu spraw – lub gdy na

ich wyroki zaśdą skargi do senatu.

głowa 2. oddz. 4

134. 136

Stosunki ministrów do władzy sądowej.

165~~2~~. Władza sądowa w całej rozciągłości przynależy senatowi i władzom sądowym

16~~8~~3. Żadne ministerstwo samo przez się nikogo sądzić nie może i żadnych sporów rozstrzygać nie może.

zawierające, zmierzała do uzupeł-
niania się o nowy kredyt. Dla uniknienia
tego [~~[illegible] [illegible] [illegible]~~
etat nadesłać Ministrowi skar-
bu, który skarb od monarchy
potwierdzenie uzyskał, miał już
ów etat swój przez radę [illegible]-
walów (r. 1842. art. 1662., r. 1847.
art. 220 - i. 223), chciałby Mini-
ster dodatku na nieprzewidzia-
ne [w etacie potrzeby, musiał
wnieść o to do rady państwa,
a ta mogła go uzupełnić do
podwyższenia z kasy państwa według
Swodu z r. 1842. [[illegible] [illegible] a
według redagowanego w r. 1847. L [illegible]-
stu nie przechodzącej. [~~[illegible]~~ Żą-
dana większa suma nie miała
skarbu, jeżeli na wydanie jej, od
Ministra skarbu będąc o to zapy-
tany, i wydać jej nie mógł (r. 1847.
art. 230)

~~[illegible]~~ z ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ chać sprawa każda iść powin-
na przez stopnie władzy, z których
żadna nie może być pominięta, wol-
no jednakże urzędnikowi podwładne-
mu przekroczyć stopień, i zanieść Mi-
nistrowi rzecz przedstawić pójść z nią
do senatu, gdy sądzi że Minister nakaże mu
w brew prawu a mając sobie od podwładne-
go zarzuconą na to uwagę, korzystać z

[miał de-
partament
we wrze-
śniu po-
dać Mi-
nistrowi
etat swe-
go zarzą-
du, a ten
najdalej
w grudniu
listopa-
[illegible]
na cały
[illegible]

[Fu[illegible]-
[illegible]-
wie
dajne
(r. 1847
art. 230)
[illegible]

[w art.
1667.

L w art.
228.

Uwaga 3. oddz. 1.

137

135. Stosunki ministrów z władzami i osobami im równemi.

1655. Ponieważ wszystkie ministerstwa stanowią jeden zarząd, przeto żadne z nich nie może oddzielać się od innych ani w względach zarządu ani w ogólnym jego celu. Rozdzielenie różnych części zarządu na ministerstwa nie jest rozdzieleniem samego rządu, który z istoty swej zawsze powinien być jedynym.

z niej więcej (r. 1842. art. 1673.
r. 1847. art. 233-4). Walna też
Jeneralgub. i krajowemu Guberna-
tor[owi] gdy im sprawowanie władzy cy-
wilnej powierzono, czynić a nich
wszelki wpływ do monarchy
z pominięciem Ministra (r. 1847.
art. 246).
W każdym innym przypadku sta-
nie władzy sprawować nie były
ku podwładnym Ministrowi urzę-
dom lecz i Gubernatorom nie
walno (r. 1847. art. 250). ~~Podwładni~~ Pierwsi
ale wtedy tylko gdy sam
jest w zawi-
szczególnie zależy od niego ~~...~~
jem prawie: ~~...~~
~~...~~ walna na nich nie były
ku przez prawo, lecz i wpływ
do ~~...~~ Ministra, gdy ten z urzę-
du daje zlecenia, przynajmniej raz
w przypadku, dla zamiarów swoich
jedna[k]że przydania (r. 1847. art. 240). ~~...~~
przyjmując skargi ~~...~~ ~~pod~~ [podwładnych]
winien rozważyć rzecz z jak naj-
większą ostrożnością, azeby władzę ich
nie osłabiać mówiąc (r. 1847. art. 239),
a przez to nie narażać na odpo-
wiedzialność tego, że ~~...~~ nie-
prawnie postępują, chybaby dowiódł,
iż on w widokach dobra państwa
na celu mających sam postępował
bie, i że ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ [?]
by państwu nie przyniosło (r. 1842.
art. 1641. r. 1847. art. 251-253).

bezprawie ważniejszy dowiódł

zbowa 7. oddz. 2.

138

136. Szczegółowe stosunki ministrów z kassą, czyli rozporządzenie summami im powierzonemi.

165. Jedną z istotnych powinności wszystkich ministrów jest ustanawiać wcześnie przy nastąpieniu roku wszystkie rozchody, i potem w ciągu roku przestrzegać aby obrót summami odbywał się według rozkładu wyjąwszy wypadki nadzwyczajne.

166. Po ustanowieniu ogólnego rozkładu każdemu ministrowi odkrywa się w kassie kredyt na summę naznaczoną dla jego części.

167. Nadzwyczajne i nieprzewidziane wymagania, które nie weszły w roczny rozkład, przewyższające tysiąc rubli, wnoszą się od ministrów do Rady państwa i potwierdzają się według prawa jej danych.

Γ inaczej kaniem wszelkie kiedy-
kolwiek i przez kogo bądź, nawet podwładn.,
dopatrzenie jego uchybień w urzę-
dowaniu, może być mu nar-
rze doniesione, i w skutek
jego nie tylko sprawiania urzędu Mi-
nistra lecz i sprowadzić mu
proces kryminalny (r. 1792. art
1691. 1699. 1707., z 1797. art.
251. 259. 267) < wtedy może
go tylko uniewinniać za niespra-
wiedliwość gdy ukaże, iż bezpra-
wnie działając, działał z do-
brem państwa zgodnie, i bez-
prawiem swem żadnej mu nie
wyrządził szkody (r. 1797. art.
253).

Instrukcya ~~[illegible]~~ podwładnym
Ministra dana ma wydział-
nie dobro służby na celu,
ktoraz wyższ., a szczególnie dy-
rektorowie, w tem niby zgadzali
co sam Minister wykonywający
rządząc swoim departamentem
jego duchem. Przedsiębrania sku-
nam dający, zniszczyć się z kan-
celaryami senatu i Gubernatorów (r.
1792. art. 1726. 1728., r. 1797. art.
270. 281. 284. 286. 295). ~~[illegible]~~ Niz-
ei Γ mające też same co ~~[illegible]~~

< po rozpo-
rządze-
niu rze-
czy po-
przedniej
w ra-
dzie pań-
stwa (r.
1797. art.
261-3).

Γ instruo-
wani od
nich (r.
1797. art
312)

Głowa 4. (oddziałów nie ma)

137. 139

Wpływ ministerstwa na podległe im zarządy.

167/3. Gdyby władza podległa ministrowi dotnego w jego bezpośrednim rozkazie zmianę prawa, to obowiązany jest przedstawić to ministrowi. Gdyby zaś pomimo tego minister potwierdził poprzedni rozkaz, w takim razie władza obowiązana przedstawić to rządzącemu Senatowi.

168/2. We wszystkich czynnościach służby żadnego rozkazu ministerstwa nie można skierować do władzy niższej pominąwszy wyższe

6. b.

znaczy urzędnicy, zawiśli od
wraz z nimi od Ministra.
Różnica w tem tylko nie-
jaka leży, że nominowani za
wiedzą monarchy, nie mo-
gą być oddaleni bez dawnie-
się mu o tem (r. 1857. art. 382),
że ~~[illegible]~~ przekazanie ich od Ministra do
odpowiedzialności, rozpatruje
wina rada ministeryalna, a gdy ją
~~[illegible]~~ uzna za słuszną, oddaje
pod sąd senatu (r. 1842. art. 1819.
r. 1857. art. 202. 375. b.). Z niższymi
którzy sprawa. Powiedziano w praw-
dzie że z przyjmowaniem na nich
skargi powinien ostrożnie postę-
pować sam Minister, a żeby odda-
lenie ich nie wyprzedzało sprawie i
(r. 1857. art. 239 i 202): jednakże
sądzi sama władza która ich nomi-
nowała ~~[illegible]~~ nie sama albo też
w radzie, i za potwierdzeniem Mi-
nistra (r. 1857. art. 379. etc). W ogó-
le czynem niższy podlegać wyższemu i
~~[illegible]~~ winien ~~[illegible]~~ ściśle pełnić rozkazy jego (r. 1842. art. 1799. az
~~[illegible]~~ r. 1857. art. 397. etc)

~~rani są-~~
~~dzeni (czem~~
~~zajmuje~~
~~się senat)~~

i z sądu przeni-
esienia sądzić
porząd-
kiem przyję-
tym

138. głowa 5. oddz. 1. 2. 3. 1110

O odpowiedzialności ministrów

1691. Przedmioty odpowiedzialności ministrów są dwóch rodzajów: 1) gdy minister przekroczywszy granice swej władzy postanowi coś zmieniającego istniejące prawa, lub gdy sam z siebie przepisze do wykonania miarę wymagającą nowego prawa 2). gdy minister przez niedbalstwo swoje dopuści ważne przekroczenie albo szkodę państwa.

1691. Odpowiedzialność spowadowywa się: 1) skargami do cesarza 2) doniesieniami władz 3) śledztwem sądowo 4) czasowemi przeglądami guberniij 5) przeglądem corocznych rachunków. 6) gdy senat dostrzeże nadużycia lub niezgodność doniesień ministrów z stanem rzeczy.

1707. Dwa mogą być główne
skutki ~~Sędziostwa~~ odpowiedzialno-
ści: 1) kiedy odkryje się że mi-
nister choć nieumyślnie lecz
przez sposób swego rządu
~~[illegible]~~ stracił zaufanie cesarskie
~~spowodował ważne szkody~~;
wtedy ~~minister~~ pozbawia,
się swego powołania 2) gdy zaś
wykryją się ważne prze-
winienia, wtedy sprawa
oddaje się pod sąd kryminalny

Stopień i granice władzy kolegów ministra

1709 W czasie choroby lub nieobecności ministrów, koledzy ich wykonywają wszystkie ich powinności posiadając równy im stopień władzy i odpowiedzialności —

1710. Minister może powierzyć koledze czasowo zarząd jakiej części lub departamentu — kiedy kolega wchodzi z przedstawieniami do ministra jak dyrektorowie.

140. głowa 7. 1112

Stopień i granice władzy departamentów i ich dyrektorów

1726. ~~wszystkie~~ departamentu znoszą się z kancellaryją senatu, gdy im potrzebne wiadomości o czynnościach ministerstwa a nie zdanie ministra — i z heroldyją w sprawach o premianowaniu wojennych urzędników w cywilnych

1728 Wszystkie departamenty mogą bezposrednio znosić się z gubernatorami cywilnymi, lecz nie mają prawa żądać od nich objaśnień lub czynić im uwagi.

141.

Obowiązki kancellaryi ministra i jej dyrektora

4.

tamentów wzywanych rzeczy, stu-
dyje się i do ministerstwa (Sąd
z r. 1792. art. 745–6. 749. a z r.
1797. art. 11–12. 14–19.)
Do zauważenia jest, że i Dyrek-
torowie wielu ministerstw za-
jęci w bureau kancelaryi ~~[illegible]~~ z wiadomym dze- regiem urzędów
~~[illegible]~~ , Radców prawnych, i sztuką, której co zasłania
i Popliczników prowadzają (z r.
1792. art. 747. 759. 765. a z r.
1797. art. 23–5. 27–9. 31.). Szcze-
góły co do ich nominacyi, dy-
misyach i urlopach są też za-
mieszczone wyżej (Sąd z r. 1797. art. 32–3.
37).
Urzędnicy ministerstw w swo-
ich jak się rzeczy ma swoją
iść jak tak narzędzi procedury.
Przepis dany im w tym względzie,
zaczyna się od przestrogi, aby stro-
ny trzymały się przepisanych form, stoso-
gli zbiorowej pisaniny (Sw. z r. 1792.
art. 44–9. 51).
art. 779. 783. a z r. 1797. art.
Po nim idzie sama procedura prak-
tykowana w kancelaryi Ministrów, De-
partamentach, rządzie, z wyszczególnie-
niem wszystkiego co się gdzie wnieść, i po decy-
zyi
sił wyniość, jak rewidować i obrachować,
aby tak skarb jak i prywatni uszczerbku
nie ponieśli.
Minister odbiera: najpierwsze rozkazy monar-
chy w różnej objawione mu formie, dalej

142.

Obowiązki różnych urzędników stanowiących departament.

Ministeryum, niby roślinkę z Europy zachodniej do Rossyi przesadzaną, zmarodawiającą, postawiono na jego czele dwóch mężów, Ministra i jego kolegę (towarzysz), z nich drugi, z stanowiskiem ednakowych prawa zagadami rządnie dodany mu będąc dla rady, a w razie [illegible] nie-dy tylko zastępować gdy monarcha uważa-miony, i każdej potrzebie pozwolił pomoc więcej na jego czynność (Swod z r. 1842. art. 1709. 1716. a z r. 1857. art. 13. 264–71. 273).

Z urządzeniami w zachodniej Europie władzami rządowemi, ponieważ monarcha części zarządu państwa oddaje znajomie swe powierzającej się które jeżeli przywilejów ministrami sługcych (Sw. z r. 1842. art. 737. a z r. 1857. art. 2). samodzielnej i wiedzy. za przewodem kancelaryi swojej

Zarząd ten wykonywa przy pomocy rady ministeryalnej, dyrektorów departamentami kierujących w liczbie według okoliczności ważnej urzędów podwładnych im, podanie tym a innych stuchę (Sw. z r. 1842. niema kancel. art. 741. 744. a z r. 1857. art. 4–10). Wszystkim czasem w tym względzie jest a członkach poszczególnych do rady i depar-

F, i ją nowa, bo

rządząc dla zastępstwa nie każdemu do tylko mężowi, który sprawować ministerstwo że go dali narodowy (Sw. z r. 1842. art. 738. z r. 1857. art. 2). Ochrona Ministerstwa nie jego nie dają kancelaryi szczególnej (archiwa)

143 zbiór 10. 115

Porządek podwładności

1799: Nikt nie może się przesądzać gdy będąc starszy rangą że porządku starszy będzie podwładnym władnego — jest obowiązany owszem bezwarunkowo wykonywać polecenia zwierzchnika

ciała Rady i urzędy kolegialne
na ministerya, co zaś w rzecz.
przywiódł do skutku. Stojący
na czele (ich) ministerstwie zostawszy z
urzędu członkami senatu i ra-
dy państwa, tworzą odrębny ko-
mitet, za jego przewodnictwem,
jak wyżej mówiliśmy. w
silne i coraz silniejsze tak
które którym przewodniczyli,
jak i niższe urzędy swej podległe
władzy, jednoczyli ciała.
w miarę
obejrzawszy
zakresu pisma tego. rzeczone
ciała wszechstronnie przypatrzmy
się (samym ministerstwom [illegible]

Gdy w tym względzie za przewodnictwem swoim, którzy najokrzow[illegible] [illegible]

w drugiej szcze-

Księga IV.

Rozprawa o ministerstwach na dwa według
tej księgi rozpada działy. W jednej się ogólnie o nich,
w drugiej szczegółowo [illegible]

Dział I. Urządzenie i instrukcya da-
na ministrom.

głowa 11. (w Janek odebrał).

144. Odpowiedzialność dyrektorów i innych urzędników.

166

1801 Odpowiedzialność dyrektorów, naczelników wydziałów i innych zaczyna się tam, gdzie ich rozporządzenia przejdą wiarę władzy im udanej, lub gdzie oni pozostawią ją bezczynną i zaniechają wykonania.

1819. Jeżeli w przyczynach oburzenia znajdą się ważne przekroczenia, to Dyrektor oddaje się pod sąd w senacie według praw.

Dotąd o zbiorowych urzędach. teraz o pojedynczych.

Już za władzy gminnych urzęda (zbiorowe) rząd przedstawiającą urzędnikowi towarzysza do rady (consilium), a w razie potrzeby dla pomocy, w zastępstwie, wyręczenia (Litt. prawo I. § 125. II. § 31). Wyręczyciel sam nie mógł monarcha którym się posługiwał rząd ministrem, który każdy pierw wyrzedł na koronnego urzędnika czyli Ministra (Litt. pr. IV. § 114). Jako sami mógł tylko powierzany sobie od ~~[illegible]~~ monarchy pierwszych się godności stanowiskiem, Pierwszym ich Marszałek, drugim i td. Zrazu nieraz, przez zastąpienie sam na Litwie (Litt. pr. IV. § 162-3). Zmieniono to przez ustawę rządową z r. 1791. Według niej monarcha mianował ministrów, a ci byli odpowiedzialni sejmowi za rządy w jego imieniu sprawowane.

Stałą była centralizacja dawnego, jak się pod ów czas zwało, monarchowskiego państwa. Po (rozszerzeniu jego granic pod naciskami monarchy tego, urząd być konieczną rzeczą odrębnego zmienić ustanowionego od przeszłości

Właściwie celem nie była centralizacja władzy, lecz uchylenia wpływu ~~[illegible]~~ Królowi ~~[illegible]~~ w zarządzie kraju

z przekształcania go od Piotra Wielk.

145.

117

Ogólne zasady instrukcyi ministerstwu finansów

146.

1118

Władza i powinności ministra finansów.

1828. Istota władzy powierzonej ministrowi finansów polega w zachowaniu i powiększeniu źródeł dochodów państwa i w dawaniu prawom wiernego i istotnego wykonania.

1830. W zarządzie ministra finansów zostają wszystkie dochody państwa wyjąwszy poborów guberniowych, okręgowych lub powiatowych, miejskich, włościańskich i wszelkich innych podatków.

1838. Stosownie do siły i obfitości źródeł dochodów państwa minister naznacza sposoby na zaspokojenie rozchodów, które z tego powodu należą do jego rozpatrzenia.

1839. Stosowne naznaczenie stanowi rozchodów państwa jedną z najistotniejszych czynności w sprawach finansowych.

1843. Rozchody dzielą się na konieczne, użyteczne i ~~zbyteczne~~ nadzwyczajne. Wszystkie inne do tych nie należące mają być uważane za zbyteczne

147 Sporządzanie budżetów corocznych.

1853. Ogólny roczny finansowy budżet składa się z dwóch części: pierwsza zawiera obliczenie wszystkich dochodów, druga obliczenie rozchodów.

1859. Rozchody użyteczne powinny być robione według możności z dochodów tych samych ~~samych~~ zakładów, na które się one używają – jedynie nadzwyczajne wypadki wyjmują się od tego prawa.

1865. W powiększaniu dochodów państwa minister przestrzega aby nowe sposoby nie niszczyły źródeł wewnętrznego dochodu państwa, aby ciężkie ~~równo~~ na wszystkie stany, aby sposób ściągania ich dla rządu nie był z wydatkami a dla prywatnych z uciskiem.

1870 Po zatwierdzeniu rocznego finansowego dochodu, mini-

ster finansów przeprowadza je dla wykonania do departamentu kassy państwa

1877. Minister finansów ma obowiązek używać wszelkich możebnych środków dla utrzymania handlowego kredytu i w ogóle zaufania prywatnych do rządu.

Władza i obowiązki ministra finansów w zarządzie dobrami państwa w ogóle.

1878. Ministerstwa stara się o dostarczenie wszystkim częściom zarządu dobrami państwa ludzi świadomych i zdolnych.

1881. Izby skarbowe i inne władze podległe ministerstwu finansów mają w danych razach prawo robić określenia o sprzedaży bez wyroku ministra, jeżeli ocena gmachów nie przenosi 300 rubli a ruchomości 1000 rubli.

149.

151

O zarządzie skarbowem chłopami w szczególności

1886. Przy przejściu chłopów w stan miejski lub kupiecki minister przestrzega, żeby zgromadzenia chłopów przezto nie słabnęły i nie obciążały się spadającym na nich obowiązkiem płacenia podatków.

151.

152

O zarządzie dóbr arendowych

151.

153

O zarządzie lasów.

1890. Minister stara się o urzą-
dzenie i udoskonalenie zą-
rządu lasami. Dla tego zbiera
zdolniejszych urzędników kształconych
w leśnych instytutach rossyjskich.
Dla cudzoziemców coś pragną-
cych niej wstąpić służbę nazwracia
pomiędzy prób wobec depar-
tamentu i professorów obcych.

152 zarząd artykułami czynszowemi i gorzelnianymi zakładów.

154

1894. Minister finansów przestrzega żeby czynszowe artykuły przynosiły skarbowi odpowiedni dochód.

1896. On postanawia wnelkie budowy w zakładach gorzelnianych, znosić niepotrzebne, wznawiać dawne i wznosić nowe.

153 Władza i powinność ministra finansów w zarządzie górniczemi i solnemi sprawami.

1898 Górniczy korpus ze wszystkiemi swemi zakładami, zostając pod głównem naczelnictwem ministra finansów, odnosi się we wszystkiem do Departamentu górniczych i solnych spraw i odbiera od niego potrzebne postanowienia.

1902. Minister finansów ma staranie o zaopatrzeniu mennic w metale, potrzebne na wyrób monety.

1906. Główną zasadą, na której górne zakłady powinny być oparte, jest to, żeby one wspierały prywatną przemysłowość a nie były jej przeszkodą.

1913. Minister może dozwalać prywatnym poszukiwania w rządowych ziemiach rud, metali

drogich kamieni i t. d. lecz tylko w Syberyi i kraju zakaukazkim.

1921. We względzie zradeł sołnych minister finansów stara się, żeby każda gubernija była zaopatrywana w sól z miejscowości jak najbliższej.

1924. Minister finansów stara się o rozszerzenie kopalń minerałów nie tylko dla wewnętrznego zaopatrzenia państwa lecz i dla wywozu za granicę.

154.

Władza i obowiązki ministra finansów co do zewnętrznego handlu.

1927 Najważniejszym obowiązkiem ministra finansów w tej części jest udoskonalenie zarządu komór celnych, strzeżenie praw i korzyści zagranicznego handlu i usuwanie wszystkich przeszkód tamujących jego swobodny bieg.

1946 Zewnętrzny handel jako zmierzający ku wielkiemu pożytkowi państwa zasługuje na szczególne poparcie rządu i dlatego powinien być zachęcony przez usunięcie wszelkich przeszkód jak przy wprowadzaniu tak i przy wywozie.

Władza i obowiązek ministra finansów co do zarządu różnemi poborami.

1950 Minister finansów powinien mieć na względzie 1. przyprowadzenie podatków do możebnego zrównania przez rozdzielenie ich na ziemie 2. przyprowadzenie do zupełnej pewności wszystkich ziemskich i miejskich powinności; prawidłowości w ich rozkładzie i użyciu i wyszukiwanie dogodniejszych i prostszych sposobów do zaradzenia ogólnym potrzebom.

1955. Pod nazwą pieniężnych ziemskich powinności rozumieją się pobory postanawiane w każdej gubernii na utrzymanie różnych wymagań - jak rozkwaterowanie wojsk, utrzymanie poczt.

1956. Przedmioty tych obowiązków

postanawiają się tym samym porządkiem jak w ogóle podatki. Żadna powinność nie może istnieć bez istotnego potwierdzenia prawem.

1959. W każdej gubernii spis ziemskich powinności przedewszystkiem wnosi się na rozpatrzenie zebrania dyrektorów wybranych przez szlachtę i mieszczaństwo. Bez tego rozpatrzenia żaden spis nie może mieć swej działalności — dozór nad tem należy ~~do~~ ministra finansów

156 158

Władza i obowiązki ministra finansów w zarządzie kassą państwa.

1974. Wszystkie najwyższe ukazy o pieniężnych wypłatach z kassy państwa posyłają się na ręce ministra państwa przez postanowionym sposobem państwa.

157 159

Nakaz ministerstwu spraw wewnętrznych.

1982. Wszystko co w ogólnym nakazie ministerskim oznaczono: 1) o stopniu i granicach władzy ministrów - 2) o ich stosunkach do różnych ustanowień 3) o stosunkach ministrów z różnemi władzami i osobami im równemi 4) o działaniu ministrów na podległe im zarządy i t. p. należy w ogóle do wykonania ministerstwa praw wewnętrznych.

O władzy i powinnościach ministra ~~[illegible]~~ spraw wewnętrznych w ogóle.

1984. Minister uwalnia od obowiązków według swej woli: 1) Naczelników wydziałów w departamentach i im równych stopniem 2) członków komitetu budowli 3) członków rad opiekuńczych przy szkołach dzieci kancelaryjnych służących 4) Inspektorów nad petersburgskiemi koloniami 5) Inspektorów kwarantann i wiceinspektorów.

1987 Może i wyższych urzędników uwalniać lecz obowiązany jest donieść o tem bezzwłocznie do najwyższej wiadomości.

1989 Minister może odkładać termin szlacheckich i wiejskich wyborów z powodu poboru wojskowego — i zmieniać stałe terminy gubernijalnych zebrań.

1990. Stanowi pożyczki aż do 10000 rubli dla zabezpieczenia furażu

1992. Ustanawia zdobywanie w miastach gubernijalnych różnych potrzebnych budowań z dochodów miejskich do 5000 rs. lecz tylko jeżeli wydatki mogą być pokryte gotowemi miejskiemi dochodami i jeżeli plany są nakreślone zgodnie z ogólnemi planami —
w przeciwnym razie odnosi się do Komitetu ministrów.

1993. Zarządza wszystkiem co się odnosi do zarządu ekonomicznej części medycznej w gubernijach i ministerstwie wojny i morskiem

1997. Ma w swoim zarządzie radę medyczną — medyczną akademiję petersburgską — nadanie stopni medycznych i farmaceutycznych — dozwolenie medycznej praktyki i cenzura dzieł lekarskich.

159. ~~Władza i obowiązki ministra spraw wewnętrznych w policyi.~~

2001. W miarach wykonania należących do działalności policyjnej ministrowie znoszą się bezpośrednio z władzą gubernijalną.

2003. Stosunki policyi do wojennego zarządu §g. - 1) co do poborów wojskowych - kwaterunku wojsk - straży wewnętrznej - pomocy w przewozie żywności i ruchu wojsk.

2004. Do ministra spraw wewnętrznych należy zaradzanie potrzebom kwaterunkowym i zapobieżeniu zbytecznym wymaganiom.

2007. Przestrzeganie, aby gubernijalne i powiatowe komendy wewnętrznej straży wykonywały prawne żądania władz obywatelskich odnoszące się do ogólnego bezpieczeństwa.

2008. Co do zaopatrywania wojska w żywność pomaga ministerstwu wojny i wsparciem.

2010. W ważniejszych przewinie-
niach tylko śledztwo należy do
policyi.
2012. Po ukończeniu sądu policyja
wykonywa jego wyrok.
2014. Ziemskie przewozne powin-
ności ~~w~~ użycia na ziemskie
lub miejskie wymagania nale-
żą do ministra spraw wewnę-
trznych.
2016. Cenzura wydawanych dzieł
należy do ministerstwa oświecenia.
2017. Minister spraw wewnętrznych
pozwala zakładać nowe typografije
i litografije.
2019. Zarządza szkołami dla dzieci
kancelaryjnych służących.

162

160. O szczególnej odpowiedzialności ministra spraw wewnętrznych.

2021. W przedmiotach wykonania policyi rozporządzeń innych ministerstw — minister spraw wewnętrznych odpowiada tylko za wykonanie literalne.

Kartka 3.

163

161 O składzie i przedmiotach zarządu Kapituły.

2026. Kapitułę orderów stanowią: 1) Kanclerz orderów 2) Ober mistrz ceremonij Orderów, Kassyjer orderów — mistrz ceremonij Sekretarze i heroldowie każdego orderu.

2027. Kanclerz powinien być z kawalerów orderu św. Andrzeja

2032. Officyjałowie stanowiący powiedzenie kapituły naznaczani i uwalniani bywają przez samego cesarza

2034. Dla odbywania spraw są przy kapitule:
1) Kancellaryja
2) Ekspedycyja orderu św. Anny
3) Ekspedycyja znaku wszechczelnej służby

162 Kart. 3. a.

164

Kancellaryja kapituły V

2036 Różne obowiązki w kancellaryi kapituły mogą wypełniać osoby nie należące do składu jéj posiedzenia.

2039. Kancellaryja kapituły dzieli się: 1. na ekspedycyją urządzającą 2. ekspedycyją kawalerską 3. rachunkową 4. wydział kontroli orderu Św. Anny i znaku nieskazitelnéj służby 5. wydział orderu Białego orła i św. Stanisława. 6 eksp. kassy 7. część egzekutorska 8 Stół dziennikarski i 9. Archiwum.

163 Kurl. - 3. - C. 165

O ekspedycyi urządzającej

2042. Przedmioty pierwszego stołu tej tej ekspedycyi są: 1. rozporządzenia o przygotowaniu orderów 2. rozporządzenia o ~~zam~~ umieszczeniu w sztablu znaków urządzanych do użycia. 3 rozporządzenia o przygotowaniu drukowanych blankietów — 4 rozporządzenia o przyjęciu do szkoły orderu św. Katarzyny córek nieżonatych kawalerów 5) załatwianie spraw gospodarczej części kapituły.

2043. Do przedmiotów drugiego stołu należą: 1. odbywanie spraw stosownie do ukazów rządzącego senatu — 2 spraw o naznaczeniu ~~zwolnienia~~ i nagrodzie urzędników kapituły 3) sprawy o użyciu i obrocie kapitału.

164 O ekspedycyi kawalerskiéj

2044. Kawalerska expedycyja zarządza ~~zakładowi~~ odbywaniem spraw wszystkich w ogóle co do orderu św. Andrzeja Aleksandra newskiego, Katarzyny, Jerzego i Włodzimierza.

2045. Składa się z 3 stołów. 1/ orderu św. Jerzego 2/ orderu św. Włodzimierza i 3/ innych orderów i nagród.

Karz. 3. 6.

167

165 O expedycyi rachunkowej.

2050 Dzieli się na 5 stołów: 1. buchalterski 2) o odbywaniu komandarskich dochodów 3. O wydawaniu emerytury niższym Duchownym urzędnikom 4. Dla jednorazowego wniesienia opłaty za order. 5 Kontroli.

2061. Pierwszym obowiązkiem kontroli jest zebrać najwiarogodniejsze wiadomości o obecnem położeniu jej części.

2065. Do kontroli wchodzą: 1. stosunki różnych osób na ręce kanclerza z objawieniem najwyższych rozkazów. 2. wypisy z dziennikow Komitetu ministrów z rezolucyjami cesarskiemi 3 przedstawienia kanclerza 4. ~~wyprav~~ odpowiedzi na żądania kanclerza 5. Stosunki Ministra Ceremonij i 6. Prośby.

~~[illegible]~~ kancel.

166. Wydział Orderu Orła Białego i św. Stanisława.

168

2124. Składa się: z Zarządzającego dwóch urzędników stanu i ich pomocników - tłumacza i służby kancelaryjnej.

2125 W tym wydziale odbywają się wszelkie sprawy cesarskich i królewskich orderów Białego orła i św. Stanisława - Dla tłumaczenia zaś ich na język polski jest oddzielny urzędnik przy kancelaryi orderów

Kart. 3.e

169

167. VI O ekspedycyi kassy

VII O części egzekutorskiéj

VIII O stole dziennikòw -

168

kancel.

170

O ekspedycyi orderu Świętej Anny.

2131 Składa się z zarządzającego, Sekretarza, pomocnika jego, kancelistów Stołu i innych etatowych urzędników

169. O ekspedycyi znaku nieskazitelnej służby.

171

2171. Ta ekspedycyja składa się: z zarządzającego, sekretarza, jego pomocnika, trzech naczelników stołu, dziennikarza, ich pomocników i Egzekutora.

kancel.

1195 Starsi urzędnicy obchodzą się z młodszymi z przynależną grzecznością, też z zdaniem, należną od nich dokładnością, a młodsi okazują posłuszeństwo w bezwarunkowem wykonaniu poruczanych im zajęć.

Zewn. 1.

Rzecz o order. znakach zewnętrznie i wewnętrz. W pierwsz. co przekonaniu ? w drug. co w sta[illegible]

Ten-ci [illegible] przekonanie jest oraz Wielkim Mistrzem lub Mistrzyni Najjaśn. Panująca (art. 2203-4) [illegible] w zwyczajnem znaczeniu urzędem [illegible] kanclerza [illegible] Ministrem dworu który sprawuje się opieka jako Dygnitarzem jest. Tylko ci którzy razem z nim stanowią radę kapitułą się zwyczajem zachodniej Europy (Du Cange p. w. Diaconissa caballarius capitulum) nazywając

urzęd. znaki zewnętrzne od reszty [illegible] wyróżnia[illegible] jako Kawalerom przy [illegible] Dygnitarzy, z [illegible] (Prałaci) które się przez przekładowi [illegible]

mają być [illegible] lub i z tych [illegible] zwani. Tak nie wszyscy urzędnikami [illegible] którzy czer[illegible] kasyer orderów, Ministre [illegible] ale Ofi[illegible], Sekretarze i Heraldowie z kapituły czynnie którzy posiedzenia kapituły [illegible] Dygnitarzami, [illegible] [illegible] niby Dygnitarzami i od obowiąz[illegible] [illegible] Cesarz [illegible] i [illegible] zwalnia (art. 2033)

orderów nadanie [illegible] (art. 2032) urzędnikami zwyczajnemi (art. 2026-27)

Ku pomocy kapitule której kancelarya, mniej więcej podobnie co kancelarye dygnitarstw urządzana, z których ci co urzędnikami zwane, mają szczególne obowiązki i szczególne [illegible] (art. 2034, 2036, 2039)

Jest ekspedycya urzędzająca [illegible]

171 ~~dzielnicowy~~ prawo

173

Ogólne postanowienia

2200 ~~Ordery~~ są: św. apostoła Andrzeja Pierwszozwanego; św. wielkiej męczennicy Katarzyny; św. Aleksandra Newskiego; wojenny order wielkiego męczennika i zwycięzcy Jerzego; św. równego apostołom księcia Włodzimierza; św. Anny.

(2201. Do rosyjskich cesarskich orderów należą także pod nazwą cesarskich i królewskich orderów — białego orła i św. Stanisława

2202. ~~Cudzoziemcy~~ Rosyjanie mogą

prawo otrzymywać cudzoziemskie ordery lecz nosić je mogą tylko za najwyższem zezwoleniem

2203. ~~Gr~~ Wielkim mistrzem cesar-

Mistrz. skich orderów jest sam cesarz i ta nazwa jest nierozdzielną z świętą jego godnością —

2204. Order św. Katarzyny zależy od cesarza

Mistrzyni lecz cesarzowa jest jego mistrzynią i ten tytuł zachowuje do końca swego życia nawet zostawszy radową.

2209. Każdy order ma oznaczone swoje znaki i niewolno ich nikomu wprzęszać drogiemi kamieniami –

2210 Kawalerowie każdego orderu obchodzą corocznie dzień jego ustanowienia na cześć tego, czyje na swe nosi order – 8 listopada obchodzą ogólnie wszyscy kawalerów orderów, a w tym celu wyznaczone są oddzielne kościoły –

172. prawa i t. d.

O porządku nadania orderu i o aktach nadania

2213. Liczba kawalerów nie określa się

2214. Wszyscy W. W. książęta na chrzcie św. otrzymują ordery św. Andrzeja, Aleksandra i św. Anny a książęta krwi cesarskiej po dojściu do pełnoletności;

2215. Wielkie księżne na chrzcie otrzymują order św. Kataryny a księżne krwi cesarskiej po dojściu do pełnoletności.

2217 Nie mający rzeczywistej służby nie może być przedstawiony do żadnego orderu.

2218 Osoby stanu kupieckiego wyłączają się od przedstawiania do orderu.

~~Prawa~~ Kamel.

175

173 Prawa i obowiązki przywiązane do orderów

2229 Osoba posiadająca order nazywa się kawalerem tego orderu – prócz duchownych

2233 Patenty na ordery od wojskowych kawalerów po ich śmierci odbierają się.

2258. Dla wypełniania powinności wybiera ogólne zebranie sześciu każdej nazwy.

2259. Z każdej nazwy jeden kawaler zostaje przy kanclerzu dla wypełniania ogólnych obowiązków.

174. prawn 17. S.

O przypadkach zwrócenia znaku do kapituły i pozbawienia orderów.

2287. W razie przewinień przewidzianych kanonami kawalerowie są pozbawiani orderu, ~~i zna~~ z odebraniem znaku dopiero po potwierdzeniu przez cesarza sądowego wyroku.

2288. Oficerowie zdegradowani na szeregowców zatrzymują order lecz nie mogą go nosić.

176

175 Oddziełnie wyjątki dla obdarowanych orderem cudzoziemców. prawa

177

2295. Cudzoziemcy posiadający ordery rossyjskie nie korzystają z komandorskich dochodów i pensyj.

II

2296. Cudzoziemcy zostający w służbie rossyjskiej chociaż i korzystają z tego prawa, po wyjeździe z Rossyi tracą je.

O officyjałach orderów

urząd

2302. Główny zarząd ma Kanclerz Orderów wybierany z kawalerów św. Andrzeja – i jest naczelnikiem Kapituły.

2307. Każdy order ma dwóch heroldów – noszących jego krzyż w pętlicy.

2313 Sekretarze orderów św. Jerzego Włodzimierza i Anny otrzymują pensyję.

177 utrzymania kawalerów ~~Kur~~ — 14 prawa — i ~~twórczości~~ — i ~~odznaczeń~~

179

O Summach

2314. Potrzebną na każdy order summę otrzymuje kapituła z kassy Państwa: na ordery św. Andrzeja, Katarzyny, Aleksandra i Anny 1ᵉ, 2ᵉ klassy pod nazwą kommandorskich do chodów; a na ordery św. Anny ostatnich 3ᵉ klass i św. Jerzego i Władzimierza wszystkich klass pod nazwą summ pensyjnych.

Kto? za co? szadala

180

178. O orderze św. Andrzeja

klasa 2319. Ten order ma tylko jedną klassę

2320. Na krzyżu tego orderu jest dewiza: za wiarę i wierność

2323. Nie zasługi lecz wola monar-sza nadaje ten order

2324 Kawalerowie orderu św. Andrzeja klasa prawa należą do 3ej klassy stanów pań-stwa.

2332 Kawalerowie orderu św. Andrzeja w przejeździe obowiązani zwie-dzać szkoły i dobroczynne za-obowiązani kłady a potem zdawać o tem rap-port do Cesarza ze swojemi uwa-gami

181

za co?

179. O orderze Św. Aleksandra Newsk-

2333 Ma jedną klassę –

2334. Gwiazda nosi dewizę: za oj-
czyznę i trudy

2342 Kawalerowie tego orderu mają
obowiązki w swej pieczy inwalidne domy
i wszystkie szkoły

180 ~~statut~~ kto? zaco?

182

Statut wojennego orderu św. Jerzego.

2344. Ustanowiony został ten order w nagrodę odznaczenia się i zachęcenia w sztuce wojskowej.

2346. Ma 4 klassy –

klasa Na gwiaździe dewiza: ~~za służbę i waleczność~~.

2348 Krzyż za wysłużenie szeregowników nosi napis: 25 lat i 18 kampaniy.

2350. Od otrzymującego order nie bierze się żadnej opłaty.

2351. Ten order uważa się za ustanowiony 26 Listopada 1769 r., w którym Cesarzowa Katarzyna II włożyła na siebie jego znaki.

2352. Do tego orderu należy także znak odznaczenia się dla niższych wojskowych stopni –

Uczczeni orderem św. Andrzeja

2355. Czyni godnym (kto) orderu św. Andrzeja
1) szczególne czyny wojenne i
2) wysługa nieskazitelna przepisanych terminów.

2365. Służącym w nieregularnych kozackich ~~[illegible]~~ północnych, za służbę liczy się tylko czas, który przebyli na kordonach.

2386 Służba morskich oficerów na okrętach rossyjsko-amerykańskiej kompanii z kupieckich liczy się do 25letniej wysługi, też do do 18 kampanii nie uważa się.

2, 182. ~~Praw~~ prawa prawa i przywileje kawalerów orderu św. Andrzeja

24 11. Po śmierci kawalera, żonatego, który brał pensyję, prawo(wdowa) wdowa jeszcze przez rok z niej korzysta.

184

183. ~~Statut~~ za co 185

Statut orderu Św. Władzimierza.

2451. Order ten ustanowiony na ~~zachętę służby wojskowej i obywatelskiej.~~ chwałę

2453 Ma 4 klassy, z których dwie pierwsze nazywają się klassami wielkiego krzyża.

2454. Na gwiaździe napis: korzyść ~~honor i sława~~

184 O zaszczyceniu orderem św. Włodzimierza

2460. Orderem tym mają być zaszczyceni prócz osobiście znanych cesarzowi następujący:

1) posiadający świadectwo od swej zwierzchności, że służbą i pilnością przyprowadził do porządku ważną część

2.) kto będąc prezydującym sądu szczególnym usiłowaniem i pilnością sprawił, że zaniedbane od dwóch lub trzech lat sprawy ukończono

10) kto przedstawił projekt pochwalony i przyjęty przez rząd, któryby bez obciążenia narodu powiększył dochody państwa przynajmniej na 100000 rubli, lub gdyby się widocznie przyczynił do pomyślności cesarstwa albo jego praw; lecz to prawo nie rozciąga się na arendarzów, liwerantów, entreprenerów, których nadanie lub usłużność łączy się podług ich wyrachowań z własnemi ich korzyściami –

185 Zaszczyceni orderem świętej Anny

2576. Prawo do otrzymania orderu świętej Anny mają nie tylko ci, którzy wykonywali swoje powinności we wszystkich przypadkach według obowiązku, przysięgi i honoru ale i ci, którzy szczególnie odznaczyli się korzyściami dla dobra ogółu, ~~czyli stanu~~ ojczyzny-

187

~~Nadan~~ Kar. i zakon.

Porządek przedstawienia i zaszczycenia orderem św. Anny

2525. Orderem św. Anny mają być zaszczycani prócz osób których ~~godności~~ zasługi osobiście są znane cesarzowi, przedstawiani spisem o odznaczeniu się urzędników.

II

2527. Władze przedstawiają do nagrody orderem św. Anny urzędników wojennych i cywilnych dopiero po nieprzerwanem wysłużeniu w oficerskich rangach 15 lat; wyjąwszy czyny, które im dają według tego statutu, prawo do nagrody w każdej chwili.

~~Nadaty~~ Korzyści

187. Szczególne prawa i przywileje kawalerów orderu Św. Anny

2546. Dla pierwszego stopnia jest w komplecie 42 komandorów, dzielących się na dwa oddziały: w 1em 20 komandorów, 4 duchownych a 16 świeckich, każdy pobiera po ośmiset rubli; w 2em 22 komandorów, 4 duchownych a 18 świeckich, każdy pobiera po 400 rubli.

188. O znaku odznaczenia orderu św. Anny dla niższych wojskowych rang

2565. Wszystkie niższe szeregowe rangi półnoio armii, wewnętrznej straży, zarządu dróg kommunikacyjnych i floty mają prawo do tego znaku po nieskazitelnem i nieprzerwanem wysłużeniu 20 lat w frontowej służbie.

gsalaska krz

O orderze św Katarzyny

2590. Order ten ustanowiony na pamiątkę oswobodzenia Piotra Wo ~~ze~~ z znakomitej potyczce nad Prutem, i na pamiątkę innych poprzednich oswobodzeń.

2591. Dzieli się na 2 stopnie: pierwszy Dam większego krzyża drugi Dam mniejszego krzyża.

2595 Po mistrzu orderu św. Katarzyny bezpośrednio następuje dyjałowniczka

2596 Tytuł dyjałowniczki należy żonie następcy tronu, lub gdy jej nie ma, to pierwszej wielkiej księżnej

2597. Zaś gdy cesarzowa wdowa jest mistrzem orderu, to dyjałowniczką jest żona cesarza panującego

190 ~~Stanowi~~ język.

1921

O cesarskich i królewskich orderach Białego orła i św. Stanisława.

2616. W ogólnym porządku starszeństwa rossyjskich orderów order Białego orła idzie po orderze Aleksandra newskiego, a św. Stanisława po orderze św. Anny.

klasa

2620 ~~Stat~~ Najwyższe dyplomy dla poddanych cesarstwa piszą się tylko w rossyjskim języku, a dla poddanych królestwa polskiego i w polskim.

kancelar.

191 ~~Rozk~~ Kom? Komisji 193

Znak nieskazitelnej służby
dla wojskowych i cywilnych
urzędników

2631 W nagrodę gorliwej i nie-
skazitelnej służby ustano-
wiony oddzielny znak jako
dowód monarszego poważ-
zania.

2635. Korzystać z praw do tego
orderu mogą wszyscy bez
wyjątku rangi.

2639 Znak nieskazitelnej słu-
żby naznacza się za wysługę
w klassowych rangach 15,
20, 25, 30, 35, 40 lat i t.d.
dodając po 5 lat do każdego
terminu wysługi.

192.

Statut maryjskiego znaku wrêczaj nieskazitelnej służby.

2738 Ustanowiony w nagrodę dla osób płci żeńskiej za długoletnie gorliwe spełnianie określonych niżej obowiązków.

2739. Ustanowienie to nadane zostało od 14 Października 1828 roku na pamiątkę urodzin cesarzowej Maryi Teodorowny.

193. Dodatki 195

Formy ukazów rządzącego senatu

Instrukcyja dla senatorów przeznaczanych do guberniij dla ściągnięcia zaległości

Forma znoszenia się Ministrów między sobą i z osobami im równemi i forma przepisów ich osobom podwładnym

O szkodziechniczych komitetach i korrespondentach w guberniijach, zarządu (rady) rękodzielniczej, będącej przy departamencie rękodzieł i wewnętrznego handlu.

nazw sądów (art. 2042–3).
kuratorska (art. 2044–5) 2329.
2237. 2258–9) rachunko-
wa (art. 2115. 2016. 2065).

Czynności odbywają się
w języku ruskim. Jest
w wydziale orda Ksiądz
i St. Szani jest ...
...ki (art. 2124–5.) 2620)

Sekretarze są kancelarii i
Stałe. Do drugich należy
Sekretarz orderu św. Je-
rzego Włodzimierza i Anny
(2313).

2

I Podział cesarstwa w porządku zarządu gubernijalnego

1. Cesarstwo rossyjskie składa się: 1) z gubernij i ~~[illegible]~~ obwodów rządzonych według ogólnego postanowienia, 2) z gubernij, ~~[illegible]~~ obwodów i ziem rządzonych według szczególniejszych postanowień

2. Gubernije zarządzane według ogólnego postanowienia są: 1. Archangielska 2 Astrachańska 3. Białostocki (obwód) 4 Wileńska, 5 Witebska 6 Władzimierska 7 Wołogodzka 8 Wołyńska 9 Woroneżska 10 Wiatska 11 Grodzieńska 12 Ekaterynosławska 13 Kazańska 14 Kałużska 15 Kijowska 16 Kostromska 17 Kurska 18 Mińska 19 Mohilewska 20 Moskiewska 21 Nowogrodzka 22 Niżegrodzka 23 Ołoniecka 24. Orenburgska 25 Orłowska 26 Penzeńska 27 Permska 28 Podolska 29 Połtawska 30 Pskowska 31 Riazańska 32 Sanktpetersburgska 33 Saratowska

34 Symbirska 35 Smoleńska 36 Taurycka 37. Tambowska 38 Twerska 39. Tulska 40 Charkowska 41 Chersońska 42. Czernichowska 43. Jarosławska.

3. Gubernije, obwody i ziemie rządzone według oddzielnych postanowień są: I Gubernije Ostzejskie 1) Liflandska 2) Estlandzka 3 Kurlandzka. II Gubernije Sybirskie: w Syberyi zachodniej: 1 Tobolska, 2 Tomska 3. nadgraniczny zarząd syberyjskimi Kirgizami; w Syberyi wschodniej: 1 Jenisejska 2. Irkutska z należącemi do niej nadmorskiemi zarządami: ochotskim, kamczatskim i Troicko-sawskim 3) Obwód Jakutski III Obwód Kaukazki IV Zakaukazki kraj 1. Gruzyńsko-Imerytyńska 2. Obwód Kaspiski V Obwód Bessarabski VI ziemie wojsk kozackich VII ziemie koczujących plemion.

5 W każdym powiecie wsi rządowych włościan także wolności, a nawet i kolonije doty-

czają się do oddzielnych urzędów.
W włości jest 6000 dusz a w od-
dzielnym urzędzie od 2 do 4 tysię-
cy dusz
6. Miasta są: gubernijalne, powia-
towe i niepowiatowe. Niektó-
re zaś miasta zostają pod zarządem
Naczelników miasta.
8. Części miasta dzielą się na kwar-
tały uważając w każdym śre-
dnio od 50 do 100 domów
9. Miasta w których liczba obywateli
nie przewyższa 200 domów dzielą
się tylko na kwartały bez części;
jeżeli zaś miasto nie ludne,
lecz ma przedmieście albo
wieś wielką, to dzieli się na
dwie części; jedną stanowi samo
miasto, drugą przedmieście

3. Główny podział władz rządowych, zarząd i ich przedmioty.

3

198

10. Główny podział władz rządowych jest trojaki: 1) według przedmiotów ich zarządu 2) według rozciągłości okręgu, na który czynność zarządu rozciąga się 3) według stopnia władzy w rozstrzyganiu spraw.

20 według ~~zarząd~~ przestrzeni zarządu władze dzielą się na gubernijalne, powiatowe albo okręgowe, miejskie i wiejskie.

22. powiatowe władze są: 1. Sądziemski, 2. kassa powiatowa 3. zarząd okręgowy dóbr państwa 4. Sąd powiatowy 5. Urzędnik powiatowy.

23. Miejskie władze są: 1. Naczelnik miasta, oberpolicmajster 2. Rada miejska 3. Miejski magistrat 4 Ustne sądy 5. Nadworne sądy.

24. wiejskie władze są: 1 Urzędników rządowych a) zarząd wiejski b) wiejski przełożony ze starostami, poborcą, i dozorcą zapaso-

wego magazynu zboża.
2. U chłopów udzielnych
a) wiejski urząd i b) wiejscy
starostowie.

26. Władza gubernijalnych
władz rozciąga się na po-
wiatowe i ~~okręgowe~~ miejskie;
powiatowych na wiejskie
Zakres władzy miejskiej ogra-
nicza się na mieście, w któ-
rem one ustanowione,
wraz z przedmieściami;
wiejskich na przestrzeni
ziemi należącej do wsi.

27 Władza każdego zarządu
polega na naznaczaniu
ludzi do czynności, na dozo-
rze podwładnych, na roz-
strzyganiu spraw i przyjęciu
miar dla wykonania praw,
na przedstawianiu wyż-
szej władzy.

31 ~~Gdy~~ Gubernijalne sądowe
władze w stosunku do Rzą-
dzącego senatu nazywają
się średniemi, a powia-
towe niższemi.

4. O składzie i urządzeniu posiedzenia

33. Posiedzenie składa się z prezesa i członków, — w sądowych władzach posiedzenie nie może być złożone z mniej jak z 3 osób.

35 Posiedzenia bywają zwyczajne i nadzwyczajne

36. Zwyczajne posiedzenia bywają codziennie prócz soboty, niedzieli i świąt.

39. Nadzwyczajne posiedzenia bywają 1) dla wysłuchania najwyższych ukazów 2) dla ważnych spraw, wymagających pośpiechu 3) Dla prędkiego rozstrzygnięcia spraw, przy wielkiem ich nagromadzeniu.

43 Skrócone. Nikt nie może się uchylać od obecności na posiedzeniu, z powodu starości lub choroby; wtedy bowiem powinien żądać uwolnienia od ~~służby~~ obowiązku

44. Prawne przyczyny nieobecności są: choroba, inne zajęcia służbowe — uwolnienie za urlopem.

47 Skrócone. Kto się spóźnia na posiedzenie, musi odsiedzieć dwa razy więcej - a kto niedosiedzi do końca, podpada wytrąceniu tygodniowej pensyi za każdy tydzień.

54. Przy wejściu i wyjściu prezesa, członkowie powstają. | Skrócone

58. Z obcych nikt nie może wchodzić na posiedzenie; krzesło mają tylko osoby szóstej klassy i posiadające order św. Włodzimierza.

62. Kancellaryja sądowych władz składa się z Sekretarzy, naczelników stołu, protokulistów, Registratorów i innych urzędników etatowych.

72. Do archiwum wchodzą: 1) Sprawy ostatecznie ukończone. 2) Sprawy, w których uczestniczące osoby nie stawiły się na oznaczony termin. 3) Książki i dowody niepotrzebne do bieżących spraw.

92 Skrócone. Urzędnicy i służba kancellaryjna i prezesowi i członkom winni uszanowanie i posłuszeństwo; lecz w razie rozkazów przeciwnych prawu powinni donosić wyższej władzy.

5 O wstępieniu spraw.

99. Żadna prośba i w ogóle żaden papier należący do sprawy nie może być inaczej przyjęty jak w samej władzy; w przeciwnym razie przyjmujący ją naraża się na naganę a podający płaci 30 rs.

106. Stołowe rejestry utrzymują się dla zaznaczenia, co w jakiej sprawie uczyniono. } skrócone

107. Skrócone. Utrzymuje się dwa stołowe rejestry: pierwszy dla ukazów, drugi dla spraw.

113. Jeżeli ustna prośba uznaną będzie godną uwagi, to zapisuje się do dziennika i członkowie zaraz ją rozstrzygają i objawiają proszącemu rezolucyję.

115. Kancellaryja obowiązaną jest przygotowywana do słuchania sprawę objaśniać wszystkiemi okolicznościami po czem dopiero przedstawia do rozstrzygnięcia posiedzeniu.

120. Skrócone. Wypisy powinny być ułożone podług punktów ze wszelką możebną dokładnością, aby one ~~jed~~ razie

zaginięcia oryginału, może go zastąpić.

124. Sprawka zawiera wszystkie wiadomości, akty, dokumenty i tym podobne.

129. Skrócenie. Sprawozdanie sprawy powinno być jak najprędsze i nigdy nie dłużej jak w 6 miesięcy od dnia wejścia sprawy.

137. Skrócenie. Po wysłuchaniu dokładnej zapiski, członkowie rozumiawszy rzecz przystępują bezzwłocznie do rozpoznania sprawy mając każdy prawa i obowiązek podawać rady i objaśnienia.

148. Wyrok nabiera się rzeczywistym, gdy uchwaliło go niemniej jak 3 członków.

150. Dziennik jest każdodzienna zapiska o wszystkich czynnościach władzy.

155. Dziennik podpisuje się przez tylko członków, którzy byli na posiedzeniu.

159. Po podpisaniu dzienniki idą na przejrzenie Prokuratora albo Stryapczego.

6. O wykonaniu i odesłaniu spraw

171. Wykonanie polega na: 1) objawieniu wyroku procesującym się i 2) w przygotowaniu różnych potrzebnych papierów.

174. Wychodzące papiery przygotowuje się na podstawie protokołu lub dziennika.

178. Papiery składające przepisowe są: ukazy, zawiadomienia, doniesienia i raporty.

184. W każdej władzy utrzymuje się dwa rejestra dla spraw wychodzących; w jeden wciągają się raporty, doniesienia i przedstawienia; w drugi zakommunikowania równym władzom, ukazy i polecenia władzom i osobom podwładnym.

7. O porządku znoszenia się władz sądowych.

194 Władze wyższe przesyłają do podwładnych i odbierają od nich raporty i doniesienia.

197. Skrócone Powiatowe i miejskie władze o dostarczenie im potrzebnych spraw znoszą się i z równemi i z wyższemi władzami zostającemi w innych guberniach; lecz gdy chodzi o osobę to nie mogą bezpośrednio się znosić.

199. Skrócone Znoszenie się z rządami W. Ks. Finlandzkiego odbywa się: 1. co do przedmiotów, których wykonanie tyczy się jednej lub wszystkich gubernij finlandzkich jak o zaaresztowaniu majątku, ściganiu zbiegów –
2/ co do spraw wykonawczych jak o przesłanie pieniędzy, dostarczenie wiadomości –
3/ co do spraw policyjnych gubernij graniczących z Finlandyą
4/ co do pojmania dezerterów
5/ co do spraw o poszukiwaniu towarów potajemnie wprowadzonych z Finlandyi do cesarstwa i t. p.

O sprawozdaniach urzędów

209. Sprawozdanie o sprawach zawiera się 1) w comiesięcznych wiadomościach przedstawianych wyższym władzom 2) w terminowych wiadomościach o liczbie spraw ukończonych i nieukończonych.

O odpowiedzialności urzędów i urzędników. 9.

229. Gorliwie spełniającego powinność cicha nagroda; zaniedbanie obowiązku pociąga za sobą karę

230. Bez sądu mogą nastąpić: uwaga, nagana, opublikowanie, areszt, i oddaleni od obowiązków.

234. Nagana jest wyższym stopniem uwagi; bywa ostrą i zwyczajną

244. Odmwięcie i oddaleni od obowiązków odbywa się bez formalnego sądu

245. Wyzucenie ze służby następuje zawsze po wyroku sądu.

254. Jeżeli raz mianowany do służby okaże się do niej niezdolnym, to władza mobilizowany go, przedstawia komitetowi, który naznacza go do innej łatwiejszej, lub odmawia przyjęcia go do służby.

O Granicach władzy w odbywaniu i wykonaniu spraw

258. Żadna sprawa nie rozpatruje się w wyższym stopniu sądu jeżeli nie była rozstrzygnięta w niższym.

O naczelnikach gubernij

268. Naczelnikami gubernij są: 1. Wojenni generał-gubernatorowie, i wojenni gubernatorowie 2. Cywilni gubernatorowie.

O głównych naczelnikach gubernij

270. Póki główny naczelnik znajduje się w powierzonej mu guberniji, póty nowłada[?] nad wszystkiemi powierzonemi mu zarządami; lecz w razie choroby lub nieobecności nie może sam przelać tej władzy na innego

284. Wojenni urzędnicy tylko z najwyższem rozporządzeniem przeznaczonymi bywają na urzędników Głównych naczelników guberniij.

O cywilnych gubernatorach.

287. Cywilny gubernator jest zarazem Prezesem w Prykazie Społecznego dozoru – w kommissyi narodowego zaopatrzenia w żywność – w gubernijalnej kommissyi budowli – w g. kom. dróg – w gubernijalnym komitecie ospy – w wydziale Rady handlowej i w komitecie rękodzieł – w gubernijalnym komitecie ziemskich obowiązków i w gubernijalnym statystycznym komitecie.

295 Cywilni gubernatorowie dbają o bezzwłoczne ogłoszenie praw, manifestów i rozkazów cesarskich – oraz ukazów Senackich.

323. Cywilni gubernatorowie powinni wspierać duchownych prawosławnych w zachowaniu praw kościoła –

331. Cywilni gubernatoro-
rowie znoszą się z Zebra-
niem Szlachty nie ina-
czej jak przez marszałka
gubernijalnego, który
zawiadamia o wszystkich
postanowieniach Zebra-
nia.

O kancellaryjach i urzędnikach zostających przy gubernatorach cywilnych

641. W zachodnich guberniach do kancellaryi gubernatorów cywilnych mogą być zaliczani według Ustawy o Służbie pragnący wejść w obowiązki ziemskiej i miejskiej policyi

O składzie rządu gubernijalnego

Posiedzenie

648. (Rządu gubernijalnego prócz w gubernijach mających oddzielne postanowienia, zostają pod przewodnictwem Głównego naczelnika guberniji, a w jego nieobecności pod przewodnictwem gubernatora cywilnego

649. Starszy z Radców rządu gubernijalnego nazywa się vicegubernatorem.

O ogólnem posiedzeniu rządu gubernijalnego.

O sprawach rada gubernijalnego

66 § W Radzie gubernijalnym odbywają się sprawy tyczące się:

1) ogólnego zarządu gubernii.

2) zachowania ogólnego porządku i spokojności

3) zachowania narodowego zdrowia

4) policyi gospodarskiej

5) budowli

6) zarządu skarbowego

7) zarządu sądowego

O porządku odbywania spraw w rządzie gubernijalnym.

O porządku znoszenia się rządu gubernijalnego.

O granicach władzy rządu gubernijalnego.

O sprawozdaniach i odpowiedzialności rządu gubernijalnego.

O składzie izby skarbowej

779 Izba skarbowa składa się z Prezesa, Radców, gubernijalnego kassyjera, gubernijalnego kontrolera, i z jednego lub więcej assessorów etatowych

782. Przy odbywaniu wszelkich w ogóle targów w izbie skarbowej, są obecni: gubernator cywilny, prokurator gubernijalny, i Stryjapisarz spraw skarbowych

O naznaczeniu i uwolnieniu urzędników Izby skarbowej.

O przedmiotach izby skarbowej

O istocie i granicach władzy izby skarbowej

O porządku znoszenia się izby skarbowej

O porządku odbywania spraw w izbie skarbowej

O odpowiedzialności izby skarbowej

20. 215

Postanowienia izby majątków państwa.

976. Ogólne postanowienie izb dóbr państwa stanowi się w guberniach: Archangielskiej, Astrachańskiej, Włodzimierskiej, Wołogodzkiej, Woroneżskiej, Wiatskiej, Ekaterynosławskiej, Kazańskiej, Kaluzkiej, Kostromskiej, Kurskiej, Moskiewskiej, Niżegorodzkiej, Nowogrodzkiej, Ołonckiej, Orenburgskiej, Orłowskiej, Penzeńskiej, Permskiej, Petersburgskiej, Połtawskiej, Pskowskiej, Rjazańskiej, Saratowskiej, Smoleńskiej, Taurydzkiej, Tambowskiej, Twerskiej, Tulskiej, Charkowskiej, Chersońskiej, Czernichowskiej, Jarosławskiej i w obwodach Bessarabskim, i Kaukazkim

Ogólne urządzenie izb dóbr państwa

980. Izba dóbr państwa ma dwa wydziały: 1/ gospodarski i 2/ leśny.

981. Do zarządu gospodarskiego wydziału należą: sprawy 1/ o chłopach rządowych w gubernii, o dziedzicznych osadnikach 2/ zarząd skarbowemi niezaludnionemi ziemiami

983. Gospodarskie wydziały dzielą się na 4 ~~[illegible]~~ części.

O urzędach izby dóbr państwa

991. W leśnych wydzia-
tach pierwszego rzędu i
innych, naznacza się dla
pomocy gubernijalne-
mu leśniczemu [illegible] uczony
leśniczy, który go w cza-
sie choroby lub nieobecności
zastępuje

993. Prócz tego przy każdym
z tych wydziałów jest
mierniczy.

O naznaczeniu, uwolnieniu i utrzymaniu urzędników izby dóbr państwa

O składzie jej ogólnego posiedzenia

O jej przedmiotach

O porządku odbywania spraw

O zależności izby dóbr państwa

2. Nakaz izbie dóbr państwa

1. O utrzymaniu ksiąg w izbie dóbr państwa

Oddzielne postanowienie izb dóbr rządowych w guberniach: Wileńskiej, Witebskiej, Wołyńskiej, Grodzieńskiej, Kijowskiej, Mińskiej, Mohilewskiej, Podolskiej i obwodzie Białostockim

1621. Na te gubernije rozciąga się ogólne postanowienie z następującemi zmianami:

1/. Wszystko, co powiedziano w ogólnych postanowieniach o włościach, lub włądzach i osobach włościańskiego zarządu, odnosi się tu do wiejskich gmin.

2/ Do opieki izby dóbr rządowych należą tu i ci wolni ludzie, którzy mieszkają na ziemiach skarbowych

3. Kapitały rolnictwa i przemysłu wiejskiego dzielą się na gospodarski i remontowy inwentarski

O składnie każdej izby

1622. Dla sądowych spraw w każdej izbie jest oddzielny wydział. Dla tego każda izba ma 3 wydziały 1) gospodarcz. 2) leśny 3) sądowy

1623. Prócz tego przy każdej izbie jest gubernijalny lustrator

O urzędach izby

O naznaczeniu, uwolnieniu i utrzymaniu urzędników izby

O składzie ogólnego porządzenia izby

O przedmiotach izby

O porządku odbywania spraw

O utrzymaniu ksiąg

Nakaz izbie

Oddzielne urządzenie izb dóbr państwa w gubernjach Kurlandzkiej i Liflandzkiej

O składzie i urzędach każdej izby

O przedmiotach każdej izby

O porządku odbywania spraw

O zależności

O utrzymaniu ksiąg

O obowiązkach zarządzającego, członków i innych urzędników izby dóbr p.

O przedmiotach i istocie wła–

dzy izby dóbr państwa

O sprawozdaniach izby dóbr państwa

O odpowiedzialności izby dóbr państwa i jéj urzędów

O stosunkach izby dóbr państwa do gubernijalnych i powiatowych władz i osób

Urządzenie Izb sądu kryminalnego i cywilnego.

2207 W gubernijach Astrachańskiej Archangielskiej, Ołonieckiej Permskiej i Wjatskiej sprawy sądu kryminalnego i cywilnego zarządzają się w jednej izbie

2210. Prezesów izb sądu kryminalnego w gubernijach zachodnich postanawia rząd, a kandydatów przedstawia cesarzowi minister sprawiedliwości

2211. W gubernijach Astrachańskiej, Archangielskiej Ołonieckiej, Wiatskiej i Permskiej z przedstawionych przez Senat dwóch kandydatów wybiera się jeden według rozkazu cesarskiego

2213 Koledzy prezesów i radcy wybierani są przez Senat, na przedstawienie ministra sprawiedliwości a w gubernijach zachodnich przez ministra sprawiedliwości bezpośrednio.

2214. Na ławników izb wybiera dwóch szlachta, a dwóch gmina miejska.

2215. Ławnicy z szlachty zajmują w izbach miejsca podług większości głosów.

2216. W gub. Wiatskiej, Archangielskiej, Ołonieckiej i Permskiej ławników z szlachty naznacza rząd

2217 W gubernii Astrachańskiej przy niedostatku szlachty władza wybrawszy zdolnych urzędników przedstawia Senatowi.

2221 W razie spraw cudzoziemskich osadników, Izba wzywa deputata ze strony władzy kolonistów.

2222 W sprawach duchowieństwa, w izbie sądu kryminalnego zasiadają deputowani tego stanu.

28

220

O przedmiotach izb Sądu kryminalnego i cywilnego

2225. Przedmioty zarządu tych izb są 1: Rewizyja spraw kryminalnych 2. Pierwotne odbywanie spraw lżejszych w przekroczeniu obowiązków 3. Sprawy z powodu prywatnych skarg.

O istocie władzy powierzonej izbom sądowym

O granicach władzy izb sądowych

2242. W razie niezgodzenia się Naczelnika gubernii z postanowieniem izby sprawa idzie na rewizyją Senatu.

2246 Wyroki izb kryminalnych w sprawach z prawo nawróconych z prawosławia nie wchodzą w wykonanie, lecz przedstawiane są ministerstwu spraw wewnętrznych.

2258. Izba sądu kryminalnego jest drugim stopniem sądu; appellacyja od niej jest do departamentów Senatu; lecz sprawy do 600 rs. rozstrzygają się w niej ostatecznie.

O porządku znoszenia się izb sądowych

O składzie sądu kompromissowego — (Совѣстнаго)

2264. Sąd ten składa się z sędziego i dwóch assesorów; sędzia wybierany jest przez szlachtę każdej gubernii

2263 Assesorowie są wybierani przez szlachtę, kupców i osadników po dwóch.

2273 W guberniach Wiatskiej ~~Ołonieckiej~~ Archangielskiej i Permskiej, sędziego i dwóch assesorów naznacza rząd.

O przedmiotach i granicach władzy Sądu kompromissowego (sowiestnego)

2280. Gdy gubernator nie zgadza się z wyrokiem sędziego, przedstawia się sprawy Senatowi.

O porządku znoszenia się sądu kompromissowego (sowiestnego)

2287 Wyroki swe dla wykonania sędzia kompromissarski (sowiestny) posyła do sądu ziemskiego. ~~to~~

O składzie nadzoru gubernijalnego

2290. Nadzór w odbywaniu spraw w władzach gubernijalnych dokonywa się: 1/ przez władzę gubernijalną 2/ prokuratora gubernijalnego 3/ Senatorów czasowo do tego wyprawianych.

2292 Izba prokuratora rządzie gubernijalnym jest jakby izbą pośrednią prokuratora i striapczych.

2298. W gubernijach Petersburskiej i Moskiewskiej jest jeszcze trzeci Striapczy zwany indagacyjnym.

O przedmiotach czynności w gubernijalnym dozorze.

O istocie i granicach władzy Prokuratora gubernijalnego i gubernijalnych Stryjapczych

2305 Istota władzy prokuratora gubernijalnego polega na tem, że donosi władzy gubernijalnej o wszystkich nadużyciach a urzędy i ministrowi sprawiedliwości.

2306 Ministrowi sprawiedliwości gubernijalny prokurator ~~donosi~~ przedstawia wiadomości w terminach.

2309. Prokuratorowie i Stryjapczy mają krzesło na posiedzeniu, lecz w czasie rozstrzygania spraw wychodzą.

2310. Władze gubernijalne obowiązane udzielać prokuratorowi gubernijalnemu sprawy i wysłuchiwać jego wniosków; lecz sprawy w ogóle o majątki między Skarbem i prywatnemi nie przeprowadzają się do prokuratora.

2313. Wyjmuje się z pod zarządu prokuratorów: 1) władze sądowe, w których są oddzielni prokuratorowie 2) konkursy i handlowe sądy, w których obowiązek prokuratora wypełnia sam prezes.

2325. Gubernijalni prokuratorowie zostają pod bezpośrednią władzą Ministra Sprawiedliwości.

O składzie ziemskiego policyjnego zarządu

2334. Wszystkiemi sprawami należącemi do ziemskiej policyi zarządza w każdym powiecie ziemski sędzia i podwładni jego działający według jego przepisów.

2336 Posiedzenie ziemskiego sądu znajduje się w powiatowym sądzie.

2337. Kommissarz obwodowy, Starszy assesor i dwaj włościanscy assesorowie stale zasiadają w ziemskim sądzie

2338 Wszyscy inni assesorowie mają w swoim zarządzie jeden z uczastków powiatu.

2348 Tysięcznik setnik pięciosetnik noszą na piersiach oddzielne miedziane znaki z wyobrażeniem herbu Litwa.

2350 Utrzymanie tysięczników, pięciosetników, setników następuje z urzędu i wie iż zarządowi powierzonych.

O porządku naznaczania i uwalnia-nia urzędników i służby ~~sąda~~ ziemskiej policyi

2351. Kommissarze obwodowi i Starsi assessorowie sądów ziemskich są wybierani przez szlachtę – a gdzie nie ma szlacheckich wyborów ~~to~~ przez koronę.

2356. Wiejscy assessorowie wybierają się przez włościan zarządu dóbr państwa i wolnemi rolnikami.

O zakresie działań ziemskiej policyi

2364 Do ziemskiego sądu należą:

1. co do przestrzegania wykonania praw, zachowania bezpieczeństwa i porządku: ogłoszenie praw — rozesłanie rozkazów władzy duchownej przy których dołączają się manifesty do odczytania w kościołach — zachowanie praw kościoła prawosławnego — ogólnej spokojności — niedopuszczenie zabronionych zebrań — miary bezpieczeństwa przeciw złodziejom i rozbójnikom — chwytanie zbiegów i niemających paszportu — obejrzenie ciał zmarłych zwależionych — opieka nad podrzuconemi — pomoc w czasie rozbicia okrętów — pożarów — przegląd przepędzanego w stolicy bydła — zachowanie bezpieczeństwa dróg — przestrzeganie czystości — dozór nad trakty(er)nemi — niedopuszczenie kłótni w publicznych miejscach — niedopuszczenie nadużyć w celu zmniejszenia wagi monet,

strzeżenie sprawiedliwości wag i miar — dozór nad sprzedażą trucizna — zabronienie sprzedaży towarów zakazanych — przestrzeganie polowania w właściwym czasie — ocena budowli publicznych i włościańskich — publiczna sprzedaż rzeczy utraty wagi — sporządzenie wiadomości o liczbie umarłych, urodzonych i wstępujących w związki małżeńskie — i o urodzajach

2. co do spraw skarbowego zarządu — 1) zmuszenie do płacenia zaległości — doniesienie gubernijalnemu zarządowi wiadomości o śmierci urzędników mających dzierżawy, a którzy nie zostawili ani wdów ani żadnego potomstwa

3. co do spraw sądowego zarządu.

4 co do spraw wojennego zarządu

2367. Policyja ziemska wysłuchuje nie tylko skargi ale i różne okoliczności dla wyjaśnienia sprawiedliwości —

2371. Szlachta, Duchowni i w ogóle uwolnieni od kary cielesnej nie podlegają Policyi ziemskiej wyprawianej o kradzież; jak również i rządowi włościanie.

O zależności i znoszeniu się ziemskiej policyi

2384. Tysiącznicy lub pięciosetnicy zależą bezpośrednio od kommissarza jak również setnicy, gdzie nie ma tysiącznikόw lub pięciosetnikόw

O porządku czynności ziemskiej policyi.

2396 Ziemski sąd i podwładni mu urzędnicy ziemskiej policyi działają na rozkaz władzy, na żądanie władz mających do tego prawo na doniesienia podwładnych i t. d.

2398. Kommissarzowi Stanowemu porucza się w granicach powierzonego mu stanu: 1. Ogłoszenie najwyższych manifestów 2. Publikacyja o licytacyjach na dostawę, budowę lub sprzedaż. 3. Zebranie sprawek o osobach w jego stanie. 4. Pomoc sądowi ziemskiemu w ocenieniu majątków jego stanu. 5 Zmuszenie wiejskich naczelników do wniesienia na termin podatków 6. Przestrzeganie bezpieczeństwa dróg pocztowych. 7 Dozór nad buntowniczemi pismami i rycinami

8. Dozór nad zachowaniem
spokojności i uległości dla
prawu. 9 Ścigania de-
zerterów 10 Opieka nad
porzuconemi dziećmi
11 Bezzwłoczna rewizyja znaj-
dowanych trupów. 12 Śle-
dztwo w skutek podejrzenia
o kradzież 13. Środki zarad-
cze przeciwko zarazie. 14.
Ustne badanie o wszelkie
łotrzostwo – 15 Sporządze-
nie wiadomości o znaj-
dujących się w stanie jego
kościołach – wstępujących
w małżeństwo – zmarłych
i urodzających i t. p.

O rachunkach

2469. Ziemski sąd zdaje rachunek ze spraw władzy gubernijalnej a z summ izbie skarbowej

O odpowiedzialności

Obowiązki ziemskiej policyi w ogóle.

2481. Obowiązki ziemskiej policyi dzielą się na część wykonawczą i sądowo policyjną

Szczególne obowiązki ziemskiego sprawnika

Szczególne obowiązki kommissarzy stanowych

2573. Kommissarz stanowy jako wykonawca rozkazów ziemskiego sądu i przestrzegacz porządku przebywa w tymże stanie —

Szczególne obowiązki Służby policyjnej

2595. Służba jak tysiącznicy setnicy są wykonawcami rozporządzeń Sądu ziemskiego i rozkazów Sprawnika i Kommissarza Stanowego.

Formy dla przyjęcia opłat.

2645 Powiatowy Kassyer
przedstawia Izbie skarbo-
wej wszystkich zalegających
dla zmuszenia ich do o-
płaty — jednakże obowiąza-
ny jest i przed terminem
opłaty przyjmować —

O porządku zachowania [illegible].

1889 Kassyjer wchodzi do kassy zawsze z dwoma przyjętemi

O porządku czynienia rozchodów

1680. Kassyjer powiato-
wy robi rozchody tylko
na rozkaz izby skarbo-
wej –

O księgach należących do rachunkowości—

2699. Wszystkie czynności powiatowego kassyjera powinny być wciągnię- te w księgi rachunkowe—

O odpowiedzialności kassyjera pow.

2745. Kassyjer zdaje co-dzień rapporty, co tydzień co miesiąc do izby skarbowej.

O urządzeniu okręgów dóbr państwa

1794 Z włości i należących do nich zaludnionych ~~...~~ i niezaludnionych ziem składają się okręgi —

1296. Jeżeli liczba rządowych włościan nie wielka to włości takie mogą być przyłączone w zarządzie nawet do innego powiatu

Nakaz okręgowemu zarządowi dóbr państwa.

§ 898. Obowiązki okręgowego naczelnika obejmują przedmioty stanowiące zakres jego zajęć –

§ 899. Okręgowy naczelnik dostrzegłszy niedogodności miejscowe w składzie podwładnych mu wójtów gmin, donosi izbie dóbr państwa, wraz z zdaniem swojem o środkach poprawy –

Oddzielne urządzenie zarządów dobrami państwa w guberniach: Wileńskiej, Witebskiej, Wołyńskiej, Grodzieńskiej, Kijowskiej Mińskiej, Mohilewskiej, Podolskiej i obwodzie Białostockim

3326. Obowiązuje w nich ogólne postanowienie z następnemi zmianami: 1. Nie ma w nich wiejskich zarządów, których obowiązki wypełniają naczelnictwa wiejskie 2) do zarządu dobrami państwa należący wolni ludzie, którzy mieszkają na ziemiach rządowych

O urządzeniu okręgów

O składzie zarządu okręgowego.

3328 Rachunki i pisanie co do części leśnej prowadzi pod dozorem okręgowego leśniczego, Pisarz leśnej części, a gdzie go nie ma, to Pisarz znajdujący się przy Okręgowym leśniczym.

O przedmiotach okręgowego naczelnika

O rachunkowych księgach naczelnictwa okręgowego

O powinnościach okręgowego naczelnika co do urządzenia zarządu wiejskiego i okręgowego

O obowiązkach okręgowego naczelnika co do części budowli

O powinnościach okręgowego naczelnika co do części gospodarskiego urządzenia wiejskich gmin

O obowiązkach okręgowego naczelnika co do przemysłowości i zarządu gospodarstwa ~~ogólno~~ gmin.

3427. Przestrzeniu art. 3074 podlegają również ziemia uczastki folwarczne.

O obowiązkach naczelnika okręgowego co do części pieniężnych zbiorów z rządowych włościan

— Co do spraw przyznanych do sądowego zarządu rządowemi włościanami

— co do spraw opieki nad ~~[illegible]~~ wolnemi rolnikami i t. d.

— co do zarządu lasami

54

249

Oddzielne urządzenie zarządu dobrami państwa w guberniach Kurlandzkiej, Liflandzkiej i Estlandzkiej.

3436 W tych guberniach obowiązują prawa:
1/ o urządzeniu okręgów
2/ o naznaczaniu i uwalnianiu urzędników. 3/ o porządku odbywania spraw.

O urządzeniu okręgów

3437. Dla zarządzania każdym gospodarskim okręgiem jest okręgowy naczelnik, a każdym leśnym okręgowy leśniczy.

Nakaz okręgowemu zarządowi dobrami państwa

O oddzielnem urządzeniu Estlandzkiego okręgowego zarządu dobrami państwa.

O składzie Sądu powiatowego

3832 Sąd powiatowy (уездный) składa się z assesorów pod prezydencyją powiatowego Sędziego

3834 Assesorowie naznaczają się, dwaj wybrani przez szlachtę, dwaj przez włościan prócz gubernij Kijowskiej Mińskiej Podolskiej Wołyńskiej Wileńskiej Grodzieńskiej i obwodu Białostockiego; a (3835) w guberniach: Wiatskiej Archangielskiej Permskiej Olonieckiej i Wołogodzkiej przez rząd.

O przedmiotach zarządu i granicach władzy sądu powiatowego

Ustanowienie Szlacheckiej Opieki

3865 Szlachecka opieka składa się przy każdym sądzie powiatowym pod prezydencyą powiatowego marszałka szlachty – sędziego powiatowego i szlacheckich assesorów sądu powiatowego – i ma osobną kancellaryą

Skład i przedmioty powiatowego nadzoru

Istota i granice władzy powia-towego nadzoru

3883. Nadzór powiato-
wego Stryapczego roz-
ciąga się na władze
powiatowe i miej-
skie, prócz tych, gdzie
są oddzielni Stryapczo-
wie

O składzie miejskiej rady

3896 – Ogólną radę skła-
dają: miejski naczel-
nik i wybrani przez
wszystkie stany miej-
skich obywateli –

O przedmiotach zarządu miejskiej rady

3907 Do rady ogólnej należą przedmioty

1) co do spraw ogólnych jak rozporządzenia względem zapisania szlacheckich familij w ustanowioną dla nich aksamitną księgę

2) co do gospodarstwa miejskiego, jak strzeżenie lasów rosnących na miejskich wygonach.

O odpowiedzialności

O handlowych deputacyjach

O czasowych deputatskich zebra-
niach względem spraw o ziemskich
powinnościach

Ustanowienie zarządu kupieckich giełd

3918 W każdej giełdzie są miejscy Starostowie z kolegami.

Ustanowienie zarządu w mieszczan

3922 W mieszczaństwie naznaczają się miejscy starostowie z dziesiętnikami od mieszczan.

Ustanowienie zarządu rzemiosłami.

3924 W miastach gdzie są cechy, są rzemieślnicze uprawy

3925 Uprawy (rządu) są dwojakie: szczegółowe i ogólna; obie podlegają miejskiej radzie.

3926 Częściowe uprawy są: majstrów i czeladników. Ogólna uprawa składa się z naczelnika rzemieślników wybieranego przez wszystkie uprawy częściowe razem.

3928. Ustanowienie miejskiej policyi jest 1) ogólne i 2) szczególne dla Petersburga.

O składzie policyi i naznaczeniu i uwolnieniu urzędników

3930. W Moskwie policyja składa się z oberpolicmajstra, ~~Uprawy~~ Zarządu policyjnego i Policmajstrów

3931 Zarząd policyjny składa się pod prezydencyją Oberpolicmajstra z jednego Policmajstra, etatowych Kommissarzy cywilnych i kryminalnych spraw i dwóch radzców.

3933. Każdy policmajster zarządza osobnym oddziałem miasta.

3929. W miastach gubernijalnych władza policyjna

składa się z Policmaj-
stra z cząstkowemi Kom-
missarzami i dwoma
radzcami; a w niektórych
miastach są nadto cząsto-
wi kommissarze śledczy.

3942 W miasteczkach nierzą-
dowych, w wsiach
~~ob~~ zarząd policyi należy
do assessorów sądu
ziemskiego będących pod nazwą
kommissarzy stanowych.

O przedmiotach zarządu miej-
skiej policyi i granicach władzy.

O porządku podwładności i zwierzenie tej miejskiej policyi

3970. W Moskwie Oberpolicmajster, Policmajster i zarząd policyi zostają pod władzą wojennego jenerał gubernatora.

O porządku odbywania spraw

3985. W miejskiej policyi o 8ej godzinie po północy, powinny być złożone raporty cząstkowych kommissarzy o zeszłej nocy, i gdy kto przyaresztowany, to policyja bezzwłocznie go osądza.

3986 W Astrachanii w nieobecności policmajstra sprawy rozstrzygają się pod prezydencyją starszego z członków.

3988. W miejskiej policyi powinny być 2 księgi; jedna dla zapisywania

rozkazów i ukazów cesarskich, a druga dla zapisywania rozkazów rządu gubernijalnego lub innych władz mających na to władzę.

O sprawozdaniu i odpowiedzialności

4003 Niezadowolony z wykonania przez miejską policyję wyroku sądu lub rozkazu wyższej władzy, powinien udać się ze skargą do tej władzy od której postanowienie to wyszło

O straży ogniowej

4008 Straż ogniową stanowią brandmajorowie i brandmajstrowie z rzemieślnikami i robotnikami

O składzie policyi w Petersburgu

4015. Zarząd policyjny w Petersburgu ma trzy stopnie 1) zarząd miejskich cyrkułów 2) zarząd ogólny i 3) zarząd główny.

4021. W każdym cyrkule jest dom policyi poprawczej z dwoma kommissarzami dla spraw policyi wykonawczej i dla spraw policyi sądowej.

4044 Przedmioty zarządu, forma działania, stopień i granice władzy Jenerał gubernatora określają się ogólnemi prawami i szczególnemi postanowieniami o stołecznych urzędach

O sprawach ogólnego zarządu.

4046 W bezpośrednim zarządzie Oberpolicmajstra są sprawy:

1) o tworzeniu i służbie rozmych komend niższych wojskowych urzędników.

2) Przedstawienie wojennemu Jenerał gubernatorowi postanowień w skutek wyroków Izby sądu kryminalnego o urzędnikach policyjnych w stolicy.

3) wydanie świadectw mieszkającym w stolicy dymissyowanym officerom, o ich zdolności do służby – dymissyjonowanym cywilnym urzędnikom o sposobach utrzymania, ich zdrowiu i powodzeniu.

4) Rozporządzenie w razie niespokojności[?] Atamanów narodu

5) Rozporządzenie w razie pojawienia się grasującej choroby.

6) dozór, aby w prywatnych domach nie utrzymywano nauczycieli i nauczycielek bez świadectw postanowionych.

7) Dozór aby budowle stawiane były według potwierdzonych planów - strzeżenie całości publicznych pomników i starożytnych gmachów.

O sprawach różnych urzędników cyrkułowych -

O sprawach Prokuratora gubernijalnego, jego kolegi i Stryjapczych co do policyjnego zarządu

O składzie miejskiego magistratu i Ratusza

4236. W każdem mieście jest miejski magistrat a w mało zaludnionych są tylko ratusze.

4237. Władza miejskiego magistratu składa się z dwóch Burmistrzów i czterech radzców.

4238. Ratusze mają taki sam skład – lecz w miastach mających mniej jak pięćset dusz jest tylko jeden Burmistrz z dwoma radzcami

4246. Przy każdym magistracie miejskim jest 1. miejski sąd sierocy 2. słowny sąd ustny, który bywa i przy ratuszach.

O przedmiotach zarządu i granicach władzy miejskiego magistratu i Ratusza

4253. W sprawach cy-

wilnych Magistrat,
i ratusz rozstrzygają
bez apellacyi sprawy
nie przenoszące 30 rs.
4254. Z spraw kry-
minalnych tylko te
rozstrzygają, za które
obwinieni nie podlega-
ją ani pozbawieniu używ-
ania dobrego imienia
ani knutowaniu.

Ustanowienie sądu wekslowego przy miejskim magistracie.

4255 Ten sąd ~~zostaje~~ pod prezydencyją Naczelnika miejskiego składa się z dwóch członków magistratu i starosty miejskiego; w stolicach zaś w miejsce naczelnika miasta prezydują wybrani na ogólnych zebraniach kupcy pierwszej gildy

4257. Zarząd tego sądu rozciąga się na miasto i powiat, w którym jest postanowiony.

Ustanowienie handlowego ustnego sądu przy magistracie lub ratuszu.

4261. Składa się z dwóch ustnych sędziów wybieranych corocznie przez gminę miejską

Ustanowienie ustnych sądów przy cyrkułach miasta

4268. W każdym cyrkule miasta sąd składa się z jednego lub więcej ustnych sędziów i kilku wybranych.

4269. Każdy taki sędzia ma przysięgłych świadków

4271. Sprawy ich są: rozbieranie próśb ustnych, i godzenie ustnie o to proszących.

Ustanowienie Nadwornego Sądu

4278. W Peterburgu są dwa nadworne sądy: kryminalny i cywilny-; w Moskwie jest jeden podzielony na trzy departamenty.

4279. W każdym sądzie lub jego departamencie przezyduje nadworny sędzia z etatowej liczby assessorów wybrany.

4282 Do zarządu sądów nadwornych należą sprawy kryminalne i processy z powodu długów i innych okoliczności cywilnych.

4286. Nie rozsądza sąd nadworny spraw szlachty nie mieszkającej w stolicy a mającej dobra w gubernii.

Urządzenie włościańskiego zarządu włościan rządowych

74

269

4291 Każdy okrąg dóbr państwa, dla dogodności w zarządzie dzieli się na włości, a te na gminy wiejskie

O Urządzeniu włości

4294 Włości składają się z gmin rządowych włościan i wolnych rolników

4295 W skład każdej włości wchodzi kilka Gmin jednego powiatu których ludność wynosi do 6000 dusz

O zarządzie włości

4302 W każdej włości jest: 1/ zarząd włościański – 2/ włościańskie zebranie 3/ włościański sąd.

Skład zarządu włościańskiego

4303. Składa się z naczelnika włościańskiego i dwóch ławników

4306 Utrzymanie włościańskich dzieci w ciąży przygotowywania ich do obowiązków pisarza naznacza się z podatków gminy.

4313. Naczelnik, ławnicy i pisarze muszą mieszkać tam gdzie jest zarząd.

O naznaczaniu i uwalnianiu urzędników zarządu włościańskiego.

4314. Naczelnika w Wsi wybiera na trzy lata ~~trzeci~~ ogólna izba dóbr państwa – po trzech latach zostaje i nadal naczelnikiem, póki sam nie zażąda uwolnienia lub z powodu kary uwolnionym ma zostanie.

4321. Póki jest naczelnikiem, jest wolny od kary cielesnej za przestępstwa policyjne i od poboru wojskowego –

4322 jak również żona i dzieci jego.

4325 a za nieskazitelną sześcioletnią służbę otrzymuje honorowy kaftan – za dziewięcioletnią – srebrny medal, wraz z uwolnieniem osobistem od poboru i kary cielesnej –

O porządku odbywania spraw

4358. Wyroki i wychodzące papiery przygotowywa pisarz – według większości głosów członków zarządu

4359. Naczelnik i ławnicy nieumiejący pisać otrzymują stempel z właściwym napisem,

4361 które przykładają do papierów własnoręcznie – i nie mogą ich używać w sprawach swoich prywatnych.

O podległości i zmianie się

80
275

4375 Włościanski zarząd podlega okręgowemu naczelnikowi, który daje mu rozkazy i odbiera raporty.

O utrzymaniu ksiąg.

4382. Jest 5 ksiąg:
Do pierwszej wnosić się
ilość zebranych podatków
i ilość wniesionych do kas
sy przez poborców z ozna-
czeniem daty

4383. W drugiej prowadzi
się rachunek przychodu
i rozchodu na utrzyma-
nie zarządu i członków.

4384. Trzecia dla rachunku
włościańskich przychodów
i rozchodów

4385. W czwartej rozchód
i przychód summ wstę-
pujących jako dochód
od włościańskich artykułów
czynszowych.

4386 W piątej przychód
i rozchód na blankiety
i papier stemplowy.

4387. Po skończonym roku
księgi te przez radę
okręgową wchodzą do
izby dóbr państwa dla
rewizyi w Izbie skarbowej.

O obowiązkach zarządu włościańskiego

4394 Obowiązki włościańskiego zarządu obejmuje te przedmioty które stanowią zakres jego zajęć —

4395 i odpowiednio do nich dzielą się i obowiązki zarządu włościańskiego na: 1. obowiązki w urządzeniu zarządu

4396. Zarząd czuwa aby zebrania włościańskie składały się z osób mających do tego prawo — aby się odbywały w terminach naznaczonych i aby sprawy na nich odbywały się wszystkie i w należytym porządku.

4399 Zarząd rozpatruje postanowienia włościańskich zebrań — i jeżeli są prawne to potwierdza z przyłożeniem pieczęci i przedstawia Naczelnikowi okręgowemu, lub gdy może sam wydaje w tym względzie

18

postanowienia; jeżeli
kaś są nieprawne
to przedstawia do popra-
wy zebrania –

4403 – Po otrzymaniu
postanowienia Zarząd
rozrządza zebraniem
pieniędzy i wysłaniem
chłopców do kancella-
ryi okręgowego naczel-
nika po skończeniu ku-
rsu w szkole –

z) obowiązki zarządu co
do spisu ludności wędro-
wnych włościan –

4418. Po wydaniu wyroku
na przedstawienie zarzą-
du o naznaczeniu wło-
ścian na służbę w pra-
łackich domach i klaszto-
rach – zarząd daje znać
wiejskiem starostie, dla
przyjęcia miar w ode-
słaniu i rozporządzeniu
wydzielonymi im grun-
tami

3/ obowiązki zarządu w zachowaniu porządku w sprawach wiary

4422. Zarząd czuwa aby parafijalne duchowieństwo miało dostarczane wszystko na jego utrzymanie przeznaczone, jak również aby to duchowieństwo nie wymagało od włościan rzeczy zbytecznych, donosząc w przeciwnym razie naczelnikowi okręgowemu.

4) Obowiązki zarządu w strzeżeniu ogólnego porządku i postanowień rządowych.

4431 – W razie wszczęcia na miejscu wypadku wyryta się bezzwłocznie włościańskiej naczelnik lub pewnej części policyjnej dla łącznego działania z władzą włościańską –

5/ Obowiązki w zachowaniu osobistego bezpieczeństwa i majątków –

4433 Zarząd strzeże, aby w gminach wiejskich corocznie na wiosnę odbywał się przegląd gruntów i placów, i żeby starostowie natychmiast donosili Zarządowi o stanie w jakim znalezli –

6) obowiązki co do poprawienia obyczajności wrócian rządowych.

44?? Zarząd czuwa aby opiekunowie wypełniali swoje obowiązki i dobrze wychowywali sieroty – Zarząd przekonywa się o tem przy przeglądzie gmin w okręgowych przez Naczelnika włościańskiego i członków –

7/ Obowiązki co do paszportów

44?? Zarząd objawia w ziemskiej policyi o samowolnie wydalających się lub nie stawiających się na termin.

C 279

8) obowiązki co do lekarskiego porządku

4470. Po wydaniu postanowienia zarząd wyznacza ~~tych~~ chłopców do tych felczerów, u których mają się wyuczyć szczepienia ospy i zbiera summy na ich utrzymanie potrzebne.

9) obowiązki w zabezpieczeniu żywności

4486. Zarząd stara się aby istniejące magazyny były reparowane i aby wewnętrzne ich urządzenie i podwórz były odpowiednie celowi jaki są przeznaczone.

10) obowiązki co do budowli, porządku, i czystości.

4325 Zarząd nie wzbrania gospodarzom zamieniać miejsca jakie im są losem dostały

11) Obowiązki co do gospodarczego zarządu

4530. Zarząd otrzymawszy postanowienie lub prośbę gminy o dozwolenie zamiany z drugą gminą lub prywatnym albo zarządem – przedstawia je naczelnikowi okręgowemu.

4545 Zarząd przestrzega aby włościanie nie zostawiali gruntów odłogiem lecz zasiewali w czasie właściwym i zbierali zaraz po dojrzeniu –

4547. Włościanie mają sami korzystać z nadanych im gruntów; lecz gdyby z powodu odległości od ich siedziby, była podana prośba o dozwolenie zamiany to zarząd przedstawia ją naczelnikowi okręgowemu.

D. 280

4557. Po zakończeniu targu jeżeli utrzymana cena uznany będzie za korzystną, to powzięcia zakładu równego trzeciej części rocznej płacy, zarząd przedstawia naczelnikowi okręgowemu o zatwierdzenie i zawarcie kontraktu.

4566 Jeżeliby w liczbie gruntów oddzielonych dla włościan znajdował się las większej proporcji to zarząd na prośbę gminy o pozwolenie wyparcowania przedstawia to okręgowemu naczelnikowi.

4569. W razie rozdziału między gminę gruntów oznaczonych na zasiania lasu to zarząd dba o doprowadzenie tego do skutku i o utrzymanie plantacji.

12) Obowiązki co do podatków i obowiązków włościan rządowych.

13) Obowiązki zarządu co do rekruckiej powinności włościan rządowych.

4606. Zarząd przestrzega aby sporządzano i odnawiano co 3 lata w każdej gminie kolejne rekruckie spisy, których jeden egzemplarz pozostaje w gminie, a dwa przedstawiają się do zarządu włościańskiego.

Obowiązki członków, pisarza i jego pomocnika.

4643 Naczelnik włościański ma główny dozór nad sprawami odbywanymi w zarządzie i włościańskim sądzie i dba o prędkie i prawidłowy ich bieg i ukończenie, o utrzymanie piśmiennictwa i rachunkowości w porządku.

O granicach, i ilości i stopniu władzy członków zarządu

O odpowiedzialności włościańskiego zarządu, członków jego, pisarza i jego pomocnika

Skład włościańskich sądów

4713. Włościański sąd składa się
z dwóch włościan ~~ ~~ ustanow-
nych: starszego i młodszego
pod prezydencyją włościań-
skiego naczelnika.

O naznaczeniu, uwolnieniu
i korzyściach służących w są-
dzie włościańskim

O przedmiotach zarządu sądu włościańskiego

4717. Ma też same sprawy
do rozpatrywania co i wiej-
ski sąd, lecz dopiero w skutek
skarg niezadowolonych z wy-
roków tego sądu – wyłączają
się tylko spory co do dopisanych duch-
ownych zapisów włościan dzia-
łowych w zarządzie włościań-
skim; te sprawy należą bez-
pośrednio do rozpatrzenia
sądu włościańskiego.

O porządku i czasie posiedzeń sądu

O porządku odbywania spraw

O porządku znoszenia się z innymi władzami.

O odpowiedzialności sądu włościańskiego

4729 Naczelnik okręgowy lub
jego pomocnik obowiązany
2 razy w rok przejrzeć sprawy
sądu włościańskiego–

O urządzeniu wiejskich gmin

4734. Mało ludne wsi albo łączą się w jedną gminę z drugą wsią, albo z niej robi się gmina oddzielna, mając na względzie, aby przestrzeń, na której leżą wsi jednej gminy było około 15 wiorst, a ludności nie mniej jak 1500 dusz.

O zarządzie gmin wiejskich

4747. W każdej gminie są: 1/ wiejskie zebranie 2/ wiejskie naczelnictwo, 3/ wiejski sąd.

O wiejskiem zebraniu

4749. Wiejskie zebranie składa się z wiejskiego ~~starosty~~ starszego, starostów, Poborcy podatków, Dozorcy magazynu i Wybranych.

O wiejskiem naczelnictwie

4773. Dla zarządu gminy wiejskiej są: 1/ wiejski starszy 2/ wiejscy starostowie 3/ Poborca podatków 4/ Dozorca zbożowego zapasnego magazynu,

O wiejskim starszym

4777. Wiejski starszy bywa wybierany przez wiejskie zebranie na każde 3 lata, zatwierdzany i uwalniany bywa przez Izbę Dóbr państwa

F 282

O wiejskich starostach

4784. Starostowie wybierani bywają na każde trzy lata a potwierdzani i uwalniani są przez Izbę dóbr państwa.

O poborcy

4789. Jeżeli gmina ma wiele ludności to poborcy dodaje się pomocnik.

O dozorcy magazynu

4794. Wybierany bywa przez wiejskie zebranie na każde 3 lata, a potwierdz. i uwalniany przez Izbę dóbr państwa.

O pisarzu

4798. Pisarz naznaczany bywa przez okręgowego naczelnika z pomiędzy włościan rządowych lub dymisjonowanych niższych wojskowych urzędników.

O dziesiętnikach

4804 Dziesiętnik jest przy każdych dziesięciu, dwudziestu lub więcej dworach.

O Leśniczych.

4811. Naznaczani bywają przez wiejskie zebranie z pomiędzy ~~[illegible]~~ włościan.

O obowiązkach zebrania wiejskiego.

Obowiązki wiejskiego starszego.

4937. Starosta upomina zaniedbujących przepisy kościoła co do spowiedzi ustanowionej w poście, i co do obchodzenia niedziel i świąt.

4938 Pijanego porządku wkoło kich, naruszającego całości aresztuje i odprowadza do sądu wiejskiego

4940. Nie dozwala rozwiewania zabobonów – i t.p. aresztuje udających się za czarodziejów i odsyła do sądu wiejskiego

Obowiązki poborcy i jego pomocnik

Obowiązki dozorcy zapasnego magazynu zbożowego

Obowiązki pisarza

Ograniczeń władzy zebrania wiejskiego

5095 – Zebranie wiejskie może rozstrzygać tylko sprawy będące w jego zarządzie lub przedstawione mu przez wyższą władzę.

O odpowiedzialności zebrania

5118. Jest odpowiedzialnem zebranie 1/ jeżeli się zbierze samowolnie 2/ jeżeli rozstrzyga sprawy do niego nienależące 3/ jeżeli przy wydawaniu wyroków odstąpi od ustanowionego porządku.

O składzie sądu wiejskiego.

5128. W każdej gminie jest sąd, w rodzaju pierwszego ~~domowego~~ ~~stopnia~~ stopnia domowego sądu.

~~5129 i składa się~~

Przedmioty zarządu i granice władzy sądu wiejskiego

O porządku i czasie posiedzeń sądu.

5752. Sąd ma posiedzenie przynajmniej raz w tydzień

O porządku odbywania spraw.

5161 Ustne prośby i skargi przyjmuje wiejski starosta w obecności wiejskich sumiennych.

O porządku znoszenia się sądu wiejskiego.

5180. Sąd wiejski znosi się bezpośrednio z innymi, tylko wtedy gdy należą do tej samej włości.

O podwładności, i odpowiedzialności wiejskiego sądu.

O składzie wiejskiego urzędu

5189 Do każdego urzędu przypisuje się od dwóch do czterech tysięcy dusz

5196 Na każde 300 dusz naznacza się jeden poborca

O odpowiedzialności urzędu

3214. W razie nieudolności naczelnika, Zarządzający przedstawia departamentowi; nieudolność zaś ławników przedstawia na rozpatrzenie urzędu

O składzie udzielnych kantorów, i naznaczaniu urzędników.

5217. W guberniach, gdzie liczba włościan udzielnego zarządu składa nie mniej jak 10000 dusz jest udzielny kantor – W Symbirskiej guberniii są cztery

O przedmiotach oddziel-
nych kantorów.

5226. Do pierwszego stołu
należą. 1) Rachunki i opi-
sy majątków i artyku-
łów czynszowych 2) Prze-
siedlenie włościan. 3)
~~zakłady~~ Zaprowadzenie
co do majątków szkół
szpitali – 4) Budowla fa-
bryk – 5) sprawy co do
szczepienia ospy – zebra-
nie wiadomości o żoł-
nierskich dzieciach.

5227 Do drugiego stołu –
zebranie podatków –
przyjęcie i wypłacenie
summ – utrzymanie
księgi, sporządzenie
rachunków – i sporzą-
dzenie o tem wiadomo-
ści do departamentu.

5228. Do trzeciego stołu.
wiadomości o sprawach
kryminalnych – przestrze-
ganie ukończenia spraw
na termin – i dostarcze-
nie wiadomości departamentowi

~~1229~~

Prawa dla statystycznych komitetów.
we wszystkich guberniach są statystyczne komitety pod prezydencyją gubernatorów cywilnych i generał gubernatora

Forma raportu gubernatora cywilnego o objęciu obowiązków i pierwszym przeglądzie guberni

Wypis z swodu ~~praw~~ postanowień gubernijalnych 1832 roku

Forma dokładnej zapiski

Wyłuszcza się sprawa w porządku historycznym punktami, z rzeczywistością i jasnością

3

Wstęp

1. Syberyja dzieli się na zachodnią i wschodnią

2. Zachodnią Syberyję stanowią gubernije Tobolska Tomska i obwody Syberyjskich Kirgizów i Semipałatyński; wschodnią gubernije Irkutska i Jenisejska obwody: Zabajkalski, Jakutski, Nadmorski wschodniej Syberyi i naczelnictwo Kjachtyński

3. Gubernije i obwody dzielą się na okręgi a okręgi na włości i cudzoziemskie zarządy.

5 Zarząd Syberyi ma 4 stopnie: 1) zarząd główny 2) gubernijalny 3) okręgowy i miejski i 4) włościański i cudzoziemski

7. ogólne urządzenie obejmuje prawa o składzie i porządku zarządu w gubernijach: Tobolskiej, Tomskiej, Irkutskiej i Jeniszejskiej

8. Szczegółowe urządzenie zarządu zawiera zastosowanie praw ogólnego urządzenia guberniji do obwodów i naczelnictwa i częścią w Tomskiéj gubernii

(w wyd. z 1842 r. wyszczególniono do jakich obwodów)

10. Ogólne gubernijalne postanowienie zachowuje w Syberyi swoję siłę w tych paragrafach, na które w szczegółowem Ustanowienia nie postanowiono wyjątków

Skład i przedmioty głównego zarządu

13. Radę składają Radcy postanawiani najwyższemi ukazami. Trzech naznacza się na przedstawienie Jenerał gubernatora i trzech na przedstawienie Ministerstwa finansów, Spraw wewnętrznych i Sprawiedliwości. – W braku tych ostatnich w Radzie zasiadają Gubernator i Prezesowie rządu gubernijalnego, Izby skarbowej i Sądu gubernijalnego. – Prócz tego jest oddzielny Radca do przedmiotów dóbr państwa; a w głównym zarządzie wschodniej Syberyi i do spraw gorniczych, solnych i monetnych – i ci Radcy są zarazem naczelnikami wydziałów w Kancellaryjach głównych zarządów – (Wyd. 1842 r. nie wspomina o tych oddzielnych radcach)

Skład i przedmioty ogólnego gubernijalnego zarządu.

22 Rada gubernijalna składa się z prezesa rządu gubernijalnego, prezesa izby skarbowej, prezesa Sądu gubernijalnego i prokuratora gubernijalnego.

23. Urzędnicy zarządzający oddziełnemi w gubernii ustanowionemi przyzywani są na radę gubernijalną względem spraw do nich należących

Skład i przedmioty cząstkowego zarządu gubernijalnego

34. Cząstkowy zarząd składa się: rząd gubernijalny, Izba skarbowa i Sąd gubernijalny.

46 Ogólny podział spraw powierzanych izbie skarbowej jest: gospodarstwo, obieg skarbowych summ i rachunkowość

53 Sąd gubernijalny
składają: Prezes, kolega
prezesa i trzech lub wię-
cej Radców etatowych.
Co do assesorów od obywa-
teli, to gminom zo-
stawia się do woli mieć
ich lub nie

Skład i przedmioty zarządów okręgowego i miejskiego

69. W małoludnych okręgach sąd okręgowy uznaje się ~~za~~ niepotrzebnym i dla tego cały zarząd jednoczy się w ręku Sprawnika

Skład ogólnego zarządu okręgowego

64 Radę okręgową stanowią: Sędzia miejski, okręgowy, Sprawnik ziemski lub starszy assesor sądu ziemskiego, kassyjer okręgowy, stряpczy okręgowy i jeżeli jest w ~~mieście~~ rada miejska, i naczelnik miejski

Skład cząstkowego zarządu okręgowego

69 Cząstkowy zarząd okręgowy stanowią: sąd okręgowy sąd ziemski, zarząd okręgowy skarbowy – także

4

okręgowa
część ~~medyczna~~ i okręgowe prokuratorskie sprawy

75 W okręgach, ~~gdzie~~ gdzie zamieszkują zesłani, Dozorca zaludnienia, na prawie Assesora zasiada w sądzie ziemskim

77 Zarząd okręgowy skarbowy składa się z kassyjera, Dozorcy sprzedaży trunków i Dozorcy sprzedaży soli

Tom II r. 1857

Zarząd oddziałów w okręgach

5

20

91. Oddzielny assesor wszystkie policyjne śledztwa odbywa przy włościańskim naczelniku i przedstawia na rozpatrzenie sądu ziemskiego.

Tom II r. 1857

O zarządzie miejskim

105 Miasta dzielą się na trzy rzędy: ludne średnie i małoludne.

119 Rada miejska składa się z Naczelnika i dwóch, trzech lub czterech mających głos stosownie do rozległości miasta

120. W razie oddalenia się członków rady z powodu spraw handlowych, wybierani są kandydaci, którzy mogą ich miejsca zajmować lecz nie dłużej jak na cztery miesiące

O wiejskim zarządzie

136. Sielski zarząd stanowią w włości – zarząd włościański – we władz Starostowie i dziesiętnicy

139. Przedmioty włościańskiego zarządu są: 1. części policyjnej: obowiązki ziemskiego sądu w okręgu, obowiązki włościańskiego zarządu w istności –
2. części gospodarczej – coroczny rozkład podatków i t.p.
3. części sądowej: wykonanie wyroków sądowych i t.p.

O zarządzie cudzoziemcami –

140 Cudzoziemcami w Syberyi są wszyscy nie Ros-
141 syjanie, i dzielą się na
trzy oddziały
142. Do pierwszego należą
trudniący się rolnictwem
handlem. t.p. zwani
osiadłemi
143 Do drugiego koczują-
cy – którzy od czasu
do czasu zmieniają
siedziby
144 do trzeciego zwani
włóczęgami, t.j. nie mają-
cy stałych siedzib żadnych.

Porządek podwładności

155. Sprawne zarządy
Syberyjskie podlegają
~~podlegają~~ rządzącemu
Senatowi

Porządek naznaczania, uwalniania
nagród i kar –

Porządek odbywania spraw

202 Jenerał Gubernator radzie głównego zarządu i radzie gubernijalnej daje przedstawienia a innym władzom rozkazy. (w wyd. z 1842 r. art. 204)

Postanowienia częściowe

232 każdy zarząd ma swoje szczególne prawa prócz ogólnych jak wzglę-dem ~~od~~ załatwiania odbywania i odsyłania spraw, rewizyji i sprawozdania — (z 1842 r. art. 234

O kancellaryjach

298. Kancellaryja głównego zarządu jest zarazem kancellaryją rady i J. Gubernatora — Gubernator oddalając się, lecz jeżeli nie uwolniony od służby, może brać ze sobą urzędników zostawiając jednak przykładnie konieczną potrzebujący (z 1842 r. art 299

Ogólny rozkaz zarządowi

310. Określa 1/ Istotę władzy wogóle – 2/ Istotę władzy powierzonej różnym stopniom zarządu 3/ Porządek zaszenia się 4/ Odpowiedzialność – 5/ Obowiązki urzędników (z r. 1842 art 436)

Istota władzy wogóle i jej granice

311 Postanowienie dla zarządu tyberyi oparte na dwóch podstawach – żeby ze względu na rozległość Dać sposób władzom dogodniejszego rozstrzygania – i żeby jednością i stopniowym dozorem upewnić prawidłowość biegu spraw. (z 1842r. art 437)

Władza głównego zarządu i jej granice i sposób postępowania

Granice władzy głównego zarządu

295

376 Główny zarząd nie może odmieniać postanowień wyższej władzy (z 1842r. art 501)

Sposób postępowania głównego zarządu

Władza głównego zarządu

388 Główny zarząd w Syberyi działa w gubernijach za pośrednictwem ogólnego gubernijalnego zarządu (z 1842r. 513)

Władza częściowego gubernijalnego zarządu

410 Rząd gubernijalny, Izba Skarbowa i Sąd Gubernijalny mają nad podwładnemi władzami dozór według oddzielnych praw — (535)

Władza zarządów obwodowych

414 Zarządy obwodowe ustanowione z powodu wielkiej odległości, małego zaludnienia dla bliższego dozoru i dogodności w rozstrzyganiu spraw — (539)

Władza okręgowego i miejskiego zarządów.

Stosunki zarządów gubernijalnych syberyjskich do władz innych

421. Każdy główny zarząd syberyjski jest częścią ministerstwa działającą na miejscu (548)

Odpowiedzialności głównego zarządu

(557)

430 Odpowiedzialność spowodowywa się: 1) skargami do Cesarza 2) doniesieniami naczelnictw 3) śledztwem sądowem 4) przeglądami gubernij syberyjskich i 5) rozpatrzeniem sprawozdań corocznych

Szczegółowe ustanowienia obwodowych i innych zarządów w Syberyi

474. Oddzielne ustanowienia dane zarządom tych części Syberyi, które z powodu małego zaludnienia nie mogą stanowić ~~Syberyi~~ gubernii – a z powodu rozległości niedostatecznymi by był jeden zarząd okręgowy: takiemi są: obwód syberyjskich Kirgizów, Semipalatyński, Zabajkalski, Jakutski, Nadmorski i naczelnictwo Kjachtyńskie. Onych także obowiązuje ogólne syberyjskie postanowienie, jeżeli nie postanowiono wyjątków. (z r. 42 311)

475. Tu także należą wyjątki poczynione w ogólnym zarządzie gubernii Tomskiej. (312)

Wyjątki z praw ogólnego Syberyjskiego Postanowienia o zarządzie guber. Tomskiéj.

476. Czynność Tomskiego gubernatora i czynność głównego naczelnika ałtajskich górniczych zakładów łączą się w jednéj osobie. (art. 42. 429)

477. Urzędnik ten naznacza się i uwalnia na przedstawienie ministra cesarskiego dworu. (430)

480. Wszyscy przysądzeni ~~przypisani do~~ zakładów chłopi są zarządzani w ich właściwych zarządach co do włości, co do okręgów, w okręgowych ~~zarząd~~ Sądach co do gubernii w władach gubernijalnego zarządu; lecz w powinnościach ~~zakła-~~ ~~d~~ tyczących się zakładu zostają w zarządzie władzy zakładu. Pobór tych chłopów do wojska należy do władzy zakładu. (433)

Ustanowienie zarządu obwodu Syberyjskich Kirgizów

(zr. 42 nie mamy)

483 Obwód syberyjskich kirgizów stanowią okręgi: Kokczetawski, Karkaraliński, Akmoliński, Bajanaulski i Kysz-Murinski

Skład obwodowego zarządu

Naznaczenie i uwolnienie urzędników

493 Starsi Sułtani na prezesów okręgowych Przykazów wybierają się na trzy lata przez jenerał-gubernatora. (323)

Ponadto podwładności i stopień władzy

498. Wojsko stojące w obwo- (z r. 1842 niemam)
dzie sybiryjskich kirgizów
podlegają Wojennemu
gubernatorowi - On
bezpośrednio zarządza
niemi co do wzięcia
do służby i robót i
co do kwaterowania;
we względzie zaś gospo-
darskim tylko w tem
co odnosi się do miej-
scowego ich urzędzenia
i domowego bytu -
corocznie robi prze-
gląd - przedstawiając
sprawozdanie kor-
pusowemu komendan-
towi - Wszystkie sprawy
śledcze powinny
wchodzić do niego
i wychodzić na roz-
patrzenie i rozstrzy-
gnięcie, w granicach danej
mu władzy naczelnika dywi-
zyjnego

Przedmioty obwodowego zarządu i porządek odbywania spraw.

528 W oddziale górniczym (§ r 1842 nie mają tu) [czytanie niepewne] zią się wszystkie przedmioty odnoszące się do szczęścia biegu tak rządowego jak prywatnego przemysłu złota i dobywania innych minerałów. Także tu należą sprawy: o wstrzymaniu siły prawa na przemysł złota lub na zarząd i korzystanie z odkryć – o rozstrzygnięciu wątpliwości względem podatku z odkryć – o zaliczeniu do zarządu skarbowego nowoodkrytych kopalni – spory między przemysłowcami samemi lub między niemi a skarbem – sprawy względem skarg na różne władze i osoby względem przemysłu złotem.

Porządek podwładności
i stopień władzy

539. Semipalatyński wojenny gubernator i zarząd obwodowy bezpośrednio podlegają jenerał gubernatorowi i Głównemu zarządowi Zachodniej Syberyi; lecz i od Rządzącego senatu i ministerstw bezpośrednio odbierają polecenia i przedstawiają im żądane przez nich sprawy i wiadomości. (z r. 1842 nie ma)

542 Semipalatyński wojenny Gubernator ma też same prawa i obowiązki co i gubernatorowie syberyjscy wogóle –

Szczegółowy nakaz Semipalat. wojen. gubernatora

543 Używa on ~~[illegible]~~ wszystkich środków dla zachowania porządku wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa – Ma więc prawo ścigać oddających się grabieży i robiących zamieszanie również zbrojnie odpierać napady zewnętrzne (z r. 1842 nie ma)

545 Stara się o rozwój przemysłu górniczego – w kwestyjach górnictwa znosi się z Altajskim górniczym zarządem – i stara się zapobiedz wywozowi złota i srebra do Chin –

546. Ponieważ wschodnia granica Siedmiorzecza i Chin stanowczo nie jest oznaczoną – przeto w tym względzie znosi się z Jenerał gubernatorem Zachodniej Syberyi.

548 Wojenny gubernator rozdziela ziemie między Kirgizów przy pomocy Mierniczego i odkomenderowanych oficerów korpusu topografów.

563. Kirgizy należący do obwodu Semipałatyńskiego i Syberyjskich Kirgizów za przestępstwa w wielkiej hordzie – są sądzeni według istniejących dla nich praw

O policyjnych zarządach w miastach

577 W Kokbektach, Ajaguzie i Kopalu, czynności miejskich odbywają oficerowie ~~ob~~ z wojsk Oddzielnego syberyjskiego Korpusu – do czasu ich zupełnego urządzenia.

(Nr. 42 nie ma)

Skład zarządu obwodowego

583 Zabajkalski zarząd obwodowy stanowią: Wojenny gubernator, który jest zarazem Nakaźnym Atamanem Zabajkalskich kozaków – i zarząd obwodowy.

Porządek odbywania spraw

606. Jeżeli względem spraw policyi lub gospodarstwa obwodowego okaże się potrzebną zmiana obowiązującego prawa rząda obwodowego, ustanowionego pod prezydencyją starszego Radcy – to gubernator wojenny może wstrzymać jego wykonywanie i przedstawić do głównego zarządu wschodniej Syberyi.

O zarządzie okręgowym

613. Okręgowe i miejskie policyjne i gospodarcze ustanowienia w Wierchnieudyńsku i Nerczyńsku – sąd ziemski i kassa okręgowa zarządy miejskiej policyi i ratusze działają według praw ogólnych i podlegają zarządowi obwodowemu w Czycie

Skład jakutskiego zarządu

615. Jakutski zarząd składa- (342)
się: gubernator cywilny
i rząd obwodowy.

Przedmioty zarządu
Porządek podwładności
Porządek odbywania spraw.

O zarządzie okręgowym

630. Jeden jest sąd okręgowy (z r. 42 nie ma)
dla całego obwodu - w Jakutsku

632 Miejskie skargi nie prze-
wyższające 30 rs. rozstrzy-
gają się w jakutskim sądzie
okręgowym ostatecznie.

643. Średniokołymski okręgowy
zarząd może wydawać
świadectwa handlowe
i bilety na zasadzie
ustawy handlowej -
W Ochotsku obowiązki
kassy okręgowej wypełnia
ziemski sprawnik i za-
rządza magazynem
solnym i zbożowym

Ustanowienie zarządu nadmorskiego obwodu wschodniej Syberyi –

648. Przy gubernatorze wojennym są: 1) sztab z naczelnikiem sztabu dla zarządzania syberyjską flotyllą i portami oceanu wschodniego i 2) kancellaryja sztabowa.

Prawa i obowiązki wojen. gubernat.

656. Zarząd wojennego gubernatora rozciąga się i na wyspy kurylskie, bez zmiany praw danych na to rossyjsko amerykańskiej kompanii

O ziemskiej i miejskiej policyi

O sądzie okręgowym

O kassie okręgowej

678. Skład jej określa się etatem – i jest ona do czasu ogólną kassą dla wszystkich okręgów nadmorskiego obwodu. Przedmioty jej, porządek czynności sprawozdanie określają się ogólnemi prawami

O zarządzie we wsiach zamieszkałych przez ~~po~~ mieszkańców i cudzoziemców w koczowiskach

682. Skład, przedmioty granice władzy włościańskiego i wiejskiego zarządu określają się ogólnemi prawami syberyjskiego postanowienia. W zarządzie koczującemi cudzoziemcami gubernator kieruje się ogólnemi postanowieniami, stosując się do ich obyczajów.

Porządek podwładności, naznaczenia uwolnienia i nagród

686. Wojenny Gubernator i naczelnik sztabu naznaczani są z pomiędzy morskich ~~ozy~~ urzędników.
688. Wybrani przez gminy naczelnicy i starostowie potwierdzają się przez wojennego gubernatora.

Skład kjachtyńskiego naczelnictwa

695. Składa się: z pogranicznego miasta Troicko-sawska, i z osad kiachtyńskiej i Ustkiachtyńskiej z należącemi do niej ziemiami

Przedmioty zarządu i granice władzy

O podwładności i znoszeniu się naczelnika i innych władz—

Wstęp.

1. Wszystkie ziemie znajdujące się w granicach gubernii Stawropolskiej dzielą się na trzy powiaty (z r. 42 inaczej)

3. Miejscowy zarząd gubernii ma cztery stopnie 1) zarząd główny 2) zarząd gubernijalny 3) zarząd powiatowy i miejski 4) zarząd włościański i cudzoziemski.

6 Włościański i miejski zarząd w gubernii Stawropolskiej są na prawach ogólnego gubernijalnego postanowienia

O głównym zarządzie

8 Zarząd główny guber. Stawropolskiej należy do namiestnika kaukaskiego - (z r. 42 inaczej)

O zarządzie gubernijalnym

10 Staropolski zarząd gubernijalny dzieli się na ogólny i cząstkowy -

Skład i przedmioty ogólnego zarz. gub.

(z r. 42 - § 23)

15 Istotnym przedmiotem zarządzającej częścią obywatelską jest dozór nad prawidłowym i pospiesznym biegiem ~~spraw~~ zarządów tak gubernijalnych jak i niższych a mianowicie: 1) nad budową gmachów przy kaukazkich mineralnych wodach 2) zarząd temi zalinijnymi osadzieńcami, którzy w skutek rozporządzenia namiestnika kaukazkiego poruczeni będą naczelnikowi linii. 3) Polepszenie położenia osiadłych na linii kozaków i osadzieńców po obu brzegach rzeki Tereka i Małki

Skład i przedmioty oczątkowego gubernijalnego zarządu

O zarządzie powiatowym

O zarządzie powiatów biednych

O sądzie ziemskim

52 Sprawy dzielą się nie według przedmiotów lecz podług części składających powiat. (65)

54 Przy Sądach ziemskich i assessorach wydziałowych są oddzielni posłańcy, których liczba określa się etatem, z pensyją z poboru ustanowionego dla utrzymania ziemskiej policyi. Temi posłańcami są przedewszystkiem dymissyonowani niżsi urzędnicy; przy kizlarskim zaś sądzie i jego assesorach, również przy Mozdokskim wydziałowym assesorze przedewszystkiem Armijanie i Osietynowie. Posłańcy ci powinni mieć żywność i broń na swój rachunek. (zr. 42 nie mają)

56. Powiatowy zarząd skarbowy składa się z Kassyjera, Dozorcy sprzedaży trunków i Dozorcy sprzedaży soli. (68)

O zarządzie powiatów małoludnych.

(76)

64. W powiatach nieludnych gdzie ludność po większej części koczująca, której zarząd stanowi oddzielną część, miejscowa i obywatelska policyja powierza się jednemu urzędnikowi pod nazwą ziemskiego Sprawnika.

O zarządzie wydziałów powiatów.

(82)

70. Assesor wydziałowy odbywa wszystkie ~~sprawy~~ śledztwa policyjne przy Naczelniku włościańskim albo deputatach zarządu osadziemskiego — i przedstawia je na rozpatrzenie Sądowi ziemskiemu.

O miejskim zarządzie

78. Zarząd miejski obejmuje w sobie policyję, gospodarstwo i sąd. Dozor nad odbywaniem spraw należy do Powiatowego Starszego. (90)

Skład i przedmioty zarządu miejskiej policyi.

92 Zarząd częściowy składa się z Kommissarza i gdzie jest z Śledczego kommissarza oraz Kwartalnych dozorców. (94)

Skład i przedmioty miejskiego Gospodarskiego zarządu.

91. Zarząd gospodarski w miastach większych powierza się radzie, w średnich ratuszowi; a w mniejszych miejskim Starostom. (103)

94. Przedmioty Rady są: (106)
1) Zarząd miejskiemi dochodami 2) Rozkład ściągania i odsyłanie do Kassy podatków. 3) Sporządzenie spisów potrzeb miasta 4) Sporządzenie spisu dochodów rocznych i porównanie z dochodami lat zeszłych a w razie braku rozłożenie podatków też nie na dusze a na domy lub majętki: i 5) te spisy corocznie po przejrzeniu przez policmajstra przedstawiać wyższej władzy 6) dozór nad urzędnikami i t.p. 7) Sporządzenie wiadomości o cenach żywności i wymiennych 8) Utrzymanie sądów miejskich, gdzie one się znajdują 9) Przedstawienie gminie miejskiej corocznie w Styczniu sprawozdań 10) Cza-

sowe uwolnienie oby-
wateli z powodu handlu
i przemysłu 11/ Utrzyma-
nie gmachów publicznych
12/ Dozór nad starozakonnymi
13/ Sąd sierocki i Opieka
14/ Zarząd cechowy 15/ Do-
stawienie rekrutów.

O zarządzie włościańskim, wiejskim i cudzoziemskim

105. Cudzoziemcy zależni od władzy w gub. Stawropolskiej są 1) wewnętrzni i 2) zewnętrzni lub zalinijni. (z r. 1847. – § 117)

107. Zalinijnemi są to górale, których ziemie leżą przy granicach guberni nie wchodzą w skład ogólnego jej zarządu (119)

O zarządzie wewnętrznemi cudzoziemcami

108. Wewnętrzni są: osiedli lub koczujący (121)

109. Osiedli jak: Armijanie, Gruzinowie (122) jako też cudzoziemscy handlarze są zarządzani w miejscowych zarządach ustanowionych według powiatów, miast i guberni – podług praw ogólnych –, niektórzy zaś mają swoje sądy we wsiach.

110. Koczujący jak Nogajcy są zarządzani przez oddzielną władzę na zasadzie ich stepowych obyczajów i szczególnych praw. (123)

111. Wszystkie te plemiona co do części policyi i gospodarstwa zostają w zarządzie oddzielnego głównego komissarza (124)

O zarządzie zewnętrznemi cudzoziemcami

125. Wywiawad śledczych jak między niemi samemi tak i z obcymi ludźmi, służy im prawo rozsądzać się według dawnych zwyczajów. (137)

126. Liniowa władza rozpiera te sprawy tylko wtedy gdy obie strony tego żądają. (138)

Porządek podwładności

134. Główny zarząd guberni Stawropolskiej podlega zwierzchniej władzy bezpośrednio i rządzącemu senatowi (145)

Porządek oznaczenia, uwolnienia, nagród,
Porządek odbywania spraw
Ogólny porządek odbywania spraw w posiedzeniach
Porządek odbywania spraw w ogólnym zarządzie guber.
Porządek odbywania spraw w zarządzie gubernijalnym
w Izbie skarbu i w Izbie dóbr państwa
— w sądach
— w zarządach miejskich i powiatowych
o Kancellaryjach
Ogólny nakaz zarządowi
Istota władzy w ogóle i jej granice
Władza nadzoru
Władza rozstrzygnięcia
Władza Namiestnika Kaukaskiego w gub. Stawropolskiej
290 Zarząd gub. Stawropolskiej podlega (356)
namiestnikowi kaukaskiemu aby:
1) naczelnym dozorem kontro-
lować czynności podwładnych
mu zarządów jak najprędzej;
2) aby ogólną działalnością na
wszystkie części tamtego kraju
połączyć ich korzyści i zwię-
kszyć wzajemną pomoc
3) aby w razach nadzwyczaj-
nych dać wszystkim ~~władzy~~ częściom władzy
miejscowej jak najprędzej
rozstrzygnięcie.
Granice władzy namiestnika kaukaskiego w gub.
Stawropolsk.
317. Namiestnik sam przez się (382)
nie może ani odmienić
ani ograniczyć istniejących praw-
może tylko przedstawić, i ~~oczekując~~ oczekując
postanowienia wstrzymać
wykonanie
Władza zarządzającego częścią cywilną
władza częściowego zarządu gubernijalnego
— miejskiego i powiatowego zarządu
odpowiedzialność
Obowiązki różnych urzędników w Kancellaryjach

Wstęp.

1. Kraj zakaukazki stanowią ziemie leżące między morzem czarnem i kaspijskiem, gub. Stawropolską, ziemiami czarnomorskich kozaków i granicami cesarstwa z Turcyją i Persyją.

2. W porządku ogólnego zarządu dzieli się na guberniję: Tyfliską, Szemachińską, Kutaiską, Erywańską; na zarząd kraju przykaspijskiego z gub. Derbentską i na Dżarobetakański wojenny okrąg.

3. Gubernija dzielą się na powiaty a okrąg Dżarobetakański na uczastki.

4. Tyfliska gubernija dzieli się na 5 powiatów: Tyfliski, Goryjski, Telawski, Sygnadzki, i Elizabetpolski – do niej także należą okręgi: gorskich narodów, osietyński i Tuszyno-Pszawo-Chewsurski

5. Szemachińska dzieli się na powiaty: Szemachiński, Szuszyński, Nuchiński, Lenkorański i Bakiński

6. Kutaiska gub. dzieli się na 5: Kutaiski, Szoropański, Raczyński, Ozurgetski i Achatcychski – do niej także należy: Mingrelija, Swanetyja, okrąg Samurzakański i portowe miasta Redut-Kale i Sukum-Kale

7. Erywańska gub. dzieli się na 5 powiatów: Erywański, Nowobojazetski, Nahiczewański, Ordubatski i Aleksandropolski.
8. Derbentska gubernija składa się z powiatów Kubińskiego i Derbentskiego, okręgów Samurskiego i Dargińskiego, władztw Kiurynskiego i Kazykumyskiego i innych ziem.

Ustanowienie głównego zarządu kraju zakaukazkiego

O namiestniku

28. Namiestnik może wydalać z kraju osoby, których pobyt za szkodliwy uważa. Rządzący senat nie tylko nie wchodzi w to ale nawet skarg nie przyjmuje.

4.

Ustanowienie rządzącego senatu.

Rządzący senat jest najwyższą władzą, której w cywilnym porządku sądu, zarządu i wykonania podlegają wszystkie władze w cesarstwie, prócz wyjętych od tego szczególnym prawem (1)

Do rządzącego senatu należy nadzór w porządku zarządu i wykonania; dla tego on troszczy się o zachowanie sprawiedliwości, czuwa nad zbieraniem podatków i nad rozchodami etatowemi; stara się o środki ulżenia narodowych potrzeb, zachowania spokojności i t.d. (2)

Najwyższa rewizya sądu w sprawach cywilnych, kryminalnych i mierniczych należy do bezstronnej spra-

(1) art. 253.

(2) art 254.

wiedliwości senatu (1)
Tylko cesarz prezyduje w Senacie (2)
Połączone posiedzenie kilku departamentów stanowi ogólne zebranie.
Stosownie do liczby połączonych departamentów i obszerności spraw są dwa ogólne zebrania w Petersburgu i jedno w Moskwie. (3,
Połączone posiedzenie ~~kilku~~ wydziałów jednego departamentu ma miejsce tylko w nadzwyczajnych zdarzeniach, na skutek przeznaczenia monarchy i na czas wakacyj; zwykle zaś każdy wydział stanowi oddzielne posiedzenie (4)

(1) art 255
(2) art 256.
(3) art. 266
(4) art 267.

Uwaga 2a

(1) art. 270.

Dla dozoru nad porządkiem odbywania spraw i sprawiedliwością wyroków w każdym departamencie i w każdym wydziale jest pod zwierzchnictwem ministra sprawiedliwości oddzielny Ober-prokurator.(1)

Do rozważenia spraw ~~co~~ nareszcie kazny u nakazny należą:

1) rozważanie wyroków rady kontroli państwa w sprawach o różne nieprawne rozchody, i o złożeniu ich na rachunek skarbu w tym razie jeżeli ostateczne rozstrzygnięcie nie zostawiono kontrolerowi państwa - Wyroki te rozważają się w Senacie nie inaczej jak wobec kontrolera państwa

2) Wogóle rozważenie

spraw o złożeniu braków i ostateczne ich rozstrzygnięcie na sumę do 10000 rs., gdy z określeniem senatu zgadza się minister finansów, kontroler państwa, i minister sprawiedliwości (1)

Władza pierwszego departamentu w sprawach wyżej oznaczonych rozciąga się na całe cesarstwo wyjmując gubernij zostających na oddzielnych prawach. (2)

Przygotowanie i odbycie spraw na ogólnych zebraniach układa się, podług rodzaju spraw albo na oddzielna przy nich kancelarya, albo na kancelaryę tych departamentów, z których sprawa przenosi się (3)

(1) art. 280.
(2) art. 282.
(3) art. 303.

Głowa 3°

320

Na ogólne zebranie naznacza się jeden dzień w tygodniu, i w tym dniu nie ma posiedzeń w tych departamentach i wydziałach z których składa się ogólne zebranie (1).

(1) art. 314.

Ustawa 4a.

Sprawy do Senatu wchodzą albo przez ministerstwo sprawiedliwości albo bezpośrednio przez kancelaryą Senatu (1).

Sprawy w departamentach podług naznaczenia Ober-prokuratora, przygotowują się do słuchania w następującej kolei:

1) na Najwyższy imienny rozkaz

2) kryminalne, w skutek których obwinieni zostają pod strażą

3) kryminalne w skutek których obwinieni zostają na wolności.

4) Interesowe

5) Śledcze

6) z prożbami (2)

Zapiska, z każdej sprawy

(1) art. 322.

(2) art. 328

przeznaczonej do słuchania, powinna być tak sporządzona, iżby nie była w niej opuszczona żadna ważniejsza okoliczność, żeby w niej jasno i krótko była wyrażona treść wszystkich tych okoliczności, które w rozstrzygnięciu jej niezbędnie potrzebne (1)

(1) 342.

322

Głowa 1a
min. dw. cesarsk.

Przydworna kantora ce- sama zawiaduje: zao- patrywaniem cesarskiej familii ~~w pałacu~~ i osób mieszkających w pała- cu zimowym i za- miejskich - cesarskim ermitażem i wszystkie- mi pałacami z należą- cemi do nich zabudo- waniami - (1)

Prezydentem kantory zwany bywa Ober-Hof- marszałek najwyższego do dworu - i naznaczo- ny bywa imiennym ukazem i wyborem sa- mego cesarza (2).

Kancelarya przydwornej kantory dzieli się na 5 wy- działów - Pierwszy składa się z 3 stołów: przedmio- tem pierwszego stołu jest naznaczenie, uwolnienie urzędników i służby kanto- ry i t.p. przedmiotem dru-

(1) art. 1957
(2) art. 1960

giego stołu jest załatwianie spraw tyczących się cesarskiego ermitaża; przygotowanie biletów, z powodu różnych świąt przy dworze i czuwanie nad kamerfuryerską powinności; przygotowanie spisków do nadwornego kalendarza i Adres-kalendarza. Przedmioty trzeciego stołu są np. sprawy odnoszące się do budowy i poprawy rzeźnic i różnych kościelnych rzeczy. (1) Drugi wydział ma 3 stoły. Przedmiotami ich są: żądanie summ, i sporządzenie rozpisów o wydaniu różnych okładów, przygotowanie summowych ksiąg; wszystkie czynności tyczące się przygotowania żelaznych, miedzianych, drewnianych, glinianych narzędzi i t. p. (2)

(1) art. 1972 – 3.

(2) art. 1974

Ustanowienie ministerstwa dworu cesarskiego.

Minister dworu cesarskiego jest głównym zwierzchnikiem nad wszystkiemi częściami zarządu dworu, uważanego w znaczeniu pałacu czyli mieszkania monarszego; ma więc nad wydatkami i utrzymywaniem do życia, środkami do pokrzepienia urzędu i rzeczą jest Ministra dworu. Tak w samem mieście jak za miastem, i opodal od stolic, głównie w obu stolicach, w St. Petersburgu i Moskwie utrzymanego, jakoto:

1) nad kantorą przyboczną cesarza, dworską konjuszenią, Jegermajsterską i mostkiewską pałacową

2) nad pałacami członków dworu cesarskiego [najjaśniejszej rodziny]

3) nad zarządami pałacowemi: carsko-sielskim, peterhofskim i Gatczyńskim

4) nad cesarską publiczną biblioteką, muzeum numizmatycznem, cesarskim ogrodem botanicznym i cesarskiemi teatrami w obu stolicach

5) nad przybocznym medycznym wydziałem.

na koniec do otrzymania i zastrzeżeń dworu służącemi. Minister tylko być gospodarzem dworu, i przyczyniać się do jego okazałości. On też minister ten

Jest zarazem kanclerzem cesarskich i carskich orderów, ministrem udziałów,

ma główny zarząd nad gabinetem cesarza, nad gospodarcią częścią akademii sztuk i zostaje tylko pod zwierzchnictwem cesarza.

Dla rewizyi rachunków jest przy ministerstwie dw. ces. kontrola. (1).

(1) art. 1945-50, 1956.

Gława I B

minist. dw. ces.

324

(1) art. 1975

Trzeci wydział składa się też z 3 stołów - których przedmiotami są: dostawa wszystkich zapasów dla kuchni i piekarni - sporządzenie rachunków względem rozchodu na kofeszenską i tafeldekarską powinność. Rachunki z rozchodu za czas przebywania cesarskiej familii w Mikołajowskim pałacu i w Moskwie - rachunki wydatków na cukiernię i mundszenkską - sprawy tyczące się przygotowania prania bielizny dworskiej i t. d. (1)

Czwarty wydział ma także 3 stoły, ~~których~~ pierwszego stołu przedmiotami są: utrzymanie w porządku gmachów i ogrodów prócz wyspy Elagińskiej, własnej da-

cy cesarza i bytej Gotowińskiej, który zawiaduje stół drugi. Trzeci stół zajmuje się sprawami odnoszącemi się do kamer-catmejsterskiej powinności – i w ogólności hof-sztab-kwartermistrzowską częścią. Piąty wydział jest rachunkowy (1)

Dostawa nieprzenosząca 7500 rs. przywodzi się do skutku z postanowienia Kantory (2)

Zostający pod władzą przydworcowej Kantory Nadzorcy, Hof-sztab-kwartermistrz i dyrektor szkoty wypełniają obowiązki swoje według danej im instrukcyi. (3)

(1) art 1976 – 7.

(2) art. 1990.

(3) art. 2011

min. dwor. ces.

(1) art. 2154, 2159–63.

Gabinet cesarza jest instytucya zawiadująca własnością jego i nią rozporządzająca według najwyższych ukazów. Przy nim utrzymuje się genealogiczna księga domu cesarskiego a urzędy i testamenty członków familii cesarskiej. Kabinet ten składa się z 5 wydziałów i kassy. Pierwszy wydział zawiaduje ogólną kancelaryjną częścią gabinetu – do niego także należy archiwum i część sekretna – Drugi zawiaduje sprawami o złoto i brylanty – Trzeci sprawami tyczącemi się petersburgskich fabryk porcelany i szkła i wielu innych fabryk – Czwarty jest rachunkowy – Piąty zawiaduje sprawami ałtajskich i nerczyńskich zakładów górniczych (1)

Ministerstwo finansów

Skład i przedmioty Departamentu zewnętrznego handlu

~~390.~~ Departament zewnętrznego handlu dzieli się na 5 wydziałów: 1) handlowych zewnętrznych stosunków, 2) zarządu celnego 3) konfiskacyjny 4) sądowy i 5) rachunkowy. (1)

Wydział handlowych zewnętrznych stosunków zawiaduje sprawami odnoszącemi się do zewnętrznego handlu i dzieli się na trzy stoły — W pierwszym odbywa się korrespondencyja z agentami, konsulami i ministrami przy dworach zagranicznych tycząca się handlu — Sporządzanie w tym celu instrukcyj — zebranie wiadomości o cenie towarów, o przemysłach przez Rosyan za granicą dokonywanych i t. p. Do drugiego stołu należy zebranie wiadomości w celu poprawienia i dopełnienia taryf i ustaw handlu się tyczących — także sprawy co do handlu w król. polskiem, Bessarabii, Finlandii; tudzież

art. 390.

(1) W wydaniu z r. 1842 ~~pod liczbą~~ art. 1008 departament ten ~~po~~dzieli~~ę~~ na 4 wydziały.

w portach kercześkim i odeskim.
Do 2go należą sprawy tyczące się handlu po kraju Zakaukazkim, morzu kaspijskiem, w okręgach celnych Syberskim i orenburgskim i po Kamczatce, jakoteż wszystkie postanowienia tyczące się przywozu i wywozu towarów (2).

Wydział zarządu celnego dzieli się również na 3 stoły, których przedmiotami są: naznaczanie i uwalnianie urzędników zarządu, i cała nad nimi kontrola — udzielania orderów i nagród — budowa gmachów dla komór i straży pogranicznej jakoteż ich zaopatrywanie w wszystkie potrzeby (3).

Wydział konfiskacyjny na 4 stoły i zajmuje się ściganiem kar za kontrabandy, jak również śledztwem nad obwinionymi o nich i uczestnikiem Żydów podejrzanych o udział w przemycaniu z nad granicy szczególniej z okręgów: Archangielsk. Petersburg. Rewelsk. Rygsk. Libawsk. Jurburgsk. i Radziwił. (4)

(2) art. 391-392 - a w wyd. z r. 1842 art. 1009. 1010, 1011, 1012.

(3) Art. 393 i 394 — w wyd. z r. 1842 art. 1014 i 1015 który dzieli ten wydział na 4 stoły.

(4) art. 395. 396. W wyd. z r. 42 nie ma wzmianki o tym wydziale.

Ministerstwo finansów

Grawa 3.

327

Skład i przedmioty depart. rękodzielni i wewnętrznego handlu tudzież zostającej przy nim Rady rękodzielniczej.

Departament ten składa się z 3 wydziałów: rękodzielniczego, wewnętrznego handlu i rachunkowego — (1) — wydział rękodzielni dzielący się na 3 stoły 1040, 1041 ściąga wiadomości o fabrykach i ludziach w nich pracujących a zostających pod zarządem Ministerstwa — zarządza wydawnictwem dziennika Rękodzielni i handlu i temu podobnych ~~dziet~~ jako też ~~przygotowania~~ starania się o dla armii i floty sukna i innych materyałów. (2) — Wydział handlu wewnętrznego składa się z dwóch stołów i porządnego rachowywania ~~praw obowiązujących~~ w ~~tym~~ wszystkie stany handlowe — nagradza kupców orderami, buduje gościnne dwory i t. p. (3)

Wydział rachunkowy zajmujący się rachunkowością oznaczoną w Ustawie Ministerstwa dzieli się na buchalteryję i kontrolę.

Rada rękodzielnicza ma wydział w Moskwie a w innych miastach komitety (4)

(1) art. 405 w wyd. z 42. nie ma wzmianki o wydziale rachunkowym.

(2) art. 406. — w wyd. z r. 42 art. 1040, 1041. dzieli ten wydział na 2 stoły.

(3) art. 408 i 409. w wyd. z r. 42 art. 1042, 1043. toż samo mówią.

(4) art. 416 w wyd. z 42. art. 1049.

Prezes wydziału moskiewska-
go naznaczany jest przez sa-
mego cesarza. Sprawami
zaś rady rękodzielniczej
kieruje naczelnik pierwsze-
go wydziału departamentu
a w wydziale moskiewskim
sekretarz tego wydziału.
Członkowie tej rady pełnią
obowiązki honorowo. Obo-
wiązkami zaś tej rady są: dopeł-
nienie wiadomości zebra-
nych przez gubernatorów o fa-
brykach i zakładach fabrycznych.
Staranie się o postęp fabryk
i t.p. (1) — Te same są zaj-
ęcia wydziału moskiewskiego
tylko jego postanowienia
potrzebują potwierdzenia
Rady. Rada rękodzielnicza
Ku pomocy w swych czynno-
ściach ma bibliotekę, dzien-
niki, pisma peryodyczne,
Zbiór modelów, rysunków
i t.p. (2)

(1) art 421, w wyd z r. 42
wzmianki o tem nie ma
(2) art 422—429.

Ministerstwo finansów Glawa 4a.

Skład i przedmioty departamentu różnych podatków i zborów.

Departament różnych podatków i zborów składa się z 7 wydziałów (1). Pierwszy wydział składa się z 4 stołów: trzech rozporządzających i jednego rachunkowego, i zajmuje się podatkami w ogóle, i poborami kancelaryjnemi tyczącemi się handlu i rekrutskiej powinności (2). Drugi wydział ~~...~~ zarządza poborami ~~z~~ akcyzy z trunków i tak w guberniach nadbaltyckich, zachodnich, małorosyjskich, noworosyjskich i sybirskich poborami konsumcyjnymi i propinacyjnymi (3). Trzeci wydział zarządza takiemiż poborami w guberniach wielkorosyjskich (4) - Czwarty wydział ma w swym zarządzie przygotowanie papieru stemplowego do odbywania spraw, sporządzania aktów, weksli i t.p. (5) - Piąty wydział dzieląc się na 3 stoły zawiaduje rządowemi i prywatnemi gorzelnianemi zakładami, w szczególności do stołu pier-

(1) art. 432

(2) art. 433

(3) art 434.

(4) art 436.

(5) art. 438 - a w wyd. z r. 1842 art. 1031.

wnego należy utrzymywanie wiadomości i opisu skarbowych gorzelni - jakoteż przygotowanie zboża, drzewa i potrzebnych narzędzi - Drugi stół zajmuje się budową, najmem i zachowaniem gorzelnianych lokalów, i wyassygnowaniem potrzebnych na to sum, również rozsyłaniem spirytomierzów - Przedmiotami trzeciego stołu są: Sprawy tyczące się pędzenia gorzałki w generaliach prywatnych gubernij wielkorosyjskich - przyjmowania jej do skarbowych magazynów - również wiadomości o kapitałach na pędzenie gorzałki wyassygnowanych i o ilościach wyrobionej gorzałki jej cenach i t.p (1) - Wydział szósty zawiaduje sprawami o akcyzach z tytoniu i wyrobów cukrowych (2) - Wydział siódmy rachunkowy prowadzi księgi i rachunki tyczące się poborów okładnych, także buchalteryję i kontrolę poborów z trunków w guberniach wielkorosyjskich - buchalteryję i kontrolę z dochodów ~~okupnych~~ i ~~od~~ trunków w guberniach nadbałtyckich, zachodnich, małorosyjskich, noworosyjskich i syberskich (3)

(1) art. 440 - w wyd. z r. 1842 w art. 1034 wydział ten podzielony jest na 2 stoły

(2) art. 441 - w wyd. z r. 1842 o wydziale tym wzmianki nie ma.

(3) art. 442. w wyd. z r. 1842 art. 1035.

Glava 3a

329

Ministerstwo spraw wewn.

Dep. gospodarczy składa się z 4 wydziałów. Do pierwszego wydziału należą sprawy o zaopatrzeniu w żywność publicznem, o magazynach, o stanie zboża w nich – o zebraniu wiadomości co do pomyślności urodzaju, o środkach przedsiębranych w czasie nieurodzaju, o cenach na wiktuały – o zebraniu wiadomości co do wysłania za granicę zboża, wina – o zaprowadzeniu jarmarków – o nakreśleniu planów miast i wsi i sprawozdaniach o stanie budowli miejskich i skarbowych i t. p.

W drugim wydziale odbywa się korespondencya o zakładach publicznej opieki i innych pożytecznych publiczności –

W trzecim wydziale odbywa się korespondencya o obrotach pieniężnych kapitałów należących do klasztorów, i innych mających przeznaczenie pożytku publicznego – (1)

(1) art. 1210 – 13.

Ministerstwo sprawiedliwości.

D. medycyny składa się z dyrektora, wicedyrektora, trzech wydziałów i oddzielnego przy dyrektorze stołu sekretarskiego.

Do pierwszego stołu należą sprawy części prawodawczej jako to: o rozdzielaniu lekarzy, weterynarzy i farmaceutów wychodzących z uniwersytetów, o naznaczeniu, zmienieniu, uwolnieniu i nagradzaniu ich lub ich wdów i dzieci i t. p. Drugi wydział zawiaduje sprawami policyi medycznej i medycyny sądowej. (1)

(1) art. 1222, 1224, 1225.

Ministerstwo spraw wewn.

Ustawa 6a

331

Przyrządzenie, chowanie i rozdzielenie materyałów lekarskich dla armii, floty i ~~w~~ oddzielnych władz rządowych zarządu miejskiego należy do departamentu składowych lekarskich materyałów. (1)

(1) art. 1229

Minister. spraw wewn.

D. ogólnych spraw minister-
stwa składa się z 3 wydziałów-
buchalteryi; kontroli, głó-
wnej ekspedycyi dzienni-
ków, ogólnego składu dzien-
ników, części sekretarskiej,
części skarbowej i egzeku-
torskiej (1)

(1) art. 1307

Minister. spraw wewn. Glawa 8a

Rada medyczna jest wyższą w państwie władzą lekarsko-naukową, lekarsko-policyjną i lekarsko-sądową (1)

(1) art. 1322

334

Departament poczt

Ustawa 1° A. poczta

(1) art. 1641

r. 42 art. 1498 wymienia Jamszczyków

Wydział spraw pocztowych ma dwa stoły; do pierwszego ~~należy~~ ustanawianie pocztowych władz, - etatów; - przepisów pocztowych, - rozważanie projektów lepszego urządzenia poczt - ~~przedsi~~ ~~branie zaradczych środków~~ wydawanie zaradczych przepisów w razie pojawienia się zaraźliwej choroby - zaprowadzenie miejskiej poczty - sprawy tyczące się wolnych poczt - Do drugiego stołu należy: zmiana stacyj, oznaczenie dla wszelkiej liczby koni - wszelkie przedstawienia tyczące się stacyj i t.p (1)

Wydział śledczy ma dwa stoły - pierwszy poszukuje zatraconej pieniężnej korrespondencyi i przegląda doniesienia o tem, ~~które~~

znacza w tym celu Śledztwa-
~~ział~~ również należą do niego
doniesienia o przestępstwach
urzędników poczty - i skargi
na nich - i ~~z~~ nakoniec pro-
wadzenie rachunków zatra-
conych na pocztach kapita-
łów i przesyłek - Drugi
stół zajmuje się ~~przedewszystkiem~~
sprawami tyczącemi się nie-
doszłych listów - ~~wd~~ wyna-
gradza korrespondentów za
doznane straty - i rozsądza
skargi między passażera-
mi a służbą pocztową
i t. p. (1)

Wydział rozporządzający
ma dwa stoły - Pierwszy na-
znacza urzędników - przyj-
muje przedstawienia do na-
gród i wsparć i wydaje w tym
celu rozporządzenia - przysyła
sekretne doniesienia re-
wizorów poczty - skargi urzę-
dników na swą zwierzchność

(1) art. 1642
z r. 42 art. 1499.

Rada Głównozarządzającego — Ustawa 2. poczta

335

Rada Głównozarządzającego departamentem poczt składa się z etatowych stałych członków i z dyrektora depart. poczt — mogą jednak być wezwane i inne osoby (1)

(1) art. 1654
z r. 42 art. 1608.

Grawa 6.

Ministerstwo dóbr państwa

Ogólne posiedzenia w departamentach pierwszym, drugim, gospodarstwa ~~leśnego~~ wiejskiego i leśnym składają się z naczelników wydziałów i z osób, które dla swych wiadomości okażą się przydatnemi (1)

(1) art. 1057

Ministerstwo Dóbr państwa

Grawa 7a

337

Rada ministerstwa dóbr państwa składa się z dyrektorów departamentów i kancelaryi Ministra, z inspektora zakładów końskich i z pięciu stałych członków – (1)

(1) art 1061

Ustawa 10,

338

Ministerstwo dóbr państwa

(1) art. 1129, 1133-4, 1137, 1142, 1151, 1159-61.

Wszystko, co w ogólnym Naka-
zie ministerialnym postano-
wiono o stopniu i grani-
cach władzy ministrów,
o stosunkach ich do ró-
żnych ustanowień, zno-
szeniu się z różnemi wła-
dzami i osobami, o przed-
miotach, porządku ich od-
powiedzialności odnosi i
należy w ogóle do wyko-
nania ministra dóbr
państwa.
Minister stara się o przyspo-
sobienie do służby urzędych
ludzi w zakładach na ten
cel postanowionych i ma
władzę przyzywać ludzi zda-
tnych na takich warunkach
na jakich ich zgodzić może.
Dba o całość dóbr państwa —
o polepszenie rybołowstwa
rzecznego, jeziornego, a szcze-
gólniej na morzu białem
czarnem i kaspijskiem —
stara się o zebranie pewnych
wiadomości o lasach wsz-
elkich i o rozmierzeniu ich —
o osuszenie błot i zamie-
nienie gruntów niedogo-
dnych w dogodne — o rozsze-
rzenie pożytecznych wiado-
mości rolniczych między
chłopami przez ustanawia-
nie naukowych ferm — stara
się, aby wszelkie zakłady po-
siadały typy wszelkich ras
Dla ulepszenia w państwie o-
gólnej hodowli koni (1) Stara się

także o budowę i utrzymanie wiejskich zapasowych magazynów i napełnienie ich oznaczoną ilością zboża i o wspomaganie prawdziwie potrzebujących dla obsiewania pól, a niekiedy i dla zabezpieczenia życia. (1)

Towarzysz ministra dóbr państwa zawiaduje departamentami leśnym, i lasów okręgowych prócz obowiązków na niego włożonych ogólnem ustanowieniem ministerstw (2)

(1) art. 1164

(2) art. 1194.

Gława 1.

Kapituła

Kapituła rosyjskich cesarskich i królewskich orderów zawiaduje wszystkiemi orderami i znakami honorowemi. Ona należy do ogólnego składu ministerstwa cesarskiego dworu. (1) Kanclerz orderów jest zarazem ministrem cesarskiego dworu i kawalerem orderu św. apostoła Andrzeja Pierwozwannego. (2)

Na posiedzenie Kapituły wkłada się: 1) podpisanie dyplomów na ordery, szpady, szable, półszable i inne znaki honoru mających się wydać osobom obdarzonym od Kapituły; 2) Przedwstępne uznanie, według wstępujących przedstawień, wojskowych i

(1) art. 1.
(2) art. 3.

i cywilnych urzędni-
ków do znaku honoro-
wego nieskazitelnej słu-
żby i niższych wojsko-
wych urzędników do zna-
ku honorowego orderu
Św. Anny. 3) Przejrzenie ro-
cznego spisu rozchodów
na zarząd kapituły. 4) Pod-
pisanie i potwierdzenie
pieczęciami wszystkich
sznurowych ksiąg kan-
celaryi 5) Comiesięczne
i czasowe nadzwyczaj-
ne zaświadczenie o
obecności kapitałów
i pieniężnych sum ka-
pituły, 6) także orde-
rowych i wszystkich
innych znaków i ne-
cry do nich należących.

Ustawa 2.

kapituła

Minister cesarskiego dworu w porwołaniu kanclerza orderów działa we względzie głównego zarządu kapituła na zasadzie władzy, danej mu utwierdzeniem ministerstwa cesarskiego dworu (1).

Kanclerz orderów, będąc odpowiedzialny tylko cesarzowi, nie zależy od żadnej wyższej władzy, i od nikogo, prócz cesarza poleceń nie odbiera (2)

Władza kapituła odbywa swe czynności według ogólnych praw i według statutu orderów — w przypadkach zaś prawem nieokreślonych, sprawa przedstawia się kanclerzowi (3)

(1) art. 41
(2) art. 42.
(3) art. 53.

Do obowiązków kapituły należy 1) Uważne rozpatrzenie spraw. 2) bezstronne osądzenie 3) gorliwa troskliwość w interesie Skarbu. 4) Dokładne wykonanie wszystkiego co na władze Utwierdzeniem konstytuty nałożono. (1)

(1) art. 55.

3111

Gława 3a
Kapituła

Od kanclerza orderów
zależy zgodzić się z wnio-
skiem Kapituły albo dać
sprawie inny kierunek.
Zgoda kanclerza ozna-
cza się jego własnorę-
cznym zapisem na
dziennikach Kapituły
lub zapiskach wice
prezydenta: wykonać. (1)
Wszystkie wychodzą-
ce z kapituły papiery
dzielą się na trzy ro-
dzaje, zawierające
w sobie korrespondeu-
cyę: 1) Kanclerza Orde-
rów, 2) Kapituły or-
derów, 3) kancelaryi
kapituły.
Do Kanclerza Orderów
należy: 1) Oznajmienie
najwyższych rozkazów
przez niego wydanych
2) Przedstawienie cesa-

(1) art. 112
(2) art. 114

rzowi i cesarzowej
3) znoszenie się z ministrami, głównozarządzającemi, jenerał-gubernatorami i wogóle osobami drugiej klasy
4) wnioski kapituły orderów i polecenia urzędom jej 5) sprawy tajne. (1)

(1) art. 115.

Ustawa 4.

Kapituła.

Rady kawalerskie składają się z naznaczonej statutami liczby starszych kawalerów każdego stopnia orderu, pod prezydencyą starszego z nich i zwołują się po zawiadomieniu kapituły orderów (1)

Szczególnym obowiązkiem wszystkich członków kawalerskich rad i urzędników ich kancelaryi jest utrzymywać postanowienia rad w tajemnicy i nie rozgłaszać o obdarzonych lub nieobdarzonych orderami przed zatwierdzeniem. (2)

(1) art. 135

(2) art. 149.

karta 2 a.

343

Głowa 1. A.

O szczególnych znakach honor.

Znak nieskazitelnej służby składa się z kwadratowej sprzączki srebrnej, pozłacanej, na której wyobrażony jest dębowy wianek, a w środku wianka cyframi rzymskiemi oznaczona liczba lat służby, za które znak wydany (1)

Sprawy o nagrodzenie tym znakiem odbywają się w Kapitule Orderów (2)

Prawo na otrzymanie tego znaku mają i zostający w służbie i ci którzy z niej wyszli, którzy ciągłą pracą, moralnością i gorliwością w służbie okazali się pożytecznemi i wiernemi wykonawcami w sprawach służby. (3)

(1) art. 689.

(2) art. 694.

(3) art. 696.

Służba w pierwszej klasowej radzie odnośnie do prawa na otrzymanie znaku nieskazitelnej służby, uważa się za rzeczywistą nie wcześniej jak od szesnastego roku (1)

Czas przepędzony przez studentów i kandydatów którzy ukończyli kurs w uniwersytetach, duchownych akademiach i seminaryach na przygotowaniu się do audytorskiego obowiązku, tak po naznaczeniu ich do tego obowiązku jak i po uwolnieniu dla wybrania obowiązku w innym zarządzie; uważa się za czynną służbę i do otrzymania znaku nieskazitelnej służby (2)

(1) art. 700.

(2) art. 702.

Glawa 1 B.

O szczególnych znakach hon.

(1) art. 704.

Służba nauczycieli śpiewu i śpiewaków nadwornej kapeli - i służby nadwornych officyantów i kamerdynerów uważa się dla otrzymania znaku tego za czynną od czasu wejścia ich w klasowe rangi (1)

Za rzeczywistą wysługę na otrzymanie znaku nieskazitelnej służby uważa się: 1) Czas zostawania w godności Kamerhera i Kamerjunkra przy dworze bez żadnej innej służby do wydania o tych urzędach ukazu 8 Kwietnia 1809 r. 2) Służba w skutek wyborów Szlachty 3) Czas spędzony w niewoli 4) Czas zostawania pod sądem jeżeli obwiniony zostanie uniewinniony 5) Czas zostawania na próbie w kancelarijach gubernatorów i zarządów gubernialnych, jeżeli próbowany otrzyma

posadę etatową, lecz nie więcej jak jeden rok (1)

Każdy urlop przechodzący 29 dni, za który zatrzymuje się w skarbie pensya uwolnionego, przy przedstawieniu do znaku nieskazitelnej służby, wytrąca się z czasu wysługi ~~tymże~~ takąż liczbą dni, miesięcy i t. d. jaka przechodzi nad 29 dni (2)

Pozbawiają się prawa na otrzymanie znaku nieskazitelnej służby: 1) wszyscy którzy byli pod sądem lub w styczności z sprawami sądowemi i śledzeniami, a zupełnie niewinnemi nie zostali 2) którzy byli pod sądem, i choć nie byli karani jednak pozostali w podejrzeniu 3) którzy byli pod sądem, lecz którym przebaczono w skutek manifestu lub łaski monarszej 4) wszyscy, któ-

(1) art. 707.

(2) art. 713

karta 2.c.

Ustawa 1. C 345

O szczególnych znakach honorow.

rzy w ciągu tego czasu za który należałoby udzielić im znak, w czemkolwiek ~~nie był~~ zawinili.
Nie tracą tego prawa ci którzy nie mają dobrego świadectwa tylko z powodu braku zdolności, lecz którzy są znani z gorliwości i moralności (1)
Noty dla nagrodzenia znakiem nieskazitelnej służby przesyłają się do Kapituły Orderów w ciągu całego roku (2).
Prośby zaś o ten znak i wszystkie tyczące się tego sprawy odbywają się na prostym papierze (3)

(1) art. 718.
(2) art. 734.
(3) art. 754

karta 2-J. 346

Gława 2a

Maryjski znak honorowy nieskazitelnej służby ustanowiony jest w nagrodę osobom płci żeńskiej, za długie gorliwe wypełnianie obowiązków w powołaniach niżej oznaczonych (1)
Ustanowienie tego znaku liczy się od 14 Paźdź. 1828 r. na pamiątkę urodzenia cesarzowej Maryi Teodorowny (2).

(1) art. 794
(2) art 795

przedać do drugiego oddziału Jego cesarskiej mości kancelaryi aże- by przez nią w zbiorze posta- nowień ogólnych (osobno je zebra- nie zakonów) pomieszczony zo- stał (1).

51

Uwaga

(1) Tamże art. 49. 51. 53.

Statuty orderów i znaków honorowych.

A

Każda osoba obdarzona orderem nazywa się kawalerem tego orderu, wyjąwszy duchownych, którzy nie nazywając się kawalerami, zaliczają się do orderów (1).

Duchowni i osoby zostające w cywilnej lub wojennej służbie, przez obdarzenie ich orderem, nabywają bez różnicy rodzaju ich i pochodzenia, szlachectwo rodowe, jeżeli go dotychczas nie posiadali (2)

We wszystkich orderowych procesyach i uroczystościach za cesarską familią i cudzoziemskiemi koronowanemi głowami i ich dziećmi, postępują kawalerowie podług starszeństwa obdarzenia ich, a duchowni idą wpośrodku dwóch starszych kawalerów, każdy z swego orderu;

(1) art. 195
(2) art. 199

zasiłek pierwszy.
właściwie końca służby

Komit. Min. 10.

~~Zasada 12.~~

Czynownicy kancelaryi komitetu składający liczą aż do pięciu, tych którzy pierwszy oddział Kancelaryi Jego Cesarskiej mości prywatnej stanowią (1). Urządzenie kancelaryjne jest zupełnie takie, jakie kancelarya komitetu Ministrów zachowuje, a które poznaliśmy wyżej (2)

(1) Tamże art. 219.

(2) Tamże art. 227.

przy publicznych zaś dla kawalerów stołach, naznaczają się im miejsca po obu stronach Forszujdera, naprzeciw krzeseł grossmistrzowskich (1)
W dzień ogólnej orderowej uroczystości idą w processyi Kawalerowie wszystkich orderów, młodsi orderami i stopniami naprzód, każdy order poprzedzany swemi officyałami; potem za Cesarzem idzie Cesarzowa, za nią Wyznaczona orderu św. Katarzyny, a za nią damy większego krzyża i damy mniejszego krzyża, stane naprzód, mając po swą klassą orderowych swych officyałów. Przy stole zaś w tym dniu siędą po prawej

(1) art. 206.

urzędnicy służba.

senaccy urzędn. służba.

senat 23.

Kancelarska księga ma nader waż-ne zadanie. Kontroluje ona wszel-kich ukazów senackich i spełnie-nie ich nadzoruje. W tym celu co sobota przegląda ją i porów-nywa co się z ukazem stało, a jeżeli nie znajduje w swej księdze żadnej o tem wzmianki jeszcze je-go wcale przesłać do tych gubernii które ukaz odebra-ły zapytanie, czy go spełniły, lub czemu dotąd nie uczyniły? lub [illegible] mu zadosyć? Zapytania te dopóty powtarza póki na-księga na [illegible] co tyczą nie nadejdzie odpowiedź (1).

Tak więc Sekretarz doglądając Ob-mocniły, ten kancelaryjną służbę, a [illegible] tej

(1) Swod z r. 1842. art. 565., a z r. 1857. art. 330. — 44.

Statuty orderów i znaków honorowych C.

349

stronie cesarza kawalerowie podług starszeństwa orderów i stopni, a po lewej stronie Cesarzowej damy orderu św. Katarzyny a obok nich kawalerowie orderu św. Anny, podług starszeństwa (1)

Kapituła assygnuje pieniądze dla zostających w cywilnej służbie, na urlopie, w ogóle nie będących w służbie, i duchownych w granicach cesarstwa i królestwa polskiego - przez departament kassy państwa, od głównej kassy, skarb rządowych i kass powiatowych (2)

(1) art. 204.

(2) art. 215.

Dygnit., Urzędy, służba

W Radzie państwa Dygnitarzem
sam Sekretarz państwa, urzęd-
nikami zaś Sekretarze stanu. przy Prezydującym w Radzie pań-
stwa i [struck out] wraz
z Pomocnikiem, przy Pre-
zydujących pp. departa-
tylko Sekretarz bez Po-
mocnika.

Inni Sekretarze [struck out] przy
Prezydujących tylko czynowni-
kami, ta[k]że [struck out] przyjmujące się
i uwalniają dawniej tylko znać Se-
kretarzowi państwa a żeby ich
w pracach kancelaryjnych wspie-
rał lub wymazał I. nr. 121./125.

Sekretarz [struck out] państwa i sta-
nu według ukazu I. [struck out] 124 Pomocni-
cy ich i Ekspedytorzy na wniosek
Sekretarza państwa. Do Cesarza
uczyniony [struck out] przyjmuje się i
uwaln. I. 123-4.

Naprzód wszystkich przyjmuje i odda-
la Sekretarz państwa, niekiedy odniesie
przez [struck out] do Cesarza. każe mu przy-
sięgać i sam mieści gdzie wypa-
dnie I. 125-7. Ober-
Heroldmeister jest Prokuratorem Herol- senat.
dyi, inni ober Prokurory Księgi III.
d. 21.

Ministerstwo ośw. narod.

Główny zarząd szkół czyli rada ministra ośw. narod. składa się z: kolegi ministra, opiekuna petersburg. okręgu naukowego, opiekunów innych okręgów znajdujących się w Petersburgu, dyrektora depart. ośw. narod. i innych członków naznaczonych przez najwyższą władzę. Każda sprawa nim postąpi do głównego zarządu szkół musi być pierwej rozważoną w depart. ośw. narod. Dokładne zapiski przygotowane do słuchania w głównym zarządzie po podpisaniu przez dyrektora depart. przedstawiają się wcześnie wice-dyrektorowi departamentu. Rzecz w nich wyłuszcza się jasno i krótko i nakoniec dołącza się wyrok departamentu. Przy głosowaniu ta strona przeważa, po której stoi minister; lecz gdy zajdzie różność zdań między głównym zarządem i ministrem, minister obowiązany jest przedstawić rzecz monarsze. Sprawy, wymagające zatwierdzenia monarchy, lecz zostające w związku z innemi gałęziami zarządu państwa, po rozważeniu w głównym zarządzie, jeżeli z istoty swej do niego należą, przedstawiają się radzie państwa lub komitetom ministrów, kaukazkiemu i sybirskiemu — gdzie należy (1)

Głowa 3.

356

(1) 1432, 1440-1, 1444, 1446.

Ministerstwo ośw. narod.

Główny zarząd cenzuralny składają: Prezydenci akademii nauk i ak. sztuk, Kolega ministra ośw. narod. i obcy członkowie: od duchownego zarządu wyznania prawosławnego, ministerstwa spraw wewnętrz. i spraw zagranicznych naznaczani ukazami monarchy, dalej zarządzający trzecim wydziałem kancelaryi cesarskiej, opiekun petersb. okręgu naukowego i inne osoby, na które monarcha włoży ten obowiązek – Nadto jeden członek od królestwa polskiego. Przedmiotami głównego zarządu są: dozór nad czynnościami cenzury, wydawanie nakazów cenzorom dla objaśnienia ustawy, utrzymanie związku między komitetami cenzury zagranicznej i wewnętrznej – naznaczanie i uwolnienie urzędników w cenzuralnych komitetach, – rozważanie raportów o czynnościach komitetów i cenzorów – rozważanie i rozstrzygnięcie większością głosów przedstawień komitetów cenzuralnych w ważnych wątpliwościach i skarg autorów na komitety cenzuralne – przestrzeganie prawidłowej czynności cenzorów i komitetów a w razie przeciwnym zwrócenie im uwagi – i rozważanie rocznych sprawozdań o czynnościach cenzury przedstawianych monarsze (1).

(1) art. 1447, 1452.

Ministerstwo dóbr państwa

Leśny departament zostaje pod zarządem Dyrektora z jenerałów korpusu leśniczych, który jest zarazem i inspektorem korpusu leśniczych – i dzieli się na 6 wydziałów (1). W departamencie tym koncentrują się wszystkie wiadomości o lasach w zarządzie ministerstwa dóbr ~~państ~~ ~~wa~~ zostających – (2)

Departament lasów okrętowych ze wszystkiemi doń należącemi funkcyami i gałęziami, komisyami podwładnemi do wyrabiania okrętowych ~~gaj~~ roszczej, zarządami okręgów – zostaje w ministerstwie na oddzielnych prawach (3)

Korpus leśniczych zostaje pod władzą ministra – lecz ogólny ~~prawadzenie~~ zarząd należy do Inspektora korpusu – Przy korpusie są ucznie leśniczowie dla pomagania w wyprawadzeniu prawdziwego gospodarstwa – i leśniczowie rezerwowi dla wykonywania różnych zleceń (4) – Leśny audytoryat może

(1) art. 1007–9
(2) art. 1014.
(3) art. 1025.
(4) art. 1027, 1030.

ostatecznie karać tylko aresztem. lub naganą, inne wyroki jego idą na przedstawienie do ministra (1)

(1) art. 1053.

Ministerstwo dóbr państwa

Sprawa I.

(1) art. 943, 944, 945.

353

Ministerstwo to ma sobie powierzony zarząd dóbr państwa, opiekę nad wolnemi obywatelami wiejskiemi i zawiadywanie gospodarstwem wiejskiem — Do zarządu więc jego należą skarbowe ziemie zaludnione i niezaludnione skarbowe czynszowe grunta i lasy skarbowe prócz niezostających pod nadzorem leśnej władzy; Do opieki zaś jego należą, chłopi skarbowi prócz oddanych innym zarządom, jednodworcy mieszkający tak na swoich jak i na skarbowych ziemiach a w gub. zachodnich i osiadli na gruntach gminnych i mieosiedli — cudzoziemscy osadnicy, żydzi rolnicy; osiedli, koczujący i włóczący się cudzoziemcy w Syberyi i gub. archangielskiej, Astrachańskiej i innych — W zawiadywaniu ministerstwa dóbr państwa zostają: miary do zachęcenia i udoskonalenia gospodarstwa wiejskiego — rolnictwo, ogrodnictwo — Rozmnażanie handlowych rękodzielniczych i aptekarskich roślin i wina- jedwabnictwo — hodowla koni owiec, rybołówstwo i t. p (1)

Ministerstwo dóbr państwa
Skład i przedmioty pierwsze-
go departamentu.
Do zarządu pierwszego depar-
tamentu należą dobra pań-
stwa i opieka nad skarbowe-
mi chłopami w gubernijach
Archang. Astrachań. Włodzi-
mir. Wołogodz. Woroneżs.
Wiatk. Ekaterynosławsk.
Kazańsk. Kaługs. Kostrom.
Kurskiej. Moskiewsk. Niżego-
rodzk. Nowogrod. Ołonecz.
Orenburg. Orłowsk. Penzeńsk.
Permsk. Pskowsk. Półtawsk.
Riazańsk. Petersburg. Samarsk.
Saratowsk. Smoleńsk. Stauro-
polsk. Tauryck. Tambowsk.
Twersk. Tulsk. Charkowsk.
Chersońsk. Czernichowsk.
Jarosławsk, w Syberyi i Be-
sarabii, a także mieszkaj-
cy ~~tam~~ osadnicy cudzo-
ziemscy. — Departament
dzieli się na 9 wydzia-
łów, Kancelaryi i Archiwum-
tów, Kancelaryi i Archiwum
1) wydział rozporządzający na
3 stoły 2) wydział gospodarki
na 4 stoły 3) wydział podatków
na 3 stoły 4) wyd. czynszo-
wych gruntów na 3 stoły
5) wydział po części zaopatry-
wania na 3 stoły 6) wy-
dział do spraw kolonistów i zesłanych na Syberyę
i koczujących plemion na
2 stoły 7) sądowy na 4 stoły
8) kontrolny 3 stoły 9) buchalter-

ski 3 złoty. Kancelarya (1) art. 957 - 968.
nia 3 złoty. (1)

Ministerstwo dóbr państwa

Departament gospodarstwa wiejskiego zawiaduje sprawami w celu udoskonalenia różnych gałęzi gospodarstwa — zakładami naukowemi wiejskiego gospodarstwa — mierzeniem ziem skarbowych i t.p. ma także cały zarząd skarbowych gruntów w Symbirskiej gubernii. Składa się z 5 wydziałów, kancelaryi i Archiwum, [illegible] nadto komisya do gajowności technicznych, centralna komisya zrównania pieniężnych poborów z dzierżaw skarbowych — uczony komitet i typografia z litografią, i ustalograf (1)

uczony komitet ma członków korespondentów wybieranych z osób znanych z swych wiadomości lub doświadczenia w administracyi, i gospodarstwie — jak również znanych z swych dzieł w tej części (2) — komitet ten codziennie, ogłasza program, którym wzywa gospodarzy i uczonych do rozwiązania wybranych kwestyj (3).

Głowa 4a

355

(1) art. 983–985.

(2) art. 998

(3) art. 1003.

Ministerstwo dóbr państwa

Ustawa 9.

(1) art. 1074, 1077–8

356

Hodowla koni należy do ministerstwa dóbr państwa – Przy komitecie pod zwierzchnictwem inspektora końskich zakładów państwa jest kancelarya i oddzielna weterynaryjna komisya – W zawiadywaniu zarządu hodowli koni zostają: końskie zakłady państwa i oddzielne ustanowienia jako to komitety cesarskiej skaczek i biegów, i towarzystwa dla doświadczania koni (1)

357

Gława 8a

Minister. Spraw zagr.

W archiwum państwa zostają akta i papiery, odnoszące się do szczególnych spraw wewnętrznych i ważniejszych wypadków w cesarstwie (1)

Na miejsce archiwistów mogą być przeznaczani i tacy urzędnicy, którzy pełnią już inne obowiązki w ministerstwie spraw zagranicznych, z zachowaniem pobieranej przez nich za te obowiązki płacy (2)

(1) art. 2355

(2) art 2357.

Główny zarząd dróg i gmachów publ.

Swod z r. 1857. w artyk. 1461. 1465–93.

Ministerstwo narod. oświec. 1

z szkolną dziś zwana, (1) Aug. 1774. 8.

Ministerstwo narodowego oświecenia.

Minister, jego rada i/ departament pierwszy ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~stanowią~~ ~~[illegible]~~ oświeceniem narodu. Główny zarząd ~~[illegible] ministerstwa~~ ~~[illegible]~~ ~~Rada szkolna dziś zwana, naukowa~~ ~~[illegible] [illegible]~~ szkolną ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ lamu XIV. Ojciec ustawa ~~[illegible]~~ druga stanowiącą utworzony. Znalazły ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~da Ministra (1)~~ je też pod zarządem Ministra (1).

Gława 1.

O orderach

Ordery są: 1) Św. apostoła Andrzeja pierwszowezwanego 2) Św. wielkiej męczennicy Katarzyny, 3) Św. Aleksandra Newskiego 4) Orła białego 5) Wojskowy order świętego ~~równego apostołom~~ wielkiego męczennika i zwycięzcy Jerzego 6) św. równego apostołom księcia Włodzimierza 7) św. Anny 8) św. Stanisława. Ordery: Orła białego i św. Stanisława nazywają się cesarskiemi i królewskiemi, a pozostałe cesarskiemi (1)

Dokładnej liczby kawalerów każdego orderu nie oznacza się; liczba zaś

(1) art. 164, 165

znaki nieskazitelnej służby męzkie [illegible] [illegible] mu-[illegible]

dam pierwszej i drugiej klasy orderu św. Katarzyny jest oznaczona (1)

Wszyscy wielcy książęta rossyjscy otrzymują ordery św. Andrzeja św. Aleksandra, Orła Białego i św. Anny pierwszego stopnia przy chrzcie, a książęta krwi cesarskiej po dojściu do ustanowionej dla nich pełnoletności -; inne zaś ordery dostają według woli cesarza. (2)

(1) art. 175.

(2) art. 176.

Zarząd i skład kontroli państwa

Glawa I.
kontrol

Kontrola państwa przestrze-
ga prawidłowości obrotów
rządowych i społecznych kapi-
tałów — a z pod jej zarządu
wyjmują się tylko te władze
które uwolnione zostały
rozkazem najwyższym —
Przestrzega ona tej prawidło-
wości za pośrednictwem
rewizyi ogólnych rachun-
ków, ksiąg i sporządzania
sprawozdań o korzyściach
lub stratach Skarbu w róż-
nych operacyach (1)
Na kontrolę państwa nie
można wkładać rewi-
zyi rachunków i ksiąg
nie przejrzanych w niż-
szych instancyach (2) —
Rewizya odbywa się podług
oznaczonych praw — które
dozwalają robić pewne zmia-
ny konieczne byleby te
nie pociągały zmian w in-
nych ministerstwach (3)

(1) art. 1669–71
z r. 42 — 1524–26
(2) art 1672
z r. 42 art 1527
(3) art 1674
z 42 r. art 1529

Obowiązki kontroli dzielą
się na dwa rodzaje – do
pierwszego należy odby-
wanie rewizyi do dru-
giego utwierdzenie
rewizyi (1)

(1) art. 1676
z 42 r. art. 1531.

Włożenie Cara Alexą. Mickiew.

Streszczenie Uložénia Cara Aleksego Michałowicza.

Ułoż. I. 8. 9. Swod 1690. zaszarzałe

II. 9. — 143–157. 687–91. nauka.

III. 8. Swodu 369. wieloraczne, należało skasować. — 13. — 1614. dobrze wym. [wyłożona] Dzieci na rodziców skarżyć nie mogą, wyjąwszy w sprawach majątku i kiedy szło o zniemienia. Tak i w kiss. prawad. V. §. 325. Druga część art. 1614. dziś nie praktyczna.

VII. 26. — 322. 324. dobrze do miejscowości i dawne [wyrażone,]

— 30 — 369. 1836. 2411. do [prawodz sądowe]

IV. 1. 2. nie powinno było wejść do Swodu 1772. bo kryminalne.

IX. 11. do miejscowości dobrze zastosowano azeby mogąc i pobierać myto, ale samże (Ułoż. IX. 16–18) nie praktyczne dziś, by rzek już tamować, bo rzeki te publiczne, więc się same przez się rozumie. Swodu więc 275. inaczej zredagować należało.

X. 1. sądownictwo w[?] dla wszystkich, ale 2293. z uwagą na wzgląd dla cywilnych ludzi w sądzie postanowienia. 1725

3. wykluczenie, w 1719. lepiej określono.

10. 12–17. w. 1944. 19. 52. instancye, sposoby sądzenia (nic uwagi godnego).

11. protokołowanie prowadzi się wyjaśnienie sprawy, toż w 2345.

12. 31–2. 126. szczegóły o sposobie sądzenia w 2408. nic godnego uwagi.

11. 12. 33. powód sporu w 310. nic.

Wbór. X. 11. 22. 128. zewnętrzna forma pozakładu w 2385.

11. 246. 248. świadek podpisujący się za nieumiejącego pisać w 1462.

15. Po przyjęciu skargi sądzić w 1900. 1950. wyjaśnienia żądać. –

18. przegrywający płaci za niższą w 2841–2. od jakich spraw! ile.

18. 19. 113. nexpu. (jest ich duży) wszerdy w. 2839. tejże treści.

20. Sprawę winien sąd przyjąć, lecz w 1641. 1888. powiedziano że skupnie sądzić nie należy przewlekiwać.

21. 23. wyjaśniano w 1717. 1926. 2403. że de novi- ter veperit sąd nowy, a gdy apelacya, że sąd pierwszej instancyi sądzić.

21. 154. kiedy się zgadzają już a te sprawę nie skarżyć, w 1688. że powiedać prośbę iż się chcą godzić.

22. Dylacye, rozszerzono i dopełniano w 1698. 1745. 1943. 2396–7. 2403.

do Karnego! 83. 91. 93. bezczeszcie, wyrażono bracią ziemsko w 381.

94. toż w 386. } prawie
99 toż – 383. } jak w Ustaw.

100. 101–2. sumę wyrazić o którą chodzi, inaczej nie przyjmować skargi; toż art. 1690. ustęp 5, lepiej 2355. że wynaczyć ma się a lepiej 1678. ~~gdzie~~ gdzie powiedziano iż w ruchomych ma być wyrażana cena.

Uboż. X. 101. że oskarżony gdy nie odpowie na skargę skarżywany, a w art. 2390. daleko gorzej, że trzymać go tydzień pod aresztem, po upływie którego skarżyć na zapłacenie (1 rk).

101. że gdy ten nie wywarł to wywarć ma (i powtórnie wnieść skargę?), co dodawanie w art. 2389. wyrażono.

102. po sprawie nie oskarżać z sądu, zamieść skargi a to że jeszcze ma inne pretensye. Przyjął to Swod w art. a tak i 1616. dodał, że gdy przedmiot nie kwalifikuje się do tej sprawy to wedrug art. 2110. wyłączyć na teraz. Ten ostatni artykuł przyznał toż samo prawo oskarżonemu do skarżącego.

105. Bagatelnie odpowiadać, dodał art. 1713. punkt za punkt objaśnić.

106–7. uczciwie zachować się sędzia dodawanie w art. 2383.

108. kiedy się udusz o cudze a jeden nie przyjdzie, to upada, wyjąwszy krzepkie dzieła (~~x~~ krzepost, jak nasz akt hipoteczny, twa wieczne); ~~[illegible]~~ co dodawanie art. 2382. ogłędniej nie stającego [wyjąwszy.

[i przyjechać na swe miejsce nikogo nie mającego

108. Też chyba jeden. Lepiej
109. oznaczył art. 1707. każąc od każdego świadectwa przynieść, i niemożność wydania na swe miejsce odwodnić.

118 ~~[illegible]~~ – 118. uwolnienia od sławnictwa, lepiej w art. 2363. i 1706. z historyą pra-

ze wskazaniem na Uboż. X. 109.

110. że tego pod aresztem trzymać, bo albo nie dał zaręki, albo mając pozwolenie odpowiedzialny nie jest art. 2370.

1695.

108- wodawstwo zgodnie.

Ubior. X. 120. ustęp. lepiej w art. 1705. że tylko prawna przyczyna uwalnia od stawienniczwa i że po spedrzeniu dwoch pozwow skazywać zaocznie na stronie, wyjąwszy dzieła krzepszne.

108. ustęp. kto może a kto nie może skazywać, co troszko a dobrze art. 1623. że ten co może, zastępuje też stawić jest mocen.

108. 110. stawka, oznaczony termin stawienia się w sądzie 2358.

108. 121. wolno stronom odłożyć termin polubownie 2381.

109. nie stawiennictwo żadne nie szkodzi, gdy nastąpi się z krzepostu. dzieła art. 2362. (jest krzepostem dzieło każde na które dawno pieczętny, uwaga do art 2361).

109. 261. gdy się przeniedzie na tam prawo, kwalifikuje się do prawety, co art. 1708 tak zredagowało, że tylko udowodnione sąd uwzględnia.

112. Kto da zapis się nie ruszy z miejsca sądu, może na dni trzy zjechać, ha wezwany do dania zapisu, może taki zapis dopiero dać w dni trzy, jak w art. 2407.

113. Kiedy się zrywa rokietory, a strony wyjada pa quie, a strony wyjada po spiesznie przed wykonaniem wyroku, sąd zajmie się tak wreszcie tym czasem, ażeby gdy strony wracają, zastały wszystko gotowem. Co

z przyczyn, z których oskarżony bywa skazywany bez sądu, z tychże iściec nie stawający, utraca swe prawo, i już a to samo zaporywać nie może, art. 2379. na zasadzie swego Ubior. X. 108. 110.

art. 2010. Jak zredagował, że sąd który rozstrzyga, ma też obmyśleć sposób wykonania wyroku, bez stworzenia się stron o to.

Ustaw. X. 116. Gdy przyjdą strony niech się rozprawiają, nie opuszczając sądu ; urzędu i przy końcu termina stawić, jeżeli sąd zezwoli na to, tak w art. 2775.

121. wolno się nie godzić, ale winni podać o to prośbę do sądu który ich miał sądzić, w art. 2422.

121. 157. kiedy się zgodzi, już na nowo procesować nie może ; mówi art. 2418. że dopóki się nie rozpocznie proces mogą się godzić dowolnie, po rozpoczęciu go, winien o tem sąd wyrzec.

123. Jeniec i niewolnych, gdy ich na czem patrzeć nie ma, dają poręke że się nie oddalą z sądu, do wyroku nie dosiedziawszy art. 2406-7.

132. za skazanego a umarłego płaci następca, więc, mówi art. 783., kto płacić nie ma, niech się zrzecze spadku.

132. 203. 207. 245, 253. także wiedum w artyk. 1618. oznajmują: że spór i jego skutki na spadkobiercach spadają, a więc płacić co on winien.

136. kto co przyznał sąd o to być nie może, w art. 1714. 1750. 2391-2.

172. na żądanie isca wzywa się do sądu, art. 1692.

L. 326. 783.

Ponieważ morze, rybak - rozbójnik - kupiec, Szwed 3.

364

Kaszuby zwalił Greków (Eiskof) i Gotów, za nimi inni Skandynawy, najnowsi Saksony i Franki.

Ludy u dolnej Łaby snadź się i handlem przed zrzeszeniem się ze Swenami [illegible] i wnijając za- [illegible] o handlu aż znowu po rozproszeniu rzeszy wrócił się do niego. Gotland ciągle (Dyemar. Adam. Helmold), co wzbudziło i na ówczesną zwierzchniczkę Pomorza [illegible] na Polskę.

Przy końcu XIII w czasie gdy [illegible] młodsza zajęła [illegible], zaburzenia na Pomorzu, napływ Niemców, [illegible] w [illegible] 1247. Niemcy, i według wymowy swej Hansa handel rozprawia.

Anglia [illegible] nabiz wszystkie czyli handel [illegible]

Łączenie do Anglii [illegible] Narody [illegible] handel z Włochami, z Greczyzną z Nowogrodem, [illegible] Skandynawskimi.

Uwag. X. 151. 154. 158. odrzucenia ich od
liczba, art. 1547. zbija w je-
dno, w czem postęp.

154. Jakie dowody ma przed in-
nemi Sędzia uwzględniać,
co art. 1767. 1843. 2423.
pięknie rozwinęły.

155. Dowód ten i rodzaj za
tem że mówi prawdę
stanowi, lecz art. 2368.
Dalsze zauważył, że ci
wtedy tylko występują nie-
gdy, gdy suma nie pe-
wna, lub nie wyrażo-
na na piśmie.

156–7. Wszakże atoli się rzecz
sprawdza przez powoł-
anie obcych, ręczenie o-
sób obwinionemu przy-
chylnych miejsca mieć według art. 1827.
nie może.

158. 180–1. wtedy świadkowie ra-
lę odgrywają, o czem
się art. 1791. rozwi.

161–2. ⌐ jedni ze świadków ⌐ W innym obiekcie
przysięgają, inni bynaj-
mniej, skąd artyk. 1795.
1805. 1806. 1810–11–21–24.
–26–28 L o świadkach się
rozwodzą, i obiektu osym. J których świadkami być mogą a których nie
L 30–31. mogą uwag. 174. 176–8. 181. co artyk.
1780. roztrzęsa.

161–166. Uwagi godnem jest że
świadek nierzetelny nie tyl-
ko karze podlega, lecz i
szkody wynagradza, według
art. uw. 1833.

173. Odrzucanie świadka, co
w art. 1829. połączone z wy-
liczeniem okoliczności świadka
obcinającego i zużywającego.

162–3. Większa część nierzetel-
nych świadków oparta wyj-

Świad. 4.

365

szczegółów rzetelnych, upada według art. 1832.

Wbuz. X. 164–5. Nie przypisuje się za winę świadkowi gdy nie wie, lub zeznaje jak wie, byle był w przekonaniu że mówi prawdę, art. 1807.

— 167. i jednego świadka zeznanie ważne, jeżeli się na jednego tylko zgodziły strony, [cu rozstrzygających art. 1816. 1822. przyjęt. Γ

Γ mianowicie gdy oddzielnych odwołał się do ojca lub matki istca

F lecz gdy się powoda na jego żonę, nie pytać jej, Wbuz. X. 177.

— 168. kiedy się odwołają do ojca, nie mogą już do innych świadków, tak i art. 1776.

— 169. gdy z trzech, a nie zgadza się jeden, to wyłączyć go, a dwom dać wiarę, 1817.

— 174. gdy wybrany człek powalany, nie można w nim tych a tych wybierać, tak i 1823.

— 178. Krewni świadczą wprawdzie od siebie nie powodując się na swego pana, co art. 1807. wyjaśnił, że i w sprawie swych panów i swojej, stawają na świadki.

— 183. Pozłodawany może/z innymi społecznie rozpocząć sprawę, lub oddzielnie, byle dawności rzeczka nie zaszła, 1622. — Łoż 184. i art. 1599. 2419.

— 189. 192. Umowa o skład na piśmie, wyjąwszy nagłe przypadki, i handlowe art. 1365–6.

— 190. 195. 232. 281. Kiedy dawadawca nie ma co oddać na depozyt, i wtedy przysięga o całości lub części. art. 1836. 2411.

— 194. Depozyt dany gdy zaginie, jak dowodzić że zaginął bez winy, art. 1367–8. że

oblig.

winien się objawić zdaniem, (według uw. X. 194. objawić niedł przetrzy-nymi).

obl. — uwz. X. 195. Dowodnie art. 1371. przejrzeć. kto upoważniony depozyt rozpu-czeszać miecha na mąd przypadzy. Dowodnie że coś przetrwał żądą go. bie.

obl. — 197. też w art. 318. Dany zakład cy-wilny, kiwi i t.d. gdy podnie z winy depozytariusza, wyna-gradza żali.

obl. — 208. kto zajął kawnie na za-jęte bydło pod kawz zapłaty za ugłodzone art. 377. z uwz. żywcem wrzący ~~...~~ ~~...~~ i jak w kiel. prawod. wyra-żany.

— 209. 210. żywcem w art. 372.

— 210–12. 214. 233. 242. a przywłaszczeniu ga-łęzi cudzego, niewiedząc, że mi by siali na miej-zajęte jej płodów, art. 308–9. zbił w je-dnej ebarzenie, nie wdając się w szcze-góły.

— 211. 214–226. 240–242. 244. 287. zbił w jedna art. 369. o szkodach na cudzej rzeczy nieruchomej i wynagrodzeniu. rząd narzeble, przy tem nawiąz daje.

— 211. 244. 226–7. o szkodach szlacheckie rozwlekle w ubezpieczeniu rownież rozwlekle w Swadzie art. 364–366.

— 213. że nawet szkoda wyrządzona nie powinna być samowolnie odpierana lecz zdem przeszkiwana, rozwlekł Swad na artyk. 315. 353. 1473.

— co znowu rozwlekle w uwz. X. 213. 244. że prawne posiadanie choć w sporze jednak za posiadaczem przemawia, to ebiar ebarzenie art. 258.

Swod 5. 366

ułoż. x. 214. o bobrowych gonach zmienił
art. 374. stanowiąc: że kto
najdzie rzecz szyranego nabe-
ży się mu w nagrodę 1/3 jej
wartości; że domowe zwie-
rzęta zwaberione winne
być zwrocone, ale dzikie,
które swe gniazda na
inne miejsce zmienią się
przymakie fera, bestias
nie uważają się.

— 223 - 5. szkoda w lasach, na polu,
w art. 378. jak w kiełk. prawie.

— 226. od pożaru nieumyślnie wbrzą-
dego domu sąsiedni zgo-
rzały, nie upoważnia do żą-
dania wynagrodz. Jak i art.
379.

— 227. rzecz ruchoma (słonie) wy-
274. najęta, a z winy zepsuta,
upoważnia do wynagro-
dzenia. Jakaż nieru-
choma też samo, jeżeli
umowa nie zastrzegła
inaczej, art. 1097. 1088.

— 230. co ogradzona gdy w niem szko-
da się stanie, upoważnia do
żądania wynagrodz. czy za
pole czy szkodę, art. 373.

— 233. mienie cudze zagarnię-
te nieprawnie wraca, i po-
życzki cudzich szkody na-
gradza, art. 357.

— zakranie ziemi z powodu nad-
werężenia granic wynagradza
według ułoż. x. 233. 286. co
art. 397. zmieniło, stanowiąc:
że jeżeli się przy ogólnym
braju pomiarze pokaże zabor

r i sąsiednich polo-
sów

nobiles = miles
w prawie: niskich
szlachta = rycerstwo
panowie = ziemianie
graniczne

grantów, parowisk, dróg, wynagrodzeń, art. 359.

Ułoż. x. 238. zaliwek, jazy, co lepiej w artyk. 281. 376. — serwitutes

— 244. sporne inne sprzedane, zastawione, lepiej w art. 233. 865. 1040.

— 245. spadkobiercy od prawo-dzialni za spadkodawcę art. 894. (oczyszczać), 982–3. — jak było wyżej

— 246. pisać na ziemię kabałę z podpisem najmniej dwóch, najwięcej pięć, trzeć świadków. art. 478. 887. — obieg

— 247. W mała sumy (węgli pięć), lub w ratujące cenie porzyczki zbiera i t.p. wolno się zawierać i bez świadków. Art. 547. nazywa te akta "domowy" L jeu piszą Obrumie, lub ktoś inny z rozkazu jego. — oblig. — notaryalnie

L (przy naczeniu prywatny, nie notaryalny)

— 248. Ludzie w ziębach żyjący gdy nie umieją pisać, mogą kazać je napisać innym i zapodpisać plenum także raz art. 549. tego samo. — notaryalnie

ojca duchownego lub

— 249. Ten akuli co na wolczenie lub powietrza ziodzi, nie może zanieśmiertelnym samże Popoić lub Ojców dworów wziąć do napisania aktu. Powtórzył on art. 549. redagując rzecz tak: że bezprawnemu, gdy na rzecz pana wdowi — notaryalnie

akt prywatny,
zeznający nie może użyć do tego zamieszczenia w tej wolności ludzi.

— 250. Akta kupna i sprzedaży wszelkich dworów, tudzież hipoteczne i dzierżawy czyniące, nikt nie może kazać pisać tylko w Magistracie lub innych grodach, przy świadkach i przez pisarzy przysięgłych. Na wszelkich pisać tylko akty umowne (kontrakty), posagowe, testamentalne i pożyczkowe pamiątki. Art. 885. że sprzedaż i kupno nieruchomości tylko za pośrednictwem urzędowym odbywać się może. ~~[illegible]~~ Urzędnicy ludzie i urzędowie umowy tylko przez urzędowie ~~[illegible]~~ zawierać, i zawierane być mogą. Zawarowane być mają tak że się przez urzędowie bez żadnych opłat jedynie na egzemplarz za napisanie aktu wiadomo wymagających.

dla charakteru (publicznego) przez z nim

Akt wymuszony zachować w

— 251. Akt wymuszony zupełnie najdalej. Zapobieżeniem zygadnie na nim się go wymuszając tamtemu, bez czego, podjąć zemsta go pisać umieć ręką, świadkiem co się dali do tego użyć świadkiem i urzędnik w więzieniu na czas jaki Gosudar wskaże. Art. 398. że aktu nie wymuszać, i nie podrabiać (podrabiania). Art. 966. że akta zrobione dobrowolne być winny, i treść ich ani się prawu ani moralności sprzeciwiać nie ma.

— 252. Karać tego kto chowa akt prawnie zrobiony, jakiego był zrobiony nieprawnie. Art. 398–402.

nakazuje za wynurzenie aktu
pdanie bezrzecznie i karę pie-
niężną według przepisów kar-
nego prawa. Także gdy ukrywa
ktoś się przed wymierzeniem.
Po wynurzeniu oznajmić to
okolicznym ludziom lub miej-
scowej policji najdalej do
dni czterech.

253. Skarży o to że akt wynu-
rzony, a jednakże nie obja-
śnił go za dalej po niby-to
wynurzeniu. Nie uwierzyć
mu. Sąd opuścił ten prze-
pis ubożenia.

254. Upłata długu powinna być
wyrażona na kartce z pod-
pisem wierzyciela, lub też
dany być z zakładem rewers.
Tak art. 1349–50.

255–6. Egzekwować dług rozumny
bądź ustnym pismem,
bądź testamentem; ale po-
cenie nie egzekwować
to krać zakazano. Upła-
ta długu w 15. latach nie
poszukiwany. Sąd [w art. 1348. przyrzeka procenty, a przedawnienia nie przewiduje sąd]

257. – Jeżeli ustali przed 15.
latami była upłata, to
od tej upłaty rachować czas
mający się przedawnić
dalszego płacenia. Sąd
nic o tem nie mówi było
że pożyczki oddanie ma
mieć terminu, i że upłacywać
wolno.

258–263. Mówi o nie wymaganiu
długu jako upadłego (258)
i wymaganiu gdy kaucję
zachowują a nie utrzymał

Zniewolonym dłużnikom było nie łatwo.
Dziejowe przepisy dawne prawo, i
wbrew prawu, wbrew z obowiązkami
się że napadać, dozwalało skarżować
i pobierać wierzyciela przez wydobycie
się z jego ręki. Dalej pisarza nowo pra-
wo przywilejów zadłużonego i uciekającego
z kraju ratującego się dłużnika bronić,
gdyby za powodem miał ... zawsze
... na lepszych ... się ...
wśród wszelkich z tym samym wła-
ściwem od karnego ... (kij...
pr. ... gl. IV. § 127.

obsz. Czy w kwestii ludowej brali jakiś
udział zamieszkali w Polsce
cudzoziemcy? czy ich ... stan
kraju i o ile zainteresować? Tatarzy sta-
li po stronie litewskiej ogólnie szlachty, ci
z nich którzy wyjechali nie zdołali trzymali
równie jak i Ormianie z mieszczanami. Żydzi
patrzali na to gorzelnie co zyskami, czy
ze szlachty, czy z miejskiego i
obsz. miejskiego ludu. Cyganami byli zerem
w kraju. Niemcy posiadali naj-
większe zna-
czenie do
kraju, nie-
przed to wyzyskiwania go przy-
bywszy, szczerze się do nie-
obsz. go przywiązywali z nich ci, którzy
w nim stale osiedli. Zważywszy
przywilej na uwagę w Koronie zamieszkali że stąd
więcej się da zyskać niż stracić gdy się
w krąg narodu polskiego przystąpią, za-
rzucili po miejscach nad sobą namyśle
narodowości swoje krakowskie
obsz. ogólnie Niemcy, ich herby.
Prusacy nie przyjmują szla-
checkich praw, nie zmieszali
się z panującem, uznając
ciemną polską ich urzędnikami.

(259)
siędą u pierwszej stołu cudzo-
ziemców i szukają przy kon-
kursie (260), że za dług [illegible] należy się za-
sądzony Dawcanie, bojarskie dzieci i
ludzie ich gdy nie płacą idą
najem na prawez na mie-
siące, gdy mniej lub więcej
do podług uznania sądu
(po rozeznaniu) [illegible] Gdy pu-
szcza u przedłużenie termi-
nu, przedłużyć mu go na mie-
siące 261. Gdy po miesiącu
są jeszcze na prawezy,
skrewować ich na mająt-
ku i dochodach 262. Gdy
majątek jego ogrodzą
a wierzyciel go wziąć nie
chce, sprzedać go lub ku-
pić ziemię i pieniądze dać
wierzycielowi, gdy i tak nie-
dobór, to wierzy niech po-
szukuje jak może (przez wzię-
cie na odrobek?) 263. Wszyst-
kie te przepisy oprócz Sąd.
— 264–5. kto w służbie carskiej zo-
staje, a płacić czem nie ma,
nie przedać go na prawez
ani dawać na odrobek, wy-
jąwszy gdy przyzwoleniem jego
(ten widać potrzebnym wszę-
dawej służbie bardzo nie
był.) Gdy w stołecznej
zostaje służbie, płacić wie-
rzycielom z ich pensyi; wła-
dy zaś żyli z samego tylko im
dawanego w naturze stosownego
(własnego żołdowania).

— 266–270. Kowalów, Puszkarz, Zarzuszczyków oddawać leż na odrobek, a gdy uciekną, Panowie a tem urzędowi któ- ry miał dozór nad niemi wywięził gdy ich majątek ciężko zabije, odpowiada za- da jak wskaże Cav. Swod i za opuścił. — obl.

— 271. Ludzie nad Dachodami czuwa- jący (pielęgnujący) oddani Przy- stawom do pilnowania, gdy od dzieci przeżycia na wol- ności zostaną, to Przystaw- owie płacą za nich, a gdy płacić czem nie mają, idą na odrobek. Swod w art. 1532. urzędnik ten i powyższe przepisy a tyle że według ukazów z r. 1784. 1824. / oblig. kazał opłacać z pensji któ- ry Dozorca brał ze skarbu — obl.

— 272. Czeladnik rzemieślniczy wziąwszy / oblig. biegłowny kamień do obrobie- nia, gdy go zepsuje, płacić ceni według oceny. Swod w art. 1396. do wszelkich najmowan... zastosowań.

— 273–4. Też o wygodzenie, i o wzię- / oblig. ciu do roboty przez majstra materyi wszelakiej, ludzkiej a najmie konia. Uważenie ze- szłego, co Swod w art. 1774. urządził w ten sposób: że jeżeli ma kto pretensyą do kogo za popełnienie szkody w dziele, kwalifikacji nauko- wej, szkolnej, rzemieślni-

częśc wtedy zachować w tem zdania potrzeba koniecznie. Z resztą uderzenia powtórzyć przepisy które się z rzymskiem prawem zgadzają. ~~Do tutaj~~ ~~...~~

— 275. Kto się ~~p~~ najął na służbę / obacz
a zginęło co w czasie tej służby czego miał pilnować wynagrodzić winien. Jak art. 1004.

— 276-7. Gdy spólnik zgubi jadąc w sprawie spółki pieniądze, ponosi szkodę spółka. Na- między gdy sąsiad nie chce nie zdawać nic. Swod opuścił.

— 278-9. Nie zdawać pieca, kuchni / zwrócić
przypierających do ściany sąsiada. Nie zdawać wyrzeczenia domu i t.p. co art. 284. Do wszelkich znaczeń się sąsiedzkich, by jeden drugiemu nie robił przykrości zastosować.

— 280. Przepis o bydlęcie, zmodyfikował Swod w art. 89. 92. 387. 606. 643. — czemu nie w księdze I.

— 281-4. psa kto puszcza, lub się rzuci na człowieka nie poszczuty, Swod opuścił.

— 285. Poszukuje bydlęcia, owadu (ostrów) z przypadkiem, Swod prawie to samo w art. 270. 369.

— 286-7. Szkody w bydłach i grabież ziarna, Swod opuścił.

z wymagającem, 1097.

z w art. 1359-62.

Swod 8

369

Uważ. XI. 8. Pośrednie §§. opuściwszy
Sąd wziął z §. 8. o zbiegłych
~~[struck out]~~ Krestianach mniejsze-
go ten tylko przepis który
się ugód dobrowolnych do-
tyczy, zauważywszy w art.
1686. 2423. że umowa taka
przeciwna wszelkie spory i że/dla
uważających się jako ich
spadkobierców tak wiąże.

— 10. 12. 21. 23. o oddaniu [illegible]-
wiele uwzględnił art. 313.
w §. 1. zauważywszy, że
cudzych poddanych samo-
wolnie przyjmować nawet nie
można

— 25. Przepisy Uwłaszczenia [nie prak- [na teraz już]
tycznie uwzględniły art. 2391-
-2. o tyle, że wyrzekły iż
cała kara przyjmuje na sie- [błąd Sądu]
bie w sądzie, wydał przez
to samo wyrok na siebie.
Z wartości tyla o zasady
tej aż na uwłaszczenie prze-
chodzić się?

— 26. — Z powołaniem się na innego
Uważ. praktycznie ustanowił
Sąd w art. 2841-2. jak obra-
chowywać koszta za milczenie
czasu dożywotniego na spór. Wypra-
cowywał a niewychowanie policzo-
wach a wynagrodzenie po 20. ko-
pie wygrywającemu po 20. ko-
piejek na dzień, którą w to przyję-
ła wszelakie, w sprawach in-
nych wszelkimi po 10. kopiejek,
po wydanym wyroku z tychcza-
sowych spraw za 20. kop. aż do
zaspokojenia wygrywającego.

Uważ. XI. 27. Gdy się odprzysiężeniu się okaże się być winnym, nie zważać na to że odprzysiężenie się zakończyło sprawę, lecz uważać ją za niekończoną, i na nowo skazać winnego. Na ten §. / notowak

przewodami się uciekając art. 1770. że ~~[illegible]~~ podpis ba- [porównawczy] dać mimo to czy się zgadza pokazany na ~~[illegible]~~ oryginale z imieniem tejże ręki podpisami!

— 32 — Kto się najpierw do czego obowiązany ni do tego, i do innej / obłęj. czynności użyty być nie może. Źle! porównaj art. 1426. że majster wszystkich ustępowania nauki, do niczego on z tej nauki nie dowodzi używać go, ani komu używać dozwolić nie ma.

— XII. 3. Nie odchodzimy z sądu patryarszego żądać mocna aresztu by inne też pretensye które sądowy do siebie mają uważyć sąd. Stanowczo dodać art. 2110. że pretensya ta powinna być w związku z tem a co powód skarżył.

— XIII. 2. sąd który powoda sprawę przyjął winien i oskarżonego skargi sprawę przyjąć. Sąd w art. 1646. 1687. toż sama postanowił.

— — 3. 4. 5. Spór wiodący z członkiem pewnego stanu (duchownego) dawniej tylko przyjąć powinien od niego i tak lub on przyjąć może. Nie godzi się od niego żądać przysięgi, gdy ten

do składania jej naglony być nie może. Toż artyk. 1849.

— — 7. Zasławiony człowiek ma w panu swego obrońcę, on na swoją duszę wziąć może odpowiedzieć zań (przysięgać) lecz nie może kazać się zastąpić innemu człowiekowi a nie temu, czyje imię wymieniono w skardze. Swod w pierwszej w art. 1807. że albo pan odpowiada w imieniu [illegible], w sprawach cywilnych wyznać się, lub chrześcianin z jego duchowieństwem. Dziw niepraktyczne!

z chrześcianina,

— XIV. 3. Przysięga każdy według swej wiary. Toż Swod w art. 1796. 1848. 2297.

— — 4. 7. 8. przysięgać wolno lub oddać na duszę (referować przysięgę). Dodał Swod w art. 1836. 2411. że można tym sposobem albo całość zadania swego, albo część jej.

— — 6. — Roku dla składania przysięgi 3 godziny na miesiące (nazbierane, w Czechach też [illegible] chać we wiadomej [illegible] dni (w przeciągu czasie szczytu dni) jednakże osobno (naznaczane woli (wyrok obszerniej 73-83). Swod w art. 1844. że dni trzy potrzeba czekać na przyjście mającego przysięgę złożyć, w które gdy nie może, przyjść winien dać o sobie znać na piśmie. Wszelako, że sami a nigdy przez

za zawsze przed południem po zadzwonieniu na przysięgę (cierpienia wiary)

zastępstwo. W art. 1046. że tylko przed południem.

— 8 — oskarżony o ważne należytości o każdy z nich osobno albo przysięga, albo oddaje na duszę. Także i Swod w art. 1837. 1841.

— 10 — Rotę przysięgi jak kapłani duchowni. Także Swod w art. 1057. nakazując przed przystąpieniem do przysięgi przeczytać, co św. Apostołowie, Ojcowie i mędrcy Cesarze (bizantyjscy) o tem postanowili.

— XV. 1. 2. Ugodzić się o spór wolno wszystkim stronom. Ta wedle Swodu art. 1767 § 1. ma w sądzie pierwszeństwo, gdyby się znowu spór rozpoczął, i ugoda takowa obowiązuje, mówi art. 2422., następnie.

— XVI. 9. 10. Oddalonymi zapis mężczyzny, wdowy, panny, gdy służba mu pierwsze, upada. Swod w art. 581. zastrzegł to do darowizny zrobionej pod warunkiem.

— 15 — Urodzony z małżeństwa powtórnego nie przyznanego nie ma prawa do spadku dóbr z tytułu wcale nabytych. Swod w art. 686. zastrzegł to do wszelkich spadków. Zauważyłem w art. 693. że zawiedzeni tracą prawa do spadku nie dają. Osobne były na niektóre spadkobrania przepisy w księdze VII. rozdz. 2. Swodu wyliczone.

— 16. — Przepis, jak dawać dożywocia na wysłużonych i oddanych wol-

czynach dawać wdowom bezdzie-
tnym zastrzegał Sąd w art.
645. do stopnia spadkobier-
ców. Im kto bliższy rodem,
tem bliższe ma prawo; sy-
nów przy ojcu żyjącym nie
bierze po stryju, lecz jego
ojciec.

— 26. — Przepis o nieprawem wyro-
szeniu sobie ponieśli, i
wynagrodzeniu za to temu któ-
remu się przynależy takie
dała (po dziś przyznany na dzień)
Sąd w art. 2834. 2041-2.
Do wynagrodzeń za niższe-
gez zastrzegał.

— 34 — Tez przynależnie między swo-
je dzieci niesprawiedliwie
rozdzieli, tak każde dziecko
równo. Tylko szczególnem
prawem uzyskane po mienie
może ~~podobne~~ ~~spodobanie~~ być
najmłodszym (zawarowanym)
dzieciom dane: co Sąd
w art. 812. zastrzegał. do
spadkobierców wszystkich ma-
gli się dzielić tem co przy-
stało, lecz żądać nie mo-
gli ażeby ci spadkobiercy,
którzy wdowie powiadali do-
bra, wnieśli je do masy.

— 37. 54. — Kto uczciwym sposobem wy-
prosi sobie u Cara przemienie-
nia którego się prawi spadko-
bierczy, lub z których bliższych
przywłaszczy sobie dalej,
odbiera się mu: zbiorowo pra-
ca dla Sądu, który w
art. 812. stanowi: że wła-
snie nabyta bezprawnie ~~[illegible]~~ gdy

sylaba do nabycia jej spar-
degu na prawie nie była) spadkobiercom do
posiadania jej prawa nie daje.

— 51. 60 — nie może nikt nazwać art.
czynsz swoz, nacin nie ma
hurtowych. Toż art. 311. §. 1.

— 54. — Rodzice i wstępni wydziela-
ją dzieciom i potomkom
swoim majątek własny.
Toż art. 597.

— 55. W dziale pokrzywdze-
ni żalić się mogą, ale, we-
dług artykh. 814. 818. 820. ma
w roku upomnieć się, inaczej
poredawni się dział.

— 58 — Dzieciom i żonie daje się po
śmierci po mężu, albo ra-
zem gdy się z dziećmi nie może
zgodzić, rodzielić je tylko
gdy pomiesięcie małe, same
dzieli się nie mogą. Sa-
mowolne zaś rozdzielenie
-uważa Swod. w art. 311.
§. 4. nieprawem.

— 56-7. Nieprawe też posiadanie kla-
uwrasd pedru nie kwalifiku-
jący do pomieszczania. Toż art.
ów (311. §. 4.).

(rodzice słuszny?)

— XVII. 1. — Żona bezdzietna dostaje po
śmierci męża na dożywo-
cie czetwerć i posag swój
odbiera. Według artykh. 717.
bierze z nieruchomości 1/7. z
ruchomości 1/4. Reszta krewni
męża.

nijemna sfwna słowala

— 2. — W braku płci męskiej zień-
ska bierze nieruchomości.
Toż Swod w art. 707. Bierze zaś albo z prawem (własności, albo używalności) tylko art. 861.

— 4 — Porządek spadku dawny zachowany w art. 689 — 5. 7ch. 709. wprost lub przez reprezentacyą spadający. Do[...] pali ołówkiem spadkobierców zstępnych, wstępnych, pobocznych, ślubnej, spadek należy do niej; jeżeli [...] na wyposażonem dzieciu, dzielnie [...] kaduka, zaczynający się od prawnuczek. Tylko wieś wnukiń mającą prawa (art. 699. 7 ubez. XVII. 2.4. porównanej), taki majątek dziedziczy. W zamian dać prawnuczka tylko wsławny majątek (art. 1038. z ubez. XVII. 35. [...] porównany) [...] nabyty [...] walor [...] majątek był [...] zaświadczony [...] który tam się podoba, czego dzieci wewnętrzne nie mają (XVII. 2.31.33. z art. 241. porównano). Prawo tego jest.

— 5. Inaczej się bierze kupne dziedzictwo macierzyste pamięci, bo albowiem gdy są dzieci z kilku żon należy się tylko z pierwszej żony dzieciom. Art. 708. tak samo mówi: że dzieci wstępują w prawo wprost na nich spadające.

— 6. 7. o dziedziczeniu dobra nabytych [...] testamentem urządzonem

— 8. Spadek dóbr o następstwo których z rodem się ubezpieczona pośrednio (art. 243).

— 9. 10. o spadkach pamięci.

— 11. 13. 27. o wykupie sprzedanych, bądź darowanych, bądź wyposażonych dziedzictw, co art. 828. do samych tylko darowanych zastosował.

XVII. 12. o używalności dziedziców małżonkę i wdowie dziedzica służącej.

— 13. 14. Dane pojęcie dziedzictwa na użytek spólny, co art. 338. 339. 806. 1041. do posiadania pro indiviso zastosowawszy, w spólnej korzyści lub niekorzyści wszelkich uczynić nakazał. Wolno uwzględnić też spadku.

— 14. 15. Przymiot z pojęciem niepewny do posiadłości pro indiviso w art. 806. zastosowany.

— 14. 27. 15. Przepisy o przymiocie pojęcia niepewny, zastosowane w art. 807. 679. 813. do prawa spólnikom pro indiviso i dziedzicom (mogąż być i zagraniczni, poczęci, szczególnie nie zdrowi jako to głucho-niemi, zdrowych zmysłów nie mający) służącego.

— 16. — o ludziach czynu możliwych.

— 17. 32. 39. — gdy wdowa lub dziewka pojęczna pójdzie za mąż, gdy pojęczych odejdzie jako opatrzyć wdowę, co posiadać z pojętkami w małżeństwie wjeżdżenie, zastosować art. 312. do niepewnego posiadania, jakie posiadanie bywa, ile razy się zacznie lub ciągnie w porze bezprawnej lub w wykonalności nie wierdej.

— 25. — przymiot z pojęciem niepewny, do przepisów o niepewnym objęciu dzie-

dzictwa zastosowany. Prawnie objęt spadek przez akt [obwieszczenie] publiczne, kupna i darowizny otrzymany. W Guberniach gdzie już rozgraniczone majątki dochodzi się prawa służące do dziedzictwa i książąt niedzowemi, a gdzie nie rozgraniczone jeszcze sam dowodzi się piszowemi książąt i różnemi nadaniami piśmiennemi (dacza)

— 27 — kiedy wykupić od przedanej dziedzictwa rodowe lub wysłużone nie można, zastosowały art. 277. do przynależytości (pertinentie), do amelioracyi gruntu i wynagrodzenia zaś, art. 835. 841. do prawa wykupu. Nie mają tego prawa dzieci (bo co ojciec zrobił to nam naruszać nie wolno), wszakże przy dzieciach niedzielonych, tenże sprzedał. Po jego śmierci wykupić mogą i aż do upływu przedawnienia na to (przez art. 842) postanowionego, jeżeli bliżsi od tych z prawa nie użyli tego (ukaz z r. 1766. przy art. 835 zastosowany). Nie mają zaś prawa wykupu ci którzy i do spadku prawa nie posiadają, a mający go byli przytomni przy sprzedaży dziedzictwa i podpisali się na nią.

— 28. 29 — kiedy przy sprzedaży powiedziano że przy wykupie wy-

[do] [beneficjalnych] [...] padają, tudzież przez

Już musiało i za monarchii gdy [...]. Ale zbliżał się czas w którym nie tylko [...] można było potrzebę zaprowadzenia ojczyzny, za przykładem Salio-Franków jak wyżej, ale i [...] widział się zmuszony opierać się raczej [zbrojnej] niż gminnej. Dotąd walczyła Polska tym co za [...] zwyciężyła, [...] i sposób prowadzenia wojny używanym (1).

Lart. 361. 363.

Ale już za Chrobr. gdy Niemcy ciężkimi się ustawać i raczej [...] niż przez walecznych zawzięli (Gallus). Wróciła Bolesł. Śmiały. Do tego [...] i [...] niż pokonywać. Lecz czuli się uprzywilejowani prawem książęcem, wolni [...], nawiasem niemieckiej gminy i sama monarchia widząc z Europą koronę wojenną ~~sposobem~~ ~~[...]~~ ~~[...]~~ zawrócił jeszcze [...]. Tylko kiedy niekiedy [...] go. O ile okoliczności gminy z tylu względów przygotowały walki, którym Dobiesław pozwolono szlachcie. Ustawy [...]!

(1) Co Tacyt o Germ. też samo Prokopiusz i inni pisarze bizanty o Słowianach. Ten ludowi skandynawscy nawet się ustrzegali, w Germanii wielu zajęcia snadź naśladowali miejscowi.

(więcej [...] niż [...])

Tenże [...] Litwy i Rusi. Tu gminy swobodne [...], [...]. Lecz byli na służbie (rycerstwo). Skąd Niemcy? jako [...] ich do gmin i [...]? wsi, miasta.

nagrodzić za amelioracye, ale za meliorac(y)e tylko, co zastrzegawszy Swod w art. 444–5. Do wykupujących każdą zdarzyć: cenę za którą kupiono czyli grzywnach, sądziez wydatek wszelki na podtrzymanie kupna darowanego i jego polepszenie, jako też i sądowe poszliny.

— 30 — Czterdziestoletnie przedawnienie, ustanowione dla wykupu bądź sprzedanych bądź zadożonych imion, skraca się (w art. 1651) do lat dziesięciu dla wszelkich czynności stałych i korzyść zastrzegających. Małoletnim od czasu wstąpienia w pełnoletność idzie ono, jak już w artykule nazwał, dawność zwieżka.

— 31 — [Przynależności nie mogą być osobno, lecz społem z rzeczą główną wykupione, chyba gdyby rzecz główna (zakład fabryczny) zniewiwszy przerobienia swe przeznaczenie, a wtedy przypisane do niej kwestie mogą być wykupione]

[Kupione dziedzictwo dane komu prawnie nie może być wykupione. Na zasadzie tej nie wolno nigdy komu wykupywać ademnie co na własność posiada, i co ruchomość a z głównej rzeczy jest szczególne części (dawni ludzie, kawy i jak w dodatk. do art. 833. gdzie, nie posiadając ziemi, i bez niej sprzedani ludzie, nie mogą być wykupieni.

— 32 — Zakład z dzierżawcem wykupu, uważa się zakładcy głowa na dziedzica z pieniędzmi do wykupu stawie. Gdy nie chce przyjąć pieniędzy, pieniądze deponuje się w sądzie, a ten nakazuje wydać zakład. Tak i art. 1456. a następny czyli 1457. stanowią, że się

do rozumieć ma i o przypadku, gdy termin nadejdzie, a posiadający zakład nie będzie nieobecny.

– 32. 33 – Przy wykupie mogą zajść spory o prawo wykupu, co art. 2028. objął w przepisach o wszystkich sprawach względem tytułu własności zupełnie lub czasowo zawarowanego.

– 34 – rzecz dwom sprzedana przyznaje się temu który ją wprzód kupił, sprawa o to, może według art. 884, być przedmiotem i kryminalnej sprawy. / oblig

– 35 – Toż się rozumie gdy cudzą rzecz sprzedał, ten bowiem, według art. 878, wszelkie szkody strony wynagradza właścicielowi rzeczy i kupującemu ją, i sprawa byłaby kryminalną. / oblig

– 36 – nabycie własności musi być własnowolne [i na tytule własności polegać, a być] bez podstępu; podstęp popełnia kto podpisuje akt w cudzem imieniu, upoważniony do tego od sprzedawcy, pisać nie umiejącego, nie będąc. Szerzej o tem artyk. 398. 859. 888–9. / l. notaryalne

– 38 – 9. Sprzedał i zbiegł z kraju: gdy kupujący przedstawił umowę sądowi przed jego ucieczką z kraju, nabył warunek, gdy po ucieczce, ulega rzecz zajęc- / oblig

dana konfiskacie, co i art. 868 przyjęto.

— 41 – 44. Szerzéj wyrażone zakazy, kto nabywać własności i pozbywać się jéj na rzecz prawa do tego nie mających osób nie może, zgłosił artyk. 311. nr. 4. postanowiwszy, że nabywca własności nie jest, komu stan jego nabywać mu zakazuje takowéj.

— 42 – Osobno o tem jak się prawnie nabywa własność, co art. 307. 565. dokładniéj określiły, stanowiąc: że kto nabył zgodnie, lub z łaski urzędu, i nabyć mógł według stanu, właścicielem jest.

— 45 – Ukaz w uchw. o sprzedaży dóbr rządowych poezyckich/ poiruzyckich/ pomieszczonych i duchownych, zredukowano w art. 262. (w dodatku) 328. do rażnéj nazwy własności, zaś definicyi jéj.

— 43 – Przepis: kiedy właściciel utraca prawo do własności, na mocy ustawy, zredukowano art. 581. 748. do dwóch przypadków, nie z pełnienia warunków pod którymi się własność otrzymało, i śmierci naturalnéj i cywilnéj. Na karę drugiéj liczy się i sztuk zakonny. Możnaby niemi rządowy majątek zostanie rodawi, nabyty rozdać, a gdy nie rozda, to w jego imieniu rozdaje rząd bez względu (bezwarunkowo, bez wynagrodzenia za to).

XVIII. 9. Co w obsz. o odd~~…~~ [spraw…] dla
-zwyczajnych i kwalifikowanych kup-
ców sklepu rządowego w ca-
łości lub części, mającemu się
pod mierzeniem całego odby-
wać, powiedziano, z zastrze-
żeniem Sąd do ogólnego prze-
pisu: że wszelka sprzedaż
nieruchomych dóbr winna
się licytacyjnie, według art.
885. odbywać.

— 17 — przepis o wprowadzeniu w po-
siadłości pomieścił, zastoso-
wano w art. 555. do prawa
o wprowadzeniu w posiadłości
dóbr nieruchomych. Sądzimy,
w którego okręgu dobra te
leżą winien być przedstawio-
ny akt, na mocy się który-
rego obejmuje własność.

— 32 — Tarczenie, jak w hist. prawod.
T. 2. 364, mówiliśmy, akcenta-
cja (wyrok na nim wstrzyma-
nia [illegible]) dozwolone, pod wa-
runkiem, aby wysłane w celu wyjaśnienia sprawy
celu wyjaśnione [nagradzane] od sądu roz-
bywały osobne-
mi posełkami: co przepisowy
Sąd stanowi w art. 1646.
że prawnego orzekającego do
powodu Γ winien ten sąd roz-
strzygać w którym się spra-
wa toczy, wyjąwszy gdy do
osobnego kwalifikowała się są-
du. Gdy przy toczeniu spra-
wy powołuje się strona na do-

Γ (isk na ręka, nazwany w art. 1688, wstrzymania)

wtedy w innych się dykasteryach znajdujące zniesie je sąd ściągnąć, lub dać stronom dylacyą dla poszukania ich, jak art. 1745. stanowi; zważającą wszelako na to (mówi art. 2110.) ażeby przez to ściśle ścisłe się z zarzutu sprawozdania, a nie była jej obca.

— 67 — Entrepryzy rządowe piśmem udowodnione nie są wolne dla podejmujących się od apelacyi. Wyjaśnia art. 1172. co się przez dalsze entrepryzy, na których (podrad) zawierane, rozumieć ma.

XIX. 5. 9. 15. 16. mówiące o swobodach i ~~[illegible]~~ imionach (dobrach) wszelakich duchowieństwa, o dziedzicznych dworach po wsiach i gradach, w histor. prawod. wyjaśnionych, użył Sąd art. 311. nr. 4. za podstawę, celem dania przykładu ~~[illegible]~~ na to, co się ~~[illegible]~~ przez samowolne przywłaszczenie ~~[illegible]~~ rozumieć ma. Podciągnął pod jego definicyą i ten nabytek, który ~~[illegible]~~ (z poniżonem) przepisów o nabywaniu nieruchomej własności, powstał. Za dalsze przykład też nabycie własności nieruchomej ~~[illegible]~~ przez tych, którym stan ich nabyć jej nie dozwolił.

— 10 — Przepis że wygranie na prywatną własność obracać nie można zastosował art. 311. nr. 2. do przypadku, gdy

się ktu na cudzej woli usadowił, i uprawia ją.

— 39 — uchybienia prawa swego tym, którzy do niego kwalifikacji nie posiadają, / świadomie, że jej nie mogą posiadać żadnych dwa-razy, ani nie mogli żadnej za-stosować art. 312. do własno-ści z ograniczeniem prawa na-bytej.

XX. Prawo o chłopowinie w rozdzie-le tym rozwinięte, — przeciwny w nie pamięć, ~~...~~

Jak art. 312. stanowiący, że się własności przez ograniczenie prawa nie nabywa.

Jak 661., że wolą testatora spełnić winien albo chrześcijan testamentu, albo spadku-biercy.

Jak 577., że się samowolnie nabytym, u rodzinnym majątku, a synem syba na korzyść ro-dziców do rozporządzania.

Jak 1296., o najmie ustalonym.

Art. 816. wcale nie praktyczny że działow się korzystnie od żony nie oddzielać.

Art. 1427. że kiedy jest najem uczniów, sejże dla najmu-jącego zawarowany, — to od kiedy umrze przed terminem najmu, narażonym najmującym, wtedy najemnik ewentualny, choć nie dochodzi.

— 44. u 44 pn. mia-nowicie 116 — ludzie rzeczący żadne nie mogą ~~...~~ ~~...~~ w łoże tje-

nie ma miejsca

posłużyło mi za podstawę dla nowych przepisów, choć się że na podstawie tej nie o-party rzeczywiście.

błąd

nie ma miejsca

obłęd

błąd

obłęd

gdy tym który żadną nie ręką zapisywać się dłużej nad pięć lat; co art. 1015. Względnie do wszelkich zobowiązań umowa zachowywać. Amerykańska tylko kompania na lat siedem wynajmowała. *obłąd*

— 45. — przepisujący o rzeczy danej za najmującymi się osobiście, zachowywać art. 1006. Do sług kłóconych za pierwszą zbiegły ukradzioną. Pan który cudzego sługę przechwycił winien dziesięć ze niu ukradli, za co wszyscy wynagrodzić winien, ale obowiązany nie jest wynagrodzić i za to że zbiegli. Artykuły 1836. zachowywały to i do przyjętych, powierzanych i referowanych. *obłąd*

— 46 — przepis o wykupienie z prawoty i użycia wykupionego do pracy, obowiązującej do służby wiejskiej, jest czasowej puki się nie odrobi, a więc i do służby niemal u ich dzieci, zachowywać art. 313. nr. 2. Do przywłaszczenia sobie cudzych ludzi nieprawego, kiedy zbiegłych przyjmą, wbrew dowodnych policyjnych i tak bez dowodnych ich zwykle. Artykuł ten dziś niepraktyczny oczywiście. *błąd*

I znowu artyk. 1698. nie potrzebnie się rozwodzi, na który xx. 50. mówiącym o cudzym człowieku (poddanym), których teraz nie ma. *błąd*

Też art. 1607. mówiący o kwiecie ... gdzie i o zwykli. *błąd*

Też 871. zakazujący rozrywać mał-

żeństwa męża lub żonę, sprzedając, przegrywać w karty, sprze-
dawać bez ziemi na jarmarkach (w względach na
[illegible] jednakże [illegible] hazardo
prawo artyk. 1440. 1446), sprze-
dawać finlandzkim mieszczanom,
Art. 76. przypuszcza, że kiedy
mąż pójdzie w Sybir, żona iść
za nim nie powinna. Nie po-
trzebnie się za do Uboż. XX.
60. 62. 84-5. odwołano.
Też artykuły 143-157. o radach
i art. 687-691. o stopniach
pokrewieństwa mariżie, nie
widzieć dla czego na Uboż.
XX. 62. wpadło.
Ze względu że Uboż. XX. 79. prze-
pisało, iż skarżąc kogo o chłop-
stwo bezdowodnie gdy się
będzie oddalonym ze skargą,
nie wolno po wyroku pokła-
daćświadectw: przypomnio-
no w art. 1717. 2403. 2408.
że nie wolno wszczynać pro-
cesu de noviter repertis. Za-
sada tylko ta: że w czasie
szczawania w sądzie dawano
swobodę dla wynalezienia do-
wodów, i dopiero po wyczer-
paniu wszelkich dowodów przy-
stępowano do wyroku. Czemuż
więc wtedy nie przesłały się
strony [illegible] dowody? Chciałyli -
mogłyby nowy proces, jak w hisz-
pańsko-. V. s. 374. powiedziano, roz-
poczynać.

błąd

błąd

błąd

błąd

— 80 — przepis o ciężkiem obrażeniu pana z poddanych, art. 80. do przepisów o niepewnem zasługiwał poprawienia. / nie w miejscu

— 84 — kaźni o złodziejach ożenionym skłonnie gdy się na zabiciu przytomnie ożeni, artyk. 1132. do przepisu iż gdy żona chce pojmować dalej nie wolno, zasługiwały. / nie w miejscu

— 88 — chłopa złodziejego wydać panu z całem jego mieniem, co art. 353. do przepisu iż wszelka szkoda nagrodzoną być winna, zasługiwał. / nie w miejscu

— 90 — kmiecego chłopa używając do pracy, należy wynagrodzić według ceny w robociz. żądanej, co art. 3149. ocenieniu żądaniem zostawił. / nie w miejscu

— 91 — kto uciekł za uczciwości chłopskiego, wynagradza, gdy się w chłopach przemieniony; złodziejego wyszukać powinien, co i art. 1109. przepisał. / obleg.

— 93 — jak wynagradzać, czy w całości czy w części i t.d. co powtarzały artykuły 1736. 2341-2. / obleg.

— 94-96. 114. przepisy tyczące o ważności spisu wszelkiego o chłopach, dały powód do podziału sądów cywilnych [na rozpoznawające spory o dziedzictwa i co z niemi w związku zostaje, i sądzie rozpoznawające o wszelkie inne obyczaj / nie w miejscu

[w artyk. 1593. wyrażonych,

— 95 — z uboczenia przeszedł do Swodu, art. 1024-5. powołanej obyczaj. / nie w miejscu

— 103 — akt fabryczny porównać z przeznaczeniem dla samej władzy, art. 1768.

XXI. 64. kradziona rzecz sprzedana k[illegible] wiedząc że kradziona [illegible] wynagradza się z zyskami i według art. 879. do kryminału. po karze odsyła się sądu.

- 64-5.75 mówiące o pomawianiu o kradzież, zachowywać art. 880 do spólnika kradzieży. Jest nim kto wiedząc za kradzioną rzecz, sprzedaje ją.

- 65- kupujący żądać pewności że nie kradziona, gdy pewności nie ma to kradzione za kradzione i odebrane, upoważnia do zwrotu pieniędzy za kupioną rzecz, art. 949-50.

- 79- toż przy zamianie.

- 90- wynagrodzenie szkody według art. 369 (znaczn uwaga!).

- 91- znalezioną rzecz objawić w policji, by nie ukradzić, według art. 322, za złodzieja.

XXII. mówi o karze śmierci za jedne winy, a za drugie a nie karanie śmiercią

- 3.20- zabili rodzice dzieci, ~~[illegible]~~ ~~[illegible] zabił [illegible]~~ matka nie prawą płód zabiła, według ustaw. karanie pierwsze więzieniem i pokarą kościelną, a druga śmiercią, według Swodu art. 118. kara ~~[illegible]~~ śmierci na obu przypadki.

- 4-5- że ubchodzenie się dzieci z rodzicami surowo w ustaw. karane, w Swodzie art. 127. ogłoszone wyrażane, że mają szanować rodziców za życia, a po śmierci nie ubliżać ich pamięci.

kryminał.

złodzieja sądz.

Swod 18. 379

\- 6 - Dzieci nie mogą skarżyć się na rodziców, krom zabijającej ciała lub ścisłej karany śmiercią. Ogólnie Swod w art. 116. 117., zastosowując do stosunków między rodzicami a dziećmi, między panami a krépostne-mi. Jak w ogólniejszych stosunkach nie ma sądu między dziećmi a rodzicami, i drugie nie są obowiązane zupełnie rozkaz rodziców a bezprawie; w stosunkach zaś majątkowych sąd między rodzicami a dziećmi ma miejsce, a krépostni mogą skarżyć swych panów o należącą się im swobodę. Dwa te przypadki Swod w art. 1617. wyraził.

władza rodzic.

XXIII. o Strjelcach przedmiot w §§.

\- 2 - za wszelkie dla artykł. 1646. 1687. 1210. mówiących o kompensacie sędziów a właściwości sądu (competentia fori).

nie wiem

XXIV. Ukaz o Atamanach i o Kozakach przedmiot dla artykł. 369. [illegible] mówiącym o wynagrodzeniu strat.

XXV. czyli ustawa rozdział udzielania ukaz o karczmach zawierający wśród licznych ciny w prawodawstwie cywilnem i do Swodu nie wszedł.

6

Kartki dla do-
datniej i uje-
mnej strony
Swiadu.

Do czytania

Zamysły wschodnich, rozbujałe szlachty.

382

w Slawische Centralblatt v. 1866. nr. 22. str. 179. przywiedziono, następujące w S. Peterb. wydane dzieła: Filippov Oczerk russkago ugołownago prava,

Schmitt Fried. Schlüssel zur polnischen Frage, oder warum konnte und kann Polen als selbstständiger Staat nicht bestehen, S. Peterb. 1865.

Etude sur les rapports de l'eglise catholique avec l'eglise orientale, par N. Boulgak. Besançon 1866.

Oczerk otnošenij polskago gosudarstwa k' pravoslawiju i pravoslawnoj cerkwi, Kijew. 1866.

v. Wersebe Ueber die niederländischen Kolonien im nördlichen Deutschland. Hanover 1815.

Landau Die Territorien in Bezug auf ihre Bildung und ihre Entwickelung. Hamburg u. Gotha 1854.

Sogar Dal Salgut. Kassel 1862. (jest w Beilage zum Korrespondenzblatte des Deutsch. Geschichts-Verein, z lat 1857. str. 9. 62)

Glasnik serbski r. 1867. nr. 18. rozprawa o własnościach serbskich przez Milićewicia.

Dodatnia i ujemna strona przepisów prawa publicznie wyrażających, i napomknienie o środkach, które niedostatkowi temu mogą zaradzić skutecznie.

...wa dn. 15. Marca 1874.

...zerze kochany
...yjacielu!

...szem tak długo nie miał
do ciebie, szczególnie zawod.
...yba tego powodem. Ale kiedy
...da starej i Ty przysłużyłbyś
..., ażeby Ci donieść, że
księgarni Szczepańskiego
...historyi obrazów w Dru-

czyli Kanclerzem orderu

~~Kapituła~~ Prezes i Rada (art. 3) Ka

[Prezesem Minister Sekretarz Stanu i zarazem Kawaler ord. Ś. Andrz. (art. 7. 3).

[Składa na zasadzie ... nominacyą na Ministra ... przez ... wiedzenia (art. 2).

na wszelkie wzgląwagi co kapituły przed... ~~szczególnej uwagi (art. ...)~~

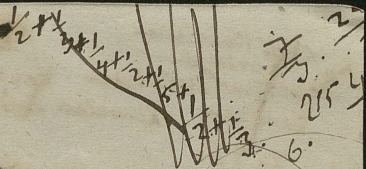
na Radę, a na kapitułę, zwołują się ka... ~~pituły~~ ... ~~z~~ ... pituły ... wie upoważnieni zarządzać według statutu każdego orderu. Starszy nominacyą na kawalera prezyduje (art. 13. 14)

jej czynności statutami orderów ... przez tego ... ozna... się przepisów prawa, a w czynno... ści ... na szwadze interesu skarbu (art. 5)

[Członkowie składu ministerialnego sekr. Stanu. Je...

~~...~~ ... sce przedsta... wienia do ... ~~...~~ ... je ... ~~...~~ (art. 11)

(~~...~~ ... Orderowi ... się kawalerem ... (art. 19)

1/2 + 1/2
6.
215

wdacanie gdzie miał podziela
jega Wzdych św. 5. Naudy św.
zind. Ta dzi ja haczny na
Danaz mi od czu gdzinego
nemiczyciela nauczy, wiele
ku cu a ucznem przeze
i zrandte p. Brillowsk

Swod. - porty

Urządzenie portu w Swodzie z r. 1842. jakże lichsze od urządzenia będącego w Swodzie z r. 1897!

Swad nie z tej o
oświatę, lecz o
materyalizm. Ta-
kże nieuniknio-
nego oświece-
nia w czwartem
dziś miejscu.

finanse ina-
czej w redak-
cji pierwszej,
niż w drugiej
i trzeciej trakto-
wane.

387

Dobr w Mazewce

Do Zbioru Zakonów

388

Engelmanu: o ~~Pri~~ Priobrietenii prawa na Russkomu prawu, w oddziele IV. przyznano nagrodę Grafa Uwarowa.

Bjelajewa Krestia-nie na Rusi

Byczkowa: Moneta i wieś do XVIII.

Lamie IX.

Czicerina oblastn. uczrezd. w Pri-urzdenie uczrezd.

Dennych Dennidowym naąwad XXVI.

Andrejewskagi o namiestn. Wojewodach i Gubernator. Zamiść XXXIV.

iejowskiego

Uważa posłać
bo w cudze ucho-
jona pióra.

389

Minis

pownie s wzrazanemi

studiowy :

przez

[illegible]

kowi,

raz pwr

kow

niczą

Sąd

nadadający w.
1797. prawa
rodziny cesars-
kiej zakrad-
nięte z praw
rodziny Królów
polskich z domu
obieralnych.

Swad

391

Tylko ugruntuje
zakony nie-
zmienne w re-
dakcyach.

będzie gabężną
wchodzi też w za
zimięcia, który je
wrony w tym celu
owreje (1). Sprawdz
z rzbunków k
rakterze zwspełn
e nakdadamo.
Swad un
Wezej
unaczach, ~~p~~ ~~Ta~~
~~~~
nigami kanem
z wali najwyż
niec nadzar nad
~~~~

Jurekonsulci

W sprawach przed senat wyłączanych przywoływany jure-konsult był zdały tem czem były innych pism prawników według decyzji rzymskich cesarzów, z tą różnicą, że gdy i ani nie urzędnik, ni pomocy żadnej sędzia, a jure-konsulta tą sztuką umiał przecież coś wydobyć.

Sund Omnium.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
ex parte illius
obligamur et in
materiam.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Wyższ. 394

Urząd przedstawiany w drabinie, po której wchodzą i schodzą urzędzący królem państwem.

...dawacz druk.	65	Stare miasto
...umerator	950	Żabia
...czelnik Od.	437	~~Krakowskie Przedm.~~

Rada państwa po
ści ażeby lecz raz
wyrażania wobec
narodu i mówić
się według niej.

Grzybowski

Dzieka

1055

2240

1631ª wspólna

Serio

398

szczerulen opowiada i powtarza się, jakoby ~~miał~~ miał do czynienia z ludźmi nie mającymi prawa.

387

Charakter Sądu grażdańsk. zakon.

Sąd rosyjski w prawowaniu wyka-
wany przyciąga niem do siebie w prze-
biegu wyznania i wszelkiej nawodo-
wując inne rady i otrzymuje takowe.
Prawo rzeczowe zasadza na
majątku nabytym wakowany pora
nie od dziedziczącego takowy nie mo-
że przejść. Dziedzicznym majątkiem
dowolnie się rozporządzić go-
dzi. Jeżeli za życia nie rozporzą-
dzi nim właściciel, tedy i dwar-
cy po nim spadek uwzględnia płci
żeńskiej dając jej $\frac{1}{14}$ a uwzględ-
nia męskiej, dając jej resztę.

Gława 2a

minist. dw. ces.

Łowami cesarskiemi, urzędnikami i służbą do nich ustanowioną zawiaduje jeden z Obej-Jegermistrzów Dworu cesarskiego. (1)

Kantora jegermistrzowskiego zarządu dzieli się na 3 stoły - którego czynności są: sporządzenie spisków o pensyi urzędnikom i służbie - utrzymanie służby i Łowów - dostarczenie amunicyi i t.p (2)

Przy przyjmowaniu i wydawaniu pieniędzy należy odcinać ułamki kopiejek jak ½, ¼ i t.d. (3)

(1) art. 2017
(2) art. 2022
(3) art. 2034

rozkład Sum-
du.

w pierwszej re-
dakcyi inaczej
mi się zdarzała
i co aż do nich
związa. Nie
ma tak też
były co w II.
a w tej redak-
cyi jeszcze
mniej / mówią
Dwora, zwar
zagr. J nie
w wojże.

39

Mari

Dodatki i ujemna w Mini-
sterst. finansów 400

Swod z r. 1842. rozdz.
III. art. 340. czy wy-
działy w t. departam. a

Swod z r. 1847. więc
ich (jeden czyli 341 art.)

Swod z r. 1847. dwa jedno-
tyw 2. depart. a z r.
1847. dwa tylko. i jedno
dwa tylko etaty.

Miiiek - fiincuçai
qbawe e. artyuuby
eaziiiele 398. 944.
naa. nan.

401

Gdy jego zeznania wiele nie
folgował [illegible] wstępu kry-
tycznego (str. 2-3. z Dziełem [illegible]
rady na ziemiach [illegible] [illegible]
[illegible]. 175. porównany) o przy-
znał mu pewne zalety sam

Swod wszystka 402

Pierwszy znajduję w
Swodzie a wszerzd.
a podradje zamachem
w księdze III. a zena-
cie art. 448. Ska-
zowany ..., że podrząd
do prawa administrować,
nakazy.

[Zachowanie [?] najście Germanów na Galię.

Już przed Juliuszem Cezarem pobu-
rali się Celtowie ze Swebami w
Germanii. Przed ~~jego~~ przyby-
ciem do Galii ~~wodza~~ tego Pro-
konsula zagospodarowali się w
Galii Suevi pod wodzą Ariowi-
sta (Ariovistus). Zkąd [?] od Cezara
za Ren przepędzeni wrócili
[illegible] więc [?] po upadku pa-
[illegible]

Swod przekł.

Swod z r. 1842. art. 673. pozwala wnosić akta do metryki szlacheckiej wszystkim (Kicz.-praw. V. § 341) czego z r. 1857. nie znać,

Swod z r. 1857. ile można dawnych rzeczy niewspomina. Zresztą w archiwach to zatwierdza.

404

Ponieważ się Sąd
chcąc być dla każ-
dego zrozumiałym
używa bardzo
często, przeto też
obszernie są jego
przepisy, jednakże
te dałam do nie-
wielkiej ilości zre-
dukować się da-
dzą

owaradlu w

bość na poddanym i t. d.

gie str. 115.

Śród nich na-
pis uczczeni da-
ny i ustanow-
nie tylko bowiem
prawne tak i ad-
ministracyjne i
a ile ta na rzecz
wpadywającej tech-
niczne nawet da-
je [illegible].

405

Louis du

Środ, zdarzenia akcji re-
dakcji

406

Co w najnowszej redak-
cji zatrzymane z da-
wniejszej, zwrócić uwagę
albowiem to musi być
wartkie, gdy rozkładu po-
wtórzone.

[illegible] Sayom[illegible]

najwięcej szczęśliwszy [illegible]
[illegible] drugi był w
zwycięstwach [illegible]
książętami według
ten naród ponad
mężem. podnosicie
szlachcicem. wy-
[illegible]. Jednakowo
[illegible] ten co [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]

gich [illegible] [illegible] Pr.
(ingeniis).
przy[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

zapiska — w/ Obrona są-
dowa w Dumie.

Sr Hochwohlboren

Herrn Alexander Maciejowski

Universitäts-Professor.

Warschau

Ulica Orla.

Krytyka Sand I.

ciągłe zmiany i zmiany! księgi I. rozdz. 5. wobiły, odmieściona jednak do księgi V. wcześniej wymieniono ją ale w małej części.

408

11511 Prawo pod tytułem ...
uchwalone 179. w Grodnie

11516. Projekt poleprzenia ...
polskiej 1819. w 12

Dodatn. słowa Sarv[?]

409

Rada nieustająca to
szlachecka[?], Rada
państwowa krajowa
urzędowa. Miała
rada konstułować[?], a Pol-
sce była potrzeba wy-
zwoleje[?] zniesień[?] (przeciw-
ści[?] Dyaryusz[?] sejmo-
wy i prawa samod.[?]). Aże-
by ocenić wartość ra-
dy państwa pożytek[?]
trzeba zbadać dawnej
rady Bojarów i du-
my z czasów Aleks.
Michaiłow. Rada
nieustająca była
dla republiki, pań-
stwowa była. [?]

…ęść broszur odebrałem

…67.

Segnia

Dla mianarchii.

Swiad

418

Każdy świad i każda część jego stanowi prawa i przestępstwa jego sądowe. Prawa te nie tylko cywilne ale i karne o ile się tu z ogólnego prawa karnego odnoszą.

Odnośn

niniejsze
z P^{ru} J

powiedzi

Kuzynka Sunda

Dzięki za dobre
że Sekretarz ukła-
dał rozpiskę i za
załatwienie jej od-
powiedział, ale on by-
by za [illegible] a
sędzia w jego rę-
kach był niezmien-
lem. Przed mini-
[illegible] Sekretarza
miał go w rękach,
prywatny więc nie
miał punktu opar-
cia i jeżeli mu ten
nie przyniesie: na dzi-
dzień [illegible] nie
mógł.

Dz

d. $\frac{23}{3}$

[illegible] wszystkich

Gdy biuro ma pie-
częć osobną, uważane
jest przez to za eks-
pedycyą. Takąż jest
nie tylko każdy od-
dział zarządu, lecz i
podwładne mu biu-
ra.

1112

Michałowski,

Pierwsze wyd. tych wspomn. które niedawny

Tadeusza publikacji dobrze przyjęta w ob

marginu niemieckim p. Bucse i Wawrz

księgi. Drugie zakończone już na wiosnę.

ale dużo jeszcze do zrobienia. To też

robią się z ludzią ciągle. Drukowane

w pismach przeglądowych polskich.

jednym badania

Swed, angielska

ИВ

Sumy którymi rada mi-nisterialna [illegible] sta-ją w Szwecji w r. 1842. art. 119. ust. 5. 6. 5000, 10000, a w r. 1847. 15000, 20000 (art. 119. ust. 5. 6.)

nadzwyczajny etat r. 1842. art. 1667. a w r. 1847. art. 2200.

Jednem z takiego [illegible]

nad Celtami, Słowianami, Teutonami,

Litwinami, pod względem zewnętrznej

społeczności.

Odrzucając ~~na~~ na nowo źródła przy opra-

cowaniu dziejów przez drugi zasadniczą

wiła gmina, reprezentowana u Celtów

według zeznania Cezara (De bello gal-

li) przez duchow. i szlachtę (druidzi,

equites, mówi Cezar), u Teuton[illegible]

[illegible] jak z [illegible]

414

(Celadnia i t.p.)

Komitety, komisye
przy ministerstwach
~~[illegible]~~ jako tech-
niczne, a przeszczają
się. Toż samo wska-
mieć o ankietach dla
wyt. przedaży lub poska-
uczonych i szczególne
ambicyjki urzędów
w Komitetach przewod-
niczących. Zasiadających
i t.p. Zasady się u nie-
Kazusy wskazują

Sąd 415

spraw zagranicz-
nych nienależąc
i nienależy do de-
partamentów rady
państwa.

ela w...

ę w 9cie str. 92.

ami wdowcami w druk.

ie str. 48.

drugi Scrary Kosciusz-

Sąd, najwyższy. 416

Gdy senat na żadnej ustawie wyroku swego nie opiera, robi projekt do nowej ustawy, który jeżeli odrzuci monarcha, należy sądzić go sumieniem (mówi art. 233-4. o Senacie). Ale po jakiemu? gdy ustawy nie ma? Czy podług prawa [illegible] nie opartej na niczem?

zleceniem. O pierwszem przypuszczać można, lecz
za drugie zaręczyć nie można wcale

Sąd w ogóle

Taż sama zasada co w ustroj: szczególniej w publicznem prawie, forma inna.

417

0

ewice

Rozkład Sunda

Pierwsza redakcya
różni się w roz-
kładzie od dru-
giej, co do zewnę-
trza: wewnątrz,
krótko, w porów-
naniu z drugą
a szczególnie trze-
cią redakcyą.

urzędzanych. In-
w gładniu

Świat ujemny 419

Księgi V. art. 91. mówi, że według zwyczaju umówienia się panna nie zasługuje na względy, nie przedstawia bogactwa. Źle! panna najpierw przedstawia [illegible] do [illegible] czy- [illegible] przyjmie lub nie przyjmie. Do zwyczaju przyję- tego [illegible] [illegible] [illegible]

…owłowski Jakób

9 Krajewski Józef

10. Krieger Marcin

nie mówi jaki do rzeczy!

Serod Urzędu

420

Ustna procedura i spowodowane przez nią obwieszczenia upraszczą służbę. Typograficzne drukowania stają się niepotrzebne. Nadto jeszcze administracyjną zaprowadzi, a uproszczenia te ~~[illegible]~~ polepszają się jeszcze.

[illegible]

w Monumenta Germaniae ed. Pertz V. [illegible]

Członki te narodu Celty, Germanie, Teutonowie, Litwini, są zabytkami cywilizacji europejskiej średniowiecznej, korzeniują jak z/ zabytki więcej mniej według [illegible]. Zginęli do [illegible] Germanie i Litwini Teutonowie zostali na uboczu.

Nowe wejście na Germany Teutonów (Wal[illegible] [illegible] wiązywało się z [illegible]. Więcej [illegible]

Ogólnie trzy-
mam się re-
dakcji najnow-
szej (z r. 1897)
~~[illegible]~~ wszędy tyl-
ko przywracam
poprzednie re-
dakcje i gdy te
przywrócę
cały ~~[illegible]~~
całego co w
tej opraco-
wań, a co wpły-
wa jednakże
na wyjaśnie-
nie rzeczy.

1121

Wiel[...]

M. Maciejow[...]

Min. finans.

Wielki zakres działań Departamentu poda-tków i pobierania [illegible] [illegible] z kwalifiku-ją przepisy które w Departamencie do wię-zny, raczej do szczególnych li dla nich obmyślanych instrukcyi, jak do Swo-da zakonów.

422

Lyg. 9.

(1) Paroim. asp. graecd.
I. G. 550.

Sąd w ogóle 423

Kiedy zwykle układy
prawne zdanie mają
na celu prawo, Sąd
ma i ekonomiczną pu-
bliczną na wzglę-
dzie, i zamierza w to
szczególniejszą wykładni
ażeby prawnik i admi-
nistrator mieć chcąc
pod reguły, i nie wystar-
czą sam, zważywszy do spraw
co w nich powiedziano, co
przepisano.

ad [illegible]

~~[illegible]~~ rozwadze się

jakich jakim z ~~[illegible]~~ Lelewel z[illegible]

ona nieg uczniowie

gdzie ważają

<u>Dodatki</u> <u>do</u> <u>Sądu</u>.

na wszelkie podania
do urzędów, odpowie-
dzi wychodzące od nich,
instrukcye dawane na
odrobienie czynności,
przepisywa odrębnych
i dla porządku u-
rzędowego potrzebnych
czynności formularze
podane być mają każ-
dej rzeczy.

Szymonowi stanowczo i bliżej
[illegible] z celtyzmem zwolenija
się w języku, mytologii, pra-
wie. Szczególne zajmuje mie-
szkańców (Veneti nad adrya-
tyckiem morzem i Veneti
w dawnej Armoryce i Wandei)
i Venedokia w Brytanii, na
związek Celtów i Słowian,
wskazywa-
nie zdaje-

Mord

chcieli prawnicy euro-
pejscy nowe prawo dla
Rosji. Pewno na po-
zie naruszy ukuto. Jak
gdyby odnaleźć miarka
uniwersalne człowieka
i prawo dla świata.

[illegible]

nowania [illegible]. Kiedy do-

twego ich w tym kraju potęgu

[illegible] się dziś wyraźnie

nem prawo [illegible] [illegible]

między Sekwaną a Renem pode-

zwanej. Wskazałem był wcze-

śniej Dniestru [illegible] kiedy Dupin

Ch[illegible] [illegible] De

, i Germanii jednak. [illegible] [illegible]

pisze kości [illegible] [illegible]

i szlachty swojej. [illegible] [illegible]

[illegible]

Świad XI. Żalemprz-
ne i wzmocniłści-
cze ustawy pro-
dających. na naj
niższej przepisów
administracyj-
nych: ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ jakie 426
stosunki prawa
dzierżawczego zabro-
ni a obszarnika
wiązany (art. 67. 70).
Szapol (art. 74).
domowo wojsko-
prawa dla fabryk
(art. 115), przywi-
leje (art. 125). Za-
stępstwa tochniczne-
go różny (art. 219).
szczegółowe zawo-
dowe (276–353). Lo-
chy (art. 5 [illegible] 209. u-
stawa wojny).

Obowiązki urzędni-
ków ministerstwa
uczelnych urzędów u-
rzędnikom; gdy one
zasadniczo specjalne,
a trzeba je w obrazie
całości szkicującym
można było przed-
stawić. Urzędy kor-
pusu urządzone
mają nastrój woj-
skowy. Techniczne
nauczy będące, posiada-
jąc instytuta naukowe

4237

z całym, nużącym (!!).
i nadzwyczajnym przy-
rządem (kwindelami).

r. 1945 wieloryny

Sąd uczonych.

428

Główny zarzut przeciw
na swad księgę naszej
instrukcyą dla urzęd-
niki prawa: Bo o tem
... byłu wyra-
mówia, się
zić tylko wskazując
co gdzie należy, a nie
rozwodząc się co ko-
dziedy rzeczy.

nine

swe wsp. kap. 224 d pun

dział . i nie zważając , da

lej pierwszne dzieje zni

gliwgu mandu odmieniwan

na pudezanie zwerzemu, i

on Sma rerwanie przybytem

Swahów Miarzu budoje

ubi

Swodu I. Wydania i ujemne cechy.

Nie można zupełnie pojąć, że wy-
dania zmieniały się, bo czyż można
było przewidzieć [illegible] [illegible] w przy-
szłości. Tak wypadek w §. 134. wydania
1. nie przewidziany musiał za sobą spro-
wadzić wydania 2-3. Tak samo w §. 188
wydania 3. nastąpiła, za powodem któ-
rego musiała być zmienione wydanie
1-2. [illegible] [illegible] ludu pociąg-
nęła za sobą potrzebę czwartej redak-
cji Swodu.

430

Bożanowicz Starnik wojsk wnu-
nych zakonow w 3. tomach. Sju-
da weszli: 1, Sudebnije ustawy
20. nojabra 1864. g. s wkljuczeniem statej iz swoda zakonow,
na kotoryja ukazanyje ssyłki.
2, Ułożenie o nakazaniach ugo-
łownych i ispravitelnych s pri-
wedeniem statej swoda zakonow,
na kotoryja sdjełany ssyłki w
ułożenii (izdan. 1866) i uje pozd-
niejszija dopolnenija i izmjene-
nija 1-2. czast o gubernskich i
ujezdnych zemskich uczreżde-

niach. 3. Położenie o poszli-
nach za prawo torgowli i
drugich promysłow. 4. Ustaw
o cenzurje. Moskwa 1860.

Do wiedzy

431

najwyższa władza Cesarz.

Władze wyższe zbiorowo i najwyż-szej [illegible] decydujące są: Rada pań-stwa, Komitet Ministrów, Senat.

Władze wyższe pojedynczo decydujące są: Ministrowie i główni Zarządcy. Środ-kami władz tych dzia-łania pośredniczącymi są również urzędy i ~~[illegible]~~ biura, kancelarye, inspektora, i Archiwa.

Środkami władz tych działania pośred-niczące są: urzędy i biura, kancela-rye, inspekto-ra, i Archiwa

+ w ręku

Skarga i prośba o wy-miar sprawiedliwości do najwyższej władzy za-

niesiona komunikuje do wła-
dze (Komisya próśb).
Oznaka najwyższej władzy, że
jest nadawana z pełnienia
obowiązku przez te władze,
są: ordery, znaki honorowe, ~~[illegible]~~
nagrody pieniężne.

Władze niższe i najniższe, złożone
lub pojedyncze obowiązek sprawują-
ce są: urzędy gubernialne, miejskie,
wiejskie.

Scara acies Du-Cange p. w. scara 3.

Scara angaria in equis vel aliis servitiis Du-Cange p. w. scara 4. Także

Scara familia, genus, Du-Cange scara 5.

Scara-belli (bellum manipulus Du-Cange bellum

Scara i scarta (Du-Cange p. w. charta) więc scartabellus, ma-dafacium) więc scartabellus, ma-

jory akcurięzch stać w szeregu, bellum. Przyłuski p. 267. quod scultati et kmethones etiam in militarem ordinem per regem incautorentur, et milites alque scartabelli appellantur (na jakiej zasadzie to unni? czy na zlak-kiśl.?)

więc scaram belli facere: nie był to pierwszorzędny szlachcic, jak i księga na papierze (scharta za charta) a nie na pargaminie pisana była pierwszorzędną.

Wszystko co Du-Cange przytacza, barzo uważne jest.

Scabella pismo (Skar według pisma, z-akcy-zigzania). [lecz Scaramani, Scararius, służący, serviler.

tabella i schartek do jednej więc
schartabella Książka.

[Ku konkluzyi

Charakter Rządu rozrządzeń z-
zdarzliwionych uprawnień jest
ten:

Samowładztwo ubezpieczone przez
formy nachyla Rząd ku po-
średnictwom Rady Państwa i Se-
natu, nawet na samą wolę Monarchy wpły-
wającym ~~[illegible]~~ stanowczo przez to, że
pierwsza gdy na miejsce przypo-
mnianego prawa lepsze zaproponu-
je, a drugi gdy ~~[illegible]~~ od trzech
Senatorów nie podpisze wydanego
do niego manifestu ~~ni~~ ~~podpisze~~,
to upada propozycja Monarchy.

Dodatnia i ujemna strona Swodu I

434

Po wydaniu Swodu okazało się, że
należy lepiej uporządkować, dopeł-
nić. Dobitniej to i owo wypowie-
dzieć. Zwalczana tak raz i drugi, ale
i to nie dostatecznie więc raz trzeci.
Tak w czynownije zakony wyd. 1. 2.
art. 202. dopełniony w wyd. 3. I tamże
§. 34. wyd. 1. niezgodny z wyd. 2. a zna-
cznie z wyd. 3. Tak w wyd. 1. §. 48.
ciasza uwaga w przypisku niż w wyd. 2. 3.
Tak przypisek do §. 52. w wyd. 1. 2. nie znaj-
duje się w wyd. 3. W wyd. 1. 2. §. 55.
dokładniej zredagowany w wyd. 3. W
wyd. 2. §. 66. i tenże w wyd. 3. lepiej zre-
dagowany niż w 1. Niezgodny też §. 103
wyd. 1. z takimże §. wyd. 2. 3. Niezgod-
ny §. 111. wydania 3. z takimże w wyd. 1.
2. Z okoliczności gdy Cesarzówna
wyszła za Księcia Leuchtenbergskiego mu-
siał §. 134. wyd. 1. być odmieniony w
wyd. 2. 3. Przypisek do §. 142. wyd. 1. ma-
czej niż w wyd. 2. 3. Najgłówniejsza i
najważniejsza zmiana w §. 188. wyd. 3. u-
zupełniająca wyd. 1. 2.

Dodatnia i ujemna strona Rządu

I.

435

Dodatnia zależy na utrzymaniu narodu autonomicznej a modyfikowanej ważą przez władzę, ażeby nie dała się znów dotknię-cie. Potrzeba w dalszym rozwo-ju zlewać na naród ~~[illegible]~~ i rozwi-nąć modyfikowanie i autonomi-czną i władzę przez naród, w lecie zaniedbaniu przez rzą-dstwa. Oświecać je by nie robiły głupio.

Ujemna że czasem wyższej rozumie Rząd bez potrzeby, bo utrzymuje urzędników i tak ich ani nie kontroluje ani nadzoruje. Lepiej te wszystkie zmiany oddać do Pod-noje zebranie

№ 1634.

Г. Арендатору фольварки

Мозевъ Маупевскому

№ 798.